

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

**İLBANK A.Ş YE YÖNELİK SERMAYE DÜZENLEMELERİNİN YAPILAN
YATIRIMLARA ETKİSİ**

Oğuz DOYRAN

UZMANLIK TEZİ

HAZİRAN 2018

İLBANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

**İLBANK A.Ş YE YÖNELİK SERMAYE DÜZENLEMELERİNİN YAPILAN
YATIRIMLARA ETKİSİ**

Oğuz DOYRAN

UZMANLIK TEZİ

Tez Danışmanı (Kurum)

Serdar ŞANLI

Tez Danışmanı (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Güven SAYILGAN

Oğuz DOYRAN tarafından hazırlanan “İbank A.Ş’ye Yönelik Sermaye Düzenlemelerinin Yapılan Yatırımlara Etkisi” adlı tez çalışması aşağıdaki Yeterlik Sınav Kurulu tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile UZMANLIK TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmzası
Başkan	Genel Müdür Yardımcısı	SALİH YILMAZ	
Üye	Daire Başkanı	HÜSEYİN TÖREN	
Üye	Daire Başkanı	HAKKI ÇIRAK	
Üye	Daire Başkanı	ORHAN IŞIK	
Üye	Daire Başkanı	DOÇ.DR. BİROL KAYRANLI	

Tez Savunma Tarihi: 20/06/2018

ETİK BEYAN

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ Uzmanlık Tezi Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Oğuz DOYRAN

Haziran 2018

İlbank A.Ş. ye Yönelik Sermaye Düzenlemelerinin Yapılan Yatırımlara Etkisi

(Uzmanlık Tezi)

Oğuz DOYRAN

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

Haziran 2018

ÖZET

Yerel altyapı ve üstyapı hizmetleri insanlık tarihinin her safhasında, halkın refahı için en hayati ihtiyaçlardan biri olmuştur. Cumhuriyet ile var olan İller Bankası, bu yaşamsal ihtiyaçları günümüze kadar geçen 84 yıllık süre içerisinde ekonomik ve teknik yönden karşılamak amacıyla hayat bulmuş ve yerel yatırımların lokomotifini olma görevini üstlenmiştir. Bu çalışmada, İller Bankası'na yönelik sermaye düzenlemeleri araştırılmış ve bu düzenlemelerin; yerel yönetimlerin yatırımları ile İller Bankası'nca yapılan yatırımları hangi doğrultuda etkilediği anlatılmıştır. Kuruluşundan itibaren defalarca sermayesi artırılan Banka'nın 1963 Planlı Kalkınma Dönemi'nden itibaren altyapı ve üstyapı sektörlerinde günümüze kadar yapmış olduğu tüm yatırımlar ile finansal olarak desteklediği yatırımlar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Sermaye artırımları ile birlikte yerel yatırımların nasıl etkilendiği, Banka özkaynaklarından yerel yönetimlere verilen kredilerin hangi yönde ilerlediği ortaya konulmuştur. Son olarak da yatırımların yerel halka daha etkili ulaşmasında İller Bankası'nın üstlendiği rol değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Sermaye Artırımları, Krediler, Yatırımlar, Ödenmiş Sermaye, Nominal Sermaye
Sayfa Adedi : 83
Tez Danışmanı (Kurum) : Serdar ŞANLI
Tez Danışmanı (Ankara Üniversitesi) : Prof. Dr. Güven SAYILGAN

Effect of Capital Regulations for the Bank of Provinces Inc. on the Investments

(Expertise Thesis)

Oğuz DOYRAN

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

June 2018

ABSTRACT

Throughout the human history, local infrastructure and superstructure services needs have always been one of the most vital needs for public welfare. The Bank of Provinces, which came into existence with the Turkish Republic, have satisfied these needs both technically and economically in the past 84 years, while taking charge in leading the local investments. In this study, the capital regulations on the Bank of Provinces are researched, and the direction these regulations affect the investments by local governments and the investments made by the Bank of Provinces are explained. Also investments made directly, and investments financially supported since the Planned Development Period of 1963 by the Bank, which has been increasing its capital since its establishment, are explained in detail. The influences on local investments by capital increases, and the direction in which the loans given to local governments from the Banks resources moving are explained thoroughly. Finally, it was evaluated that the role of Banks would be more effective in reaching of the investments to the local people.

Key Words : Capital Increases, Bank Loans, Investments,
Paid in Capital, Nominal Capital
Page Number : 83
Supervisor (Institution) : Serdar ŞANLI
Supervisor (Ankara University) : Prof. Dr. Güven SAYILGAN

TEŐEKKÖR

Bu çalıőmanın yűrűtűlmesi sırasında desteęini ve űnerilerini esirgemeyen, sabır ve űzveriyle bana yardımcı olan danıőman hocam sayın Prof. Dr. Gűven SAYILGAN'a en içten űkranlarımı sunarım. Tezin ilerlemesinde katkıları bulunan kurum danıőmanım Serdar ŐANLI'ya, çalıőmalarım sırasında desteęini esirgemeyen, tezin ilk aőamasından itibaren tavsiyeleri ile yol gűsterici olan çalıőma arkadaőım Nurullah YAMAN'a; bilgi, birikim ve tecrűbesiyle çalıőmanın űkillenmesine katkısı olan műdűrűm Nurettin KESİMOęLU'na ve deęerli arkadaőım Engin Berkay KILIÇ'a teőekkűrlerimi sunarım.

Ayrıca bu çalıőmanın her aőamasında beni destekleyip cesaretlendiren, her zaman yanımda olan eőim Ayőe Nesrin DOYRAN'a teőekkűr ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	vii
TABLOLARIN LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ.....	1
1.İLBANK A.Ş’NİN KURULUŞU VE TARİHÇESİ	3
1.1. Belediyeler Bankası Dönemi (1933-1945)	6
1.1.1. Belediyeler Bankası’nın kuruluş amacı	7
1.1.2. Belediyeler Bankası’nın sermayesi	8
1.2. İller Bankası Dönemi (1945-2011)	9
1.2.1. İller Bankası’nın kuruluş amacı	10
1.2.2. İller Bankası’nın sermayesi	11
1.3. İller Bankası Anonim Şirketi (İLBANK) Dönemi (2011-...)	12
1.3.1. İlbank A.Ş’nin kuruluş amacı	14
1.3.2. İlbank A.Ş’nin sermayesi	15
2.İLBANK A.Ş’NİN YATIRIM FAALİYETLERİ VE YATIRIMLARIN FİNANSMAN KAYNAKLARI	17
2.1.Yatırım Faaliyetleri	17
2.1.1. Harita işleri.....	20
2.1.2. İmar planlama işleri	22
2.1.3. İçme suyu İşleri	24
2.1.4. Kanalizasyon ve atık su arıtma işleri	26
2.1.5. Yapı işleri	28
2.1.6. Makina ve sondaj işleri.....	29
2.1.7. Enerji işleri.....	30
2.2.Yatırımların Finansman Kaynakları.....	32
2.2.1. Katkı payı krediler	35
2.2.2. Genel bütçeden aktarılan hibe kaynakları.....	35

2.2.3. Banka kârından ayrılan ödenekler	37
2.2.4. Özkaynaklardan karşılanan orta ve uzun vadeli ihtisas kredileri.....	38
2.2.5. Özkaynaklardan karşılanan kısa vadeli krediler	39
2.2.6. Dünya Bankası kredileri.....	39
2.2.7. Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) kredileri.....	40
2.2.8. Avrupa Yatırım Bankası (AYB) kredileri.....	41
2.2.9. İslam Kalkınma Bankası kredileri.....	42

3. İLBANK A.Ş.'YE YÖNELİK SERMAYE DÜZENLEMELERİ (ARTIRIMLARI) VE YATIRIMLARA ETKİSİ .....

3.1. Planlı Kalkınma Döneminden (1963) Önce Yapılan Sermaye Artırımları.....	43
3.1.1. Belediyeler Bankası 24.06.1933 yılı kuruluş sermayesi	44
3.1.2. Belediyeler Bankası 1944 yılı sermaye artırımını.....	45
3.1.3. İller Bankası 23.06.1945 yılı kuruluş sermayesi.....	45
3.1.4. İller Bankası 17.09.1949 yılı sermaye artırımını.....	46
3.1.5. İller Bankası 22.03.1954 yılı sermaye artırımını	47
3.1.6. İller Bankası 03.03.1959 yılı sermaye artırımını	47
3.2. Planlı Kalkınma Döneminden (1963) Sonra Yapılan Sermaye Artırımları ve Yapılan Yatırımlar	48
3.2.1. İller Bankası 27.01.1968 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	50
3.2.2. İller Bankası 24.01.1975 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	52
3.2.3. İller Bankası 25.06.1981 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	54
3.2.4. İller Bankası 17.11.1988 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	56
3.2.5. İller Bankası 07.06.1990 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	57
3.2.6. İller Bankası 03.07.1992 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	58
3.2.7. İller Bankası 17.05.1993 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	59
3.2.8. İller Bankası 16.11.1995 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	60
3.2.9. İller Bankası 23.09.1997 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	60
3.2.10. İller Bankası 04.03.2000 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	62
3.2.11. İller Bankası 22.11.2001 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	63
3.2.12. İller Bankası 22.05.2004 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	64
3.2.13. İller Bankası 01.10.2007 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar	66
3.2.14. İlbank A.Ş. 15.03.2014 yılı sermaye artırımını ve yapılan yatırımlar.....	70

SONUÇ	75
KAYNAKLAR	79
ÖZGEÇMİŞ	83

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2. 1. İlbank A.Ş. hizmet döngüsü	19
Şekil 2. 2. İlbank A.Ş. hizmet akış şeması	34
Şekil 2. 3. İlbank A.Ş. kredilendirme süreci akış şeması	34

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3. 1. Belediyeler Bankası sermaye birikimi	44
Tablo 3. 2. Belediyeler Bankası ve İller Bankası'nın kuruluş sermayelerinin devlet bütçesindeki yeri	46
Tablo 3. 3. PKD öncesi Banka'ya yönelik sermaye düzenlemeleri	48
Tablo 3. 4. PKD öncesi Banka tarafından yapılan yatırımlar	48
Tablo 3. 5. 1963-1967 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	49
Tablo 3. 6. 1963-1967 yıllarında yapılan yatırımlar	50
Tablo 3. 7. 1968-1974 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	51
Tablo 3. 8. 1968-1974 yıllarında yapılan yatırımlar	51
Tablo 3. 9. 1975-1980 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	52
Tablo 3. 10. 1975-1980 yıllarında yapılan yatırımlar	53
Tablo 3. 11. 1981-1987 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	54
Tablo 3. 12. 1981-1987 yıllarında yapılan yatırımlar	55
Tablo 3. 13. 1988-1989 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	56
Tablo 3. 14. 1988-1989 yıllarında yapılan yatırımlar	56
Tablo 3. 15. 1990-1991 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	57
Tablo 3. 16. 1990-1991 yıllarında yapılan yatırımlar	57
Tablo 3. 17. 1992 yılında Banka'nın sermaye hareketleri	58
Tablo 3. 18. 1992 yılında yapılan yatırımlar	58
Tablo 3. 19. 1993-1994 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	59
Tablo 3. 20. 1993-1994 yıllarında yapılan yatırımlar	59
Tablo 3. 21. 1995-1996 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	60
Tablo 3. 22. 1995-1996 yıllarında yapılan yatırımlar	60
Tablo 3. 23. 1997-1999 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	61
Tablo 3. 24. 1997-1999 yıllarında yapılan yatırımlar	61
Tablo 3. 25. 2000 yılı Banka'nın sermaye hareketleri	62
Tablo 3. 26. 2000 yılında yapılan yatırımlar	62
Tablo 3. 27. 2001-2003 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	63
Tablo 3. 28. 2001-2003 yıllarında yapılan yatırımlar	64
Tablo 3. 29. 2004-2006 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	65
Tablo 3. 30. 2004-2006 yıllarında yapılan yatırımlar	65
Tablo 3. 31. 2007-2013 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	66

Tablo 3. 32. 2007-2013 yıllarında yapılan yatırımlar	67
Tablo 3. 33. 2011-2013 yıllarında Yatırım ve Finans Programı kapsamında yapılan harcamalar ve verilen krediler	69
Tablo 3. 34. 2014-2016 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri	70
Tablo 3. 35. 2014-2016 yıllarında Yatırım ve Finans Programı kapsamında yapılan harcamalar ve verilen krediler	71
Tablo 3. 36. 2011-2016 yıllarında Banka tarafından sağlanan krediler ve Banka özkaynak hareketleri	72

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

AB	Avrupa Birliği
ASAT	Antalya Su ve Kanalizasyon İdaresi
ASKİ	Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi
AYB	Avrupa Yatırım Bankası
BELDES	Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
BM	Birleşmiş Milletler
ÇEVDES	Altyapı Projelerini Destekleme Projesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	Devlet Su İşleri
EİE	Elektrik İşleri Etüt İdaresi
HATSU	Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
JICA	Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
MASKİ	Malatya Su ve Kanalizasyon İdaresi
MESKİ	Mersin Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
PKD	Planlı Kalkınma Dönemi
SUKAP	Su ve Kanalizasyon Altyapı Projesi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TEK	Türkiye Elektrik Kurumu
TL	Türk Lirası
TODAİE	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
YEN	Japon Yeni (Japonya Para Birimi)

GİRİŞ

Yerel halkın temel ihtiyaç ve istekleri insanlık tarihinin başlangıcından itibaren devletler tarafından karşılanmaya çalışılmıştır. Devlet mekanizması, vatandaşlarının refahını artırmak için doğrudan veya dolaylı yollarla sosyal ve ekonomik hayata müdahalelerde bulunmuş, kamu kurum ve kuruluşları vasıtasıyla sürdürülebilir bir düzen oluşturmuştur.

Devlet mekanizması, daha etkili ve verimli hizmetler sunabilmek amacıyla merkezi yönetim ve yerel yönetimler olarak örgütlenmiştir. Ülkemizde; bakanlıklar ve bağlı kuruluşların oluşturduğu, devlet tüzel kişiliği adına kararların alındığı merkezi yönetim ile belediyeler, il özel idareleri ve köyleri kapsayan yerel yönetimler, devletin halka hizmet götürmesinde hayati rol oynamaktadır. Yerel yönetimler, halkın ihtiyaçları doğrultusunda yatırımlar yaparak sorumluluklarını yerine getirmektedir. Bu yatırımları kendilerine bütçeden ayrılan ödenek ile karşılamaya çalışırken, yetersiz kaldıkları durumlarda İller Bankası A.Ş. teknik, mali ve ekonomik yönden 1933 yılından beri yardım ve desteğini yerel yönetimlerin hizmetine sunmuştur. Banka vermiş olduğu kredi ve hibelerle yatırımları finanse ederken; yetersiz sayıda teknik personele sahip olan yerel yönetimlerin teknik ihtiyaçlarını uzman mühendis kadrolarıyla sahada karşılamaktadır.

İller Bankası A.Ş. yerel yönetimlerin; finansman ihtiyacını karşılamak, geliştirilen kentsel projeler ile altyapı ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak, mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek hedefleriyle hareket etmektedir. Yerel yönetimlere danışmanlık hizmeti veren Banka, kâr amaçlı gayrimenkul projeleri üretmekte ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektedir.

Bu çalışmada İller Bankası A.Ş.'nin kuruluşundan itibaren süregelen sermaye düzenlemeleri incelenmiştir. Sermaye artırımlarının yapılan yatırım miktarlarına etkisi araştırılmış, sayısal veriler üzerinden analizlere yer verilmiştir. Tezin yazılması esnasında Banka ile ilgili yazılmış kitaplar, yayımlanan makaleler, Resmi Gazeteler, internet ortamından elde edilmiş bilgiler ile özellikle Banka'nın yayımlanmış olduğu kaynaklar referans olarak kullanılmıştır.

Birinci bölümde, Banka'nın kuruluşu ve tarihçesi ele alınmıştır. 1933 yılından günümüze kadar yerel yönetimlerin en büyük destekçisi olan Banka'nın; Belediyeler

Bankası'ndan İller Bankası A.Ş'ye dönüşümüyle sonuçlanan süreci 3 ayrı başlık altında anlatılmış, kuruluş amacına ve sermaye yapısına yönelik bilgiler sunulmuştur.

İkinci bölümde, Banka'nın hangi alanlarda yatırımlar yaptığı ve bu yatırımların nasıl finanse edildiği 2 ayrı başlık altında işlenmiştir. Yatırımların çeşitliliği, tarihsel ilerleyişi ve yerel halka sunulan hizmetler ana hatlarıyla anlatılmış; devamında yapılan yatırımların hangi kaynaklardan finanse edildiği, Banka özkaynakları ile yurt içi ve yurt dışı kredilerin hangi sektörlerde kullanıldığından bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde ise tezin temelini oluşturan Banka'ya yönelik sermaye düzenlemeleri ve yapılan yatırımlar detaylı bir şekilde incelenmiştir. 1933 yılında kurulan Banka'nın 15 Mart 2014 yılında yapılan son sermaye artımına kadar geçen süreçte yapmış olduğu 20 sermaye artırımını, Banka'nın nominal, ödenmiş ve ödenmemiş sermaye tutarları tablolar üzerinde gösterilmiş; yıllık sermaye tahsilat oranları hesaplanmıştır. 1963 yılı Planlı Kalkınma Dönemi'nin başlamasıyla birlikte Banka'nın ana yatırım kalemlerini oluşturan enerji, içme suyu, kanalizasyon, yapı işleri, harita ve imar planı sektörlerine her yıl yapılan yatırım harcamaları ile kümülatif toplamları üzerinden yüzdelerle değişimler de hesaplanmış, yatırımların sermaye artışları ile birlikte hangi doğrultuda hareket ettiği değerlendirilmiştir. Yapılan yatırım miktarları, yerel yönetimlere özkaynaklardan sağlanan krediler ve bilançolar üzerinden elde edilen sayısal veriler ışığında; Banka'nın güçlenen sermaye yapısının yatırımların üzerindeki etkisine değinilmiştir.

Sonuç bölümünde ise, Banka'nın kendi programındaki yatırımlar ile yerel yönetimlerin programındaki yatırımların artış-azalışına ilişkin değerlendirmeler yapılmış, sermaye-yatırım ilişkisi yorumlanmış ve yatırımların yerel halka daha etkili ulaşmasında İller Bankası A.Ş'nin üstlendiği rol ele alınmıştır.

1.İLBANK A.Ş'İN KURULUŞU VE TARİHÇESİ

Genç Cumhuriyet'in ilk yıllarında iktisadi bağımsızlık ve hızlı kalkınma öncelik verilen konulardan olmuştur. 1929 yılında dünyayı etkisi altına alan Büyük Buhran'ın da etkisiyle ülke ekonomisi dışa kapanarak devlet eliyle bir sanayileşme ve kalkınma hamlesine girmiştir (Eroğlu, 2014: 69).

Cumhuriyet Dönemi'nde ortaya çıkan en büyük ihtiyaçlardan birisi, savaşlardan zarar görmüş ülkenin hızlı bir şekilde imar edilmesi gerekliliğidir. İmar faaliyetlerinin ivedi bir şekilde yürütülmesi için öncelikli görev ekonomik ve teknik desteğe muhtaç durumda olan belediyelere düşmektedir. Halkın yerel ihtiyaçlarını oluşturan bu hizmetlerin yeni kurulmuş ve tam anlamıyla taşra teşkilatı oluşmamış merkezi bir yönetim tarafından gerçekleştirilmesinin oldukça zor olduğu bir dönemde, mali imkânları yetersiz olan erken Cumhuriyet yönetiminin ekonomik, sosyal ve kültürel ilerlemeyi süratle gerçekleştirmesi için para ayırması başlangıçta pek mümkün olmamıştır. İlerleyen zamanla, Cumhuriyet yönetimi kentlerin en temel ihtiyaçlarını teşkil eden kentsel altyapı hizmetlerini hızlı gerçekleştirmesi için yerel altyapı alanlarında faaliyet gösterecek ve bu alanlara finansman sağlayacak bir kurumun kurulmasını gündemine almıştır (İller Bankası, 1993: 57).

İlbank A.Ş. Belediyeler Bankası adıyla hayat bulduğu 1933 yılından günümüze kadar geçen sürede, Türkiye'nin şehirlerinden tüm köy ve kasabalarına kadar uzanan bir yatırım tarihi, aynı zamanda bir kurumun kimliği, kültürü ve birikiminin yaşayan tanıklığı olmuştur. 1945 yılından itibaren İller Bankası adıyla görev ve sorumluluk alanları artırılan ve insan yaşamının bulunduğu her noktaya ulaşan Banka'nın tarihi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kalkınma ve büyüme sürecinin de yansıması niteliğindedir. (Türkiye'nin Mimarı İller Bankası, 2009: 65).

İlbank A.Ş kuruluşundan günümüze kadar üstlendiği görev ve sorumluluklar bakımından, kendi ihtiyaç ve zorunluluklarımız çerçevesinde kurulan bir mahalli idareler bankasıdır. Mahalli idareler ile finansman sağlama, proje geliştirme, danışmanlık ve teknik destek, yerel yönetimlere pay dağıtımı (kaynak transferi) ve projelerin yürütülmesi gibi konularda işbirliği içerisinde hareket eden Banka, Ankara'da bulunan Genel Müdürlük ve taşra teşkilatı olarak örgütlenmiş 18 Bölge Müdürlüğü ile yurdumuzun her köşesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Banka 18 Bölge Müdürlüğü aracılığıyla yatırımların

başlangıç aşamasından hizmete sunum aşamasına kadar aktif bir şekilde rol almaktadır. Banka'nın Bölge Müdürlükleri ve kapsadıkları illeri inceleyecek olursak;

1- İstanbul Bölge Müdürlüğü: İstanbul, Sakarya, Tekirdağ, Edirne, Kocaeli ve Kırklareli illerindeki 119 belediye ve 2 il özel idaresine hizmet vermektedir.

2- Bursa Bölge Müdürlüğü: 01.01.1955 tarihinde kurulan Bursa Bölge Müdürlüğü; Bursa, Balıkesir, Çanakkale ve Yalova illerine hizmet sağlamaktadır. Bursa ilinde 18, Balıkesir ilinde 21, Çanakkale ilinde 23 ve Yalova ilinde 14 olmak üzere toplam 76 belediyeye mali ve teknik destek vermektedir.

3- İzmir Bölge Müdürlüğü: İzmir, Manisa, Uşak, Aydın, Denizli ve Muğla illerine ihtiyaç duyulan teknik ve mali desteği sağlamaktadır.

4- Eskişehir Bölge Müdürlüğü: Kütahya, Bilecik, Eskişehir ve Afyon illeri içinde kalan 229 adet belediye ve 4 adet il özel idaresine hizmet sağlamaktadır. Kamu kullanımını mahiyeti taşıyan her türlü kentsel altyapı ve üstyapı tesisleri ile ilgili etüt, plan ve proje hazırlamak, bu konularda danışmanlık ve kontrollük hizmetleri vermek ve söz konusu yatırımların gerçekleşmesini sağlamak amacıyla yönelik olarak faaliyetlerini yürütmektedir.

5- Antalya Bölge Müdürlüğü: Antalya, Burdur ve Isparta illerinde bulunan 1 adet büyükşehir belediyesi, 2 adet il belediyesi, 41 adet ilçe belediyesi ve 18 adet belde belediyesine hizmet vermektedir.

6- Konya Bölge Müdürlüğü: Konya, Karaman ve Aksaray olmak üzere üç il hizmet vermektedir. Bölge, 1 adet büyükşehir, 2 adet il, 43 adet ilçe, 19 adet belde belediyesi, 1 adet su kanalizasyon idaresi, 2 adet il özel idaresi olmak üzere toplam 68 adet yerel yönetime gerekli desteği sağlamaktadır.

7- Ankara Bölge Müdürlüğü: 1958 yılında Ankara Amirliği olarak kurulmuştur. 1959 yılında 5. (Ankara) Bölge Müdürlüğü olarak hizmet vermeye devam etmiş ve 1984 yılında Kastamonu Bölge Müdürlüğü'nün hizmete girmesi ile Ankara Bölge Müdürlüğü olarak bugünkü sınırlarını almıştır. Ankara, Kırıkkale, Çorum, Çankırı, Bolu ve Düzce illerine hizmet vermektedir.

8- Adana Bölge Müdürlüğü: Adana, Mersin, Osmaniye ve Hatay illerine hizmet vermektedir.

9- Kayseri Bölge Müdürlüğü: İller Bankası A.Ş. Kayseri Bölge Müdürlüğü; İller Bankası A.Ş. Yönetim Kurulunun 02.09.1966 tarih ve 1004 sayılı kararı ile kurulmuş ve 01.03.1967 tarihinde faaliyete geçmiştir. Kayseri, Niğde, Nevşehir, Kırşehir ve Yozgat illerine hizmet vermektedir.

10- Gaziantep Bölge Müdürlüğü: 1986 yılında kurulan Gaziantep Bölge Müdürlüğü, Gaziantep ilinde 10, Kahramanmaraş ilinde 12, Şanlıurfa ilinde 14, Adıyaman ilinde 23 ve Kilis ilinde 4 olmak üzere toplam 63 adet belediye ile 3 adet su ve kanalizasyon genel müdürlüklerine hizmet götürmektedir.

11- Diyarbakır Bölge Müdürlüğü: 1955 yılında kurulmuş olup, Diyarbakır, Batman, Mardin, Siirt ve Şırnak illerine hizmet vermektedir. Diyarbakır ilinde 30, Batman ilinde 12, Mardin ilinde 31, Siirt ilinde 13 ve Şırnak ilinde 20 olmak üzere toplam 106 belediyeye destek sağlamaktadır.

12- Elazığ Bölge Müdürlüğü: Elazığ, Malatya, Bingöl ve Tunceli illerindeki belediyelerin; imar planı, harita, içme suyu, kanalizasyon ve çeşitli yapı tesislerini yürütmek üzere 1953 yılında kurulmuştur.

13- Van Bölge Müdürlüğü: 1968 yılında faaliyete başlayan Van Bölge Müdürlüğü; Van, Bitlis, Muş ve Hakkari illerinde faaliyet göstermektedir. Van ilinde 14 belediye, Bitlis ilinde 13 belediye, Muş ilinde 23 belediye, Hakkari ilinde 8 belediye olmak üzere toplam 58 adet belediyeye harita, imar planı, içme suyu, kanalizasyon-arıtma, üstyapı ve belediyelerin talepleri doğrultusunda mali ve teknik destek hizmeti vermektedir.

14- Erzurum Bölge Müdürlüğü: 1959 yılında kurulmuş olup, 1960 yılında faaliyete başlamıştır. Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan Erzurum, Erzincan, Kars, Ağrı, Ardahan ve Iğdır illerine hizmet vermektedir. 80 adet belediye, 1 adet büyükşehir belediyesi ve 5 adet il özel idaresi Erzurum Bölge Müdürlüğü'nün sorumluluk alanında bulunmaktadır.

15- Sivas Bölge Müdürlüğü: Sivas ilinde 24, Tokat ilinde 37 olmak üzere toplam 61 adet belediyeye; kredi sağlamak ve harita, imar planı, üstyapı, içme suyu, kanalizasyon,

arıtma tesisi, katı atık yönetimi ve jeotermal enerji alanlarında teknik ve mali hizmet vermektedir.

16- Samsun Bölge Müdürlüğü: Samsun, Ordu, Amasya ve Sinop illerinde bulunan toplam 55 Belediye ile Amasya ve Sinop İl Özel idarelerine teknik ve mali destek sağlamaktadır.

17- Trabzon Bölge Müdürlüğü: Trabzon, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane ve Bayburt illerindeki yerel yönetimlere finansman temini ile her türlü alt ve üstyapı tesislerini gerçekleştirmek üzere 01.01.1955 tarihinde kurulmuştur.

18- Kastamonu Bölge Müdürlüğü: 1985 yılında fiili olarak hizmete başlayan Kastamonu Bölge Müdürlüğü, ülkemizin Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Kastamonu, Karabük, Bartın ve Zonguldak illerindeki toplam 60 belediye ve 4 il özel idaresine hizmet vermektedir (www.ilbank.gov.tr).

Banka toplamda 1 367 belediye, 30 büyükşehir belediyesi, 51 il özel idaresi, 2 ilçe özel idaresi, 30 büyükşehir su ve kanalizasyon idaresi olmak üzere 1 480 yerel yönetim birimine hizmet götürmektedir (Altyapı Yatırımlarında İlbank, 2016: 8)

Banka'nın tarihsel süreci; Belediyeler Bankası Dönemi, İller Bankası Dönemi ve İlbank A.Ş Dönemi olarak 3 bölümde ele alınabilir.

1.1. Belediyeler Bankası Dönemi (1933-1945)

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren siyasi, ekonomik ve toplumsal anlamda toparlanmak, Kurtuluş Savaşı ve öncesinde ülkede oluşan tahribatı ortadan kaldırmak için her alanda çalışmalar yapmıştır. Bunlardan biri de ülkemizin imar ve altyapı sorunlarına çözüm bulunmasıdır.

Yerel altyapı yatırımlarının finansmanındaki kaynak sorunu, 1930'lu yıllara kadar özel ticari banka kredilerine başvurularak karşılanmaya çalışılmıştır. Yerel altyapı yatırımlarının uzun vadeli ve düşük faizli kredi gerektirmesi, ticari bankalardan alınan kredilerin ise yüksek maliyetli oluşu, 1930'lu yıllarda kamu kaynaklarını harekete geçirecek bir banka kurulmasını zorunlu hale getirmiştir (Serter, 2015: 7).

1930 yılında çıkan 1580 Sayılı Belediye Kanunu'nun 131. Maddesinde yer alan ifadeyle Belediyeler Bankası hakkında ilk işaret verilmiştir. Her sene belediye bütçelerine mevzu varidatın safi miktarı hesap edilerek, bu safi varidatın %5'i, iş bu kanunun neşri tarihini takip eden mali sene iptidasından itibaren 20 sene müddetle aynı bütçeye ihtiyat akçesi olarak konulacaktır. Belediyelere mahsus bir banka teessüs edinceye kadar hükümetin göstereceği bir bankaya aynı mali senenin nihayetinden evvel tediye edilecektir (R.G 14.04.1930 tarih ve 1471 Sayı).

Şehirlerimizin bayındırlaştırılması için ihtiyaç duyulan kredileri belediyelere temin etmek amacıyla, İlbank A.Ş'nin temelini oluşturan Belediyeler Bankası; Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatlarıyla 11.06.1933 tarihinde kabul edilen 2301 Sayılı Belediyeler Bankası Hakkında Kanun'un 24.06.1933 tarih ve 2435 sayılı Resmi Gazetede yayımlanması ile kurulmuştur.

1.1.1. Belediyeler Bankası'nın kuruluş amacı

Belediyelere, şehirlerin tanzim ve tesisi işlerinde yapacakları hizmetler için muhtaç oldukları parayı, yapılacak işlerin önemine ve belediyelerin ödeme kabiliyetlerine göre ikraz etmek (borç vermek); kısa veya uzun vadeli avans ve cari hesaplar açmak veya bunlara aracılık ve kefalet etmek ve nizamname esaslı ile müsaade edilecek banka işlerini yapmaktır. (R.G 24.06.1933 tarih ve 2435 Sayı)

Türkiye'de kentsel altyapı yatırımlarının finansmanı, 1933 yılında Belediyeler Bankası'nın odak noktası olduğu bir model üzerine inşa edilmiştir. Banka; kentsel altyapı yatırımları için gerekli finansmanı sağlayan ve yalnızca belediyeler için çalışan bir kurum olarak faaliyet göstermektedir. Finansman sağlanan işlerin gerçekleştirilmesi belediyelere bırakılmıştır (Güler, 1997a: 43).

1929 Büyük Buhran Dönemi'nin devamı niteliğindeki yıllarda; kısıtlı kamu kaynaklarının belediyelere kullandırılmasında, yapılan altyapı yatırımlarının devlet gücüyle finanse edilmesinde Belediyeler Bankası önemli rol üstlenmiştir.

Belediyeler Bankası, bir mevduat bankası değildir; özel amaçlar için kurulmuş bir kredi kuruluşu olması itibariyle en genel anlamda bir bankadır. Bu özel amaçların başında

belediyelerin imar ve altyapı faaliyetleri için kaynak sağlamak bulunmaktadır. Banka söz konusu kaynağı kendi kaynaklarından karşılayacağı gibi, belediyelere aracılık ederek diğer mali kuruluşlardan da temin etmektedir. Netice itibariyle Belediyeler Bankası, özel sektörün kamu kaynaklarından beslendiği bir dönemde, kentsel planlama ve altyapı hizmetleri için ihtiyaç duyulan kaynağı, genel bütçeden belediyelere ayrılan payı arttırarak değil; mevcut belediye kaynaklarını tekrar bölüştürerek daha etkin bir şekilde kullanmak için kurulmuştur (Güler, 1996: 89-90).

1.1.2. Belediyeler Bankası'nın sermayesi

Belediyeler Bankası'nın sermayesi kuruluş yasasında açıkça belirtilmiştir. 1580 sayılı Belediye Kanununun 131. Maddesinde yazılı hükme göre Belediyeler Bankası namı ile 15 000 000 TL sermaye ile hükmü şahsiyeti haiz bir banka teşkil edilmiştir. Lüzumunda İcra Vekilleri Heyeti Kararı ile bu sermaye bir misli artırılabilir. Banka, sermayesinden 1 500 000 TL'yi topladığı tarihte teşekkül etmiş addolunur (R.G 24.06.1933 tarih ve 2435 Sayı).

Belediyeler Bankası'nın Sermayesi:

- Türkiye'de mevcut bütün belediyelerin gelirlerinden tahsil edilen %5'lerden,
- Mecburi iştirak hisselerinden başka bankaya muhayyer olarak koyacakları hisselerden,
- Bankanın elde edeceği kârlardan,
- Umumi ve mahalli bütçelerden ayrılabilir iştirak veya yardım hisselerinden,
- Kanunu mahsusla gösterilecek menfaatlerden oluşmuştur.

Kuruluş Kanuna göre banka 1 500 000 TL'lik bir sermaye topladığı anda kurulmuş kabul edilecektir ve bu para ilk 4 ay içerisinde (30.10.1933) toplanmıştır. 1923 yılında 150 000 000 TL'lik bir bütçe ile hizmete koyulan ve 1933 yılında bütçesi ancak 170 000 000 TL olan Cumhuriyet Yönetimi için 15 000 000 TL'lik bir sermaye oldukça önemlidir. Belediyeler Bankası için ayrılan bu sermaye Devlet Bütçesi'nin yaklaşık %8'ini oluşturmaktadır (Çoker, 1986: 3).

Sermayesi 1944 yılında 30 000 000 TL'ye yükseltilen Belediyeler Bankası faaliyetlerine 1945 yılına kadar devam etmiştir. Bugün yurdun pek çok belediyelerinde mülga Belediyeler Bankası'nın sağladığı kredilerle kurulmuş birçok su, elektrik tesisi ve şebekeleri, mezbahalar, kanalizasyonlar, şehir otel ve gazinoları, asrî mezarlıklar, spor alanları ve parklar mevcuttur (Tortop, 1988: 292).

1.2. İller Bankası Dönemi (1945-2011)

İller Bankası'nın temelini oluşturan Belediyeler Bankası'nın kuruluş kanunundan anlaşıldığı üzere Belediyeler Bankası, sadece belediyeler için kurulmuştur. Belediyelere yalnızca kredi verme görevi verilen bir oluşum olup diğer yerel yönetim birimleri olan il özel idareleri ve köyleri bu oluşum dışında bırakmıştır. Banka'ya yatırımcılık gibi bir özellik öngörülmeyle Banka'nın görev alanı, sadece belirli konular için belediyelere kredi sağlamak gibi özel bir bankacılık faaliyeti olarak belirlenmiştir. Belediyeler Bankası'nın kurulmasındaki temel neden belediyelerin özel bankalardan kredi almak durumunda kaldıklarında yüksek faizlerle karşılaşmalarıdır (Güler, 1996: 89).

Belediyeler Bankası'nın yalnızca belediyelere hizmet sağlaması, il özel idareleri ve köylerin yeterli destek alamamasına neden olmuştur. Zorlu ekonomik koşullara, 1939 yılında başlayan 2. Dünya Savaşı'nın da eklenmesiyle ülkemiz ekonomik bir darboğaza girmiş ve altyapı finansman sorununun çözülüp, aktarılan kaynakların yalnızca belediyelerle sınırlı kalmaması için Belediyeler Bankası'nın daha düzenli bir yapıya dönüştürülmesi zorunluluk haline gelmiştir.

Banka, 1944 yılına kadar geçen süreçte finansman sağlama görevini yerine getirmiş ve bu görevlerin daha genişletilmiş bir biçimde uygulanabilmesi için 29.07.1944 tarihinde TBMM'ye 'Mahalli İdareler İmar Bankası' kanun tasarısı sunulmuştur. Bu tasarıda, şehir ve kasabalarımızın muasır tekniğe uygun şekilde kurulmasını, belde tesislerinin muayyen bir planlama ve program dâhilinde vücuda getirilmesinin temini amaçlanmıştır. 1933 yılında teşkil edilen Belediyeler Bankası'nın iktisadi krizlerin ve İkinci Cihan Harbi'nin doğurduğu büyük müşküller, gayri müsait ve ağır şartlar içinde geçen faaliyet devresinde elde edilen müspet neticeler ve bu teşkilin tevsii ve faaliyet

sahasının hususi idareleri ile köy idarelerine teşmili zarureti ortaya atmış bulunmaktadır (Çoker, 1986: 5-6).

Belediyeler Bankası, belediyelerin ihtiyaç duydukları finansman teminini sağlarken; 1936 yılında kurulan Belediyeler İmar Heyeti ile mevcut belediyelerde bulunan teknik bilgi ve eleman eksiklikleri giderilmeye çalışılmıştır. Bu iki kurum belediyelerin mali ve teknik ihtiyaçlarını ayrı ayrı karşılayarak 1945 yılına kadar hizmete devam etmişlerdir.

29.03.1945 tarihinde Belediyeler Bankası'nın devamı olan Mahalli İdareler İmar Bankası Kanun tasarısı onanmıştır. Aynı tasarı hakkında 25.05.1945 tarihli TBMM Bütçe Komisyon Raporunda Mahalli İdareler İmar Bankası yerine İller Bankası ismi kabul edilmiştir (Çoker, 1986: 7).

Sonuç olarak 13.06.1945 tarihinde kabul edilen 4759 Sayılı İller Bankası Kanunu gereği Belediyeler Bankası'nın devamı niteliğinde bir banka olan İller Bankası hayat bulmuştur (R.G 23.06.1945 tarih ve 6039 Sayı).

İller Bankası, Belediyeler Bankası ve Belediyeler İmar Heyeti'nin tek çatı altında buluşması sonucu ortaya çıkmıştır. Belediyeler Bankası'ndan devraldığı personel, mevduat, borç ve alacaklar, menkul ve gayrimenkul mallar ile hizmete başlamış ve belde ve köylerimizin imarı konusunda her yıl artan bir hızla çalışmalarına devam etmiştir.

1.2.1. İller Bankası'nın kuruluş amacı

Belediyeler Bankası'nın kuruluş amacına bazı eklemeler yapılmış ve İller Bankası'nın faaliyet alanları zenginleştirilmiştir. Banka'nın 4759 sayılı kuruluş kanununda, il özel idareleri, belediye ve köy idarelerinin ve bu idarelerin kuracakları birliklerle adı geçen idarelere bağlı, tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan ve katma bütçeli idare ve kurumların imar işleriyle ilgili konularla uğraşmak ve bütün işlemlerinde özel hukuk hükümleriyle bu kanuna bağlı olmak üzere kurulduğu belirtilmektedir. Finansman desteğiyle birlikte teknik destek de tüm yerel yönetimlere sunulmaya başlanmıştır.

Belediyeler Bankası'ndan İller Bankası'na dönüşüm sürecinde, yalnızca krediye bağlı bir yerel yönetim bankacılığı anlayışı yeterli bulunmamıştır. Yerel yönetimlerin

temel fonksiyonlarıyla ilgili birikimli bir teknik kadroyu ve teknik imkânları bu idarelerin yararına hazır bulundurmak da zaruri bir hal almıştır. Bu gerekçelerle İller Bankası, yerel yönetimlere hem kredi sağlamış, hem de verilen kredilerin yatırımlara dönüşmesinde teknik ekipman ve teknik kadrosuyla fiili olarak çalışarak da aktif görev üstlenmiştir (Kestane, 1996: 29).

Belediyelerin istihdam etmekte zorlandığı, değişik meslek gruplarından bilgi ve becerisi yüksek teknik personele sahip olan Banka, bankacılık kimliğinin yanına yatırımcı kimliğini de eklemiştir.

1.2.2. İller Bankası'nın sermayesi

Kuruluş yasasının 2. maddesinde Bankanın sermayesinin 100 000 000 TL olduğu belirtilmiş ve bu sermayenin 40 000 000 TL'si il özel idareleri, 30 000 000 TL'si belediyeler ve kalan 30 000 000 TL'si de köyler tarafından sağlanacağı karara bağlanmıştır.

İller Bankası'nın Sermayesi:

- İl özel idareleriyle belediyelerin yıllık gelirleri tahsilatının %5'lerinden,
- İl özel idareleri ve belediyelere bağlı tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan ve katma bütçeli idare, kurum ve birliklerin bağlı buldukları idare bütçelerine intikal etmeyen gelirlerinden kazanç vergisi çıktıktan sonra kalan safi kazançların %5'lerinden,
- İl özel idarelerince arazi ve bina vergileri tahsilatlarından köy idareleri sermaye payı adı ile ayrılacak %3'lerden,
- Banka'nın yıllık safi kazancından köy idareleri sermaye payı olarak ayrılacak %30'lardan,
- Bütçeden veya diğer herhangi bir yerden yapılacak her türlü yardımlardan
- Belli bir tahsis yeri göstermeksizin veya sermayeye katılmak üzere yapılacak bağışlardan,
- Özel kanunlarla Banka sermayesine eklenmek üzere sağlanacak paralardan oluşmuştur (R.G 23.06.1945 tarih ve 6039 Sayı).

1945 yılında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bütçe tahsilatı, 537 800 000 TL iken Banka'nın sermayesi 100 000 000 TL'dir. Bu durumda İller Bankası'nın sermayesinin Devlet Bütçesi'ne oranı %18,6'dır. Bu oranın yüksekliği, devletimizin imar faaliyetlerini ve mahalli idarelerin yatırımlarını fazlasıyla desteklediğini göstermektedir.

1.3. İller Bankası Anonim Şirketi (İLBANK) Dönemi (2011-...)

İller Bankası, kurulduğu tarihten günümüze kadar mahalli idarelere olan desteğini artırarak sürdürmüştür. Özellikle Beş Yıllık Kalkınma Planları hedefleri doğrultusunda yerel kamu altyapı yatırımlarında temel yüklenicilerden biri olmuş, izleyen yıllarda yerel idarelerin turizm merkezleri başta olmak üzere, yerel yönetimlere her türlü ihtiyaçları için kredi ve teknik destek sağlamıştır.

İlbank A.Ş'ye giden süreci inceleyecek olursak; 1984 Büyükşehir Belediye Yasası ile Büyükşehir Belediyeleri'nin yatırımları Banka'nın görev alanından çıkarılmıştır. Bunun sonucunda, Büyükşehir Belediyeleri dış kaynaklı kredilere yönelmiştir. 1985'e kadar kamu kaynaklarından kredi açan İller Bankası, bu tarihten sonra belediyeler ile ticari bankalar arasında mali aracılık görevlerini üstlenmiştir. 1960 yılından beri KİT statüsünde olan İller Bankası, 1990 yılında Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı kararı ile bu statüden çıkarılmış, bir Kalkınma Bankası haline getirilmiştir. (Serter, 2015: 18)

İller Bankası'nın üstlenmiş olduğu görev ve sorumlulukların yeniden değerlendirilmesi, bazı değişikliklerin yapılmasının planlı bir şekilde yürütülmesini ve araştırılmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle; Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile İller Bankası Genel Müdürlüğü'nün işbirliği sonucunda Banka'nın yeniden düzenlenmesi amacı doğrultusunda TODAİE'den bir araştırma raporu hazırlaması istenmiştir.

TODAİE tarafından hazırlanan İller Bankası reorganizasyon araştırma raporunda; Banka'nın yerel yönetimlerle olan ilişkisi ve yerel yönetimlerin mali sisteminin odak noktası olarak Banka üzerinde durulmuştur. Raporun hazırlanma amacı Banka'nın merkez ve taşra örgütü birimlerini, mevzuat ve örgüt bazında getirilecek rasyonel çözümlerle yerel yönetimlerin bugünkü ve gelecekteki ihtiyaçlarına uygun ve esnek bir duruma getirmek, hizmetlerin zamanında, daha etkili ve verimli bir biçimde yürütülmesini sağlayacak bir modeli gerçekleştirmek şeklinde belirtilmiştir (TODAİE, 1993: 1).

Hazırlanan rapora göre; İller Bankası yerel yönetimlerin sermaye yatırımları konusunda bir gereklilik olarak ortaya çıkmış, Türkiye'ye özgü bir finansman modeli olarak konumlandırılmıştır. Yerel yönetimleri teknik yatırım ve bankacılık hizmetleriyle destekleyen önemli bir kuruluştur. Bu nedenle Banka'nın içinde bulunduğu olumsuz koşullar ortadan kaldırılıp, tespit edilen temel eksiklikler giderilmeli ve yeniden düzenlenerek hizmetlerine devam etmelidir (TODAİE, 1993: 249).

2003 yılı, İller Bankası'nın çağın gerekliliklerine göre yapılanması açısından bir dönüm noktası olmuştur. İller Bankası A.Ş.'ye giden yolda dönüşümün başlangıcı sayılabilecek adımlar atılmış, uygulamalarda birtakım köklü değişiklikler yapılmıştır. Banka belediyeler adına yapım ihalelerinden çekilmiş, ihalelerin öncelikle belediyesince yapılması, ihale yapma imkânı bulunmayan belediyelere ihale sürecinde her türlü desteğin verilmesi kararlaştırılmıştır. Banka tarafından kredilendirilen işlerde yapı denetim hizmetlerinin Banka ve ilgili yerel yönetim tarafından müştereken yapılması esası getirilmiştir.

Ayrıca Banka yapmış olduğu değişikliklerle, ülkemizin Avrupa Birliğine üyelik sürecinde yerel yönetimlerin çevre altyapı projelerinin yürütülmesinde önemli roller üstlenmiş ve özellikle altyapı sektöründe AB fonlarından yararlanılarak yapılan yatırımlarla ülke kalkınmasına katkı sağlamıştır.

Banka, 4759 Sayılı İller Bankası Kanunu ile birlikte 19.10.2005 tarih, 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na da tabidir. Bankacılık fonksiyonlarının yanı sıra teknik olarak da hizmet veren Banka, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun gerekliliklerini 4759 sayılı İller Bankası Kanunu ile tam anlamıyla karşılayamamış, hukuksal olarak birtakım sorunlar belirmiştir.

Sonuç olarak; 1980'li yıllardan itibaren değişime adım adım hazırlanan Banka, 26.01.2011 tarihinde kabul edilen 6107 Sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun ile kurulmuştur (R.G 08.02.2011 tarih ve 27840 Sayı).

Bu kanun ile düzenlenen hususlar dışında, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, anonim şirket statüsünde olan Banka'nın kısaltılmış unvanı "İLBANK"tır. 6012 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 77. maddesi

kapsamında faaliyet gösteren bir kalkınma ve yatırım bankasıdır (İller Bankası ve Yerel Yönetimler: 12).

“İller Bankası Anonim Şirketi Hakkındaki Kanun” ile İller Bankası dinamik bir yapıya kavuşturulmuş olup, gelişen dünya ve değişen ülke şartlarını yakından takip etmekte daha güçlü ve etkin duruma gelmiştir.

Banka'nın kuruluş yılı olan 2011'de ilgili olduğu bakanlık, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'dır. Günümüzde ise Banka'nın ilgili olduğu bakanlık; Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın 2011 yılında isim değiştirmesi sonucu kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmuştur.

1.3.1. İbank A.Ş'nin kuruluş amacı

Banka'nın kuruluş kanunu olan 6107 sayılı kanunda Banka'nın amacı; il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamaktır. Bu idarelerin sınırları içerisinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek, bu idarelere danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.

Banka bu amaçları gerçekleştirmek üzere:

- Ortaklarına kısa, orta ve uzun vadeli her türlü nakdi ve gayri nakdi kredi açabilir.
- Faaliyetleri konusunda araştırma, proje geliştirme ve danışmanlık hizmeti yapabilir veya yaptırabilir, teknik yardım verebilir.
- Bankanın öncülüğünde şirket kurabilir ve devredebilir.
- Sigorta acenteliği yapabilir.
- Gerekli izinleri almak kaydıyla yurtiçinde ve yurtdışında şube ve temsilcilik açabilir.
- Yurt içi ve yurt dışı finansman kurumlarıyla işbirliği yapabilir, bunların katıldığı ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olabilir.

- Yurt içi ve yurt dışı finansman kuruluşları ile para ve sermaye piyasalarından ve her türlü fonlardan kaynak sağlayabilir.
- Amacının gerçekleşmesine yardımcı olacak her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlemlerini yapar.
- Ana Sözleşmede belirtilen diğer faaliyetleri yürütür.
- **(Ek: 08.08.2011 –KHK-648/58 Md.)** Bakanlık tarafından talep edilen özel projeler ve kentsel altyapı projeleri ile yapım işlerini yapar veya yaptırır.
- **(Ek: 08.08.2011 –KHK-648/58 Md.)** Bankaya kaynak temin etmek üzere, proje kaynağı için herhangi bir borç şartlı yükümlülük altına girmemek kaydıyla kâr amaçlı gayrimenkul yatırım projeleri ile uygulamalar yapar veya yaptırır (R.G 08.02.2011 tarih ve 27840 Sayı).

1.3.2. İlbank A.Ş'nin sermayesi

Banka'nın kuruluş kanunu olan 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanuna göre, Banka'nın ortakları il özel idareleri ve belediyelerdir. Banka'nın sermayesi 9 000 000 000 (dokuz milyar) Türk Lirasıdır. Bu sermaye Bakanlar Kurulu Kararı ile beş katına kadar artırılabilir.

Sermaye tavanına ulaşıncaya kadar Banka'nın ödenmiş sermayesine aşağıdaki kaynaklar eklenir:

- 02.07.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak %2 oranında kesilecek miktarlar.
- Bankanın vergi ve diğer yasal yükümlülükler düşüldükten sonraki yıllık safi kârından %30 oranında ayrılacak pay.
- Diğer mevzuat hükümleri ile Banka sermayesine aktarılması uygun görülen paralar ile sermayeye eklenmek üzere yapılacak her türlü yardım ve bağışlar (R.G 08.02.2011 tarih ve 27840 Sayı).

Bu oluşum nedeniyle Banka sermayesi paylara bölünmemiş olup, hisse senedi çıkarılmamıştır. Banka'da kayıtlı sermaye sistemi uygulanmamaktadır.

Banka Yönetim Kurulu Başkanı ve yelerinin, Denetim Kurulu yelerinin, Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcılarının Banka'nın sermayesinde herhangi bir hissedarlığı bulunmamaktadır.

2. İLBANK A.Ş'NİN YATIRIM FAALİYETLERİ VE YATIRIMLARIN FİNANSMAN KAYNAKLARI

2.1. Yatırım Faaliyetleri

İller Bankası, kuruluş amacı doğrultusunda Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren yurdumuzun yeniden imar edilerek, çağdaş ve modern bir yapıya kavuşturulması için yapılan, özellikle altyapı yatırımlarında temel yüklenicilerden ve finansörlerden biri olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin kalkınmasında yapmış olduğu yatırımlarla büyük pay sahibi olan Banka; yerel idarelerin hayati ihtiyaçlarının çözümü noktasında başlangıçta harita yapımı, içme suyu altyapı yatırımları, şehir planlama işleri ile elektrik projelerinin finansmanına ağırlık vermiştir. Kanalizasyon şebeke inşaatları, turizm yatırımları ve belediye ağırlıklı tesis taleplerini yükümlülükleri kapsamında yerine getirmeyi sürdürmüştür.

Türkiye'de yerel yönetimler, uzun yıllar boyunca altyapı yatırımlarını kamu kredileri ile finanse etmişlerdir. Yerel yönetimlere kredi sağlayan kaynak 1933-1945 yılları arasında Belediyeler Bankası, 1945'ten günümüze kadar ise İller Bankası olmuştur. Yerel yönetimlere İller Bankası'nca açılan orta ve uzun vadeli, düşük faizli kamu kredi borçları, belirli dönemlerde sık sık ertelenmiş ya da silinmiştir. Borç erteleme ve silme işlemleri kamu kredilerini borç statüsünden çıkarmış, yerel yardımlara dönüştürmüştür. Bu uygulamalar sayesinde yerel altyapı yatırımları uzun yıllar kamu hizmeti olarak gerçekleştirilmiştir. Kamusal mekanizmaların esnekliği, kamusal politikalara uygun olarak seçmelere olanak sağlamış, kaynaklar zaman zaman büyük yerleşkeler, zaman zaman da küçük yerleşkelere kaydırılarak ihtiyaçlara cevap niteliğinde kullanılmıştır (Güler, 1997b: 20).

Banka, dünyada benzer başka bir örneği bulunmayan ülkemize özgün bir kurumdur. Kendine has yapısıyla kalkınma bankacılığı tarihinde yer edinen Banka bir taraftan yerel yönetimlere mali destek sağlarken, diğer taraftan da söz konusu desteği teknik birikimi ve tecrübeli kadrosuyla yatırımlara dönüştürmektedir (İller Bankası 2014 Faaliyet Raporu, 2015: 8)

Banka; kredi ve hibe kaynaklarıyla finanse ettiği her işin denetiminde, işin mahiyet ve gerekliliklerine göre çeşitli şekillerde söz sahibi olmaktadır. Denetim şekilleri:

Tam Kontrollük

Belediyelerin tam kontrollük için yeterli teknik personelinin bulunmadığı durumlarda kontrollük işlevi yalnızca Banka tarafından yürütülmektedir.

Müşterek Kontrollük

Banka'nın ve belediyenin görevlendirdiği teknik personeller yapı denetim hizmetlerini birlikte yürütmektedir. Banka'da işler ağırlıklı olarak müşterek kontrollük sistemi ile yürütülmektedir.

İzleme Denetim

Banka tarafından kredilendirilen; ancak işin teknik özelliklerinin farklı uzmanlık gerektiren karakterde olması veya dış kredi koşulları gibi faktörlerle, kredi konusu olan işin teknik sorumluluğu ilgili idarelere ait olmak üzere kredinin denetimi izleme denetim yolu ile yürütülmektedir (İller Bankası ve Yerel Yönetimler: 62).

İller Bankası, ülkemizde Planlı Kalkınma Dönemi'nin başlatıldığı 1963 yılından itibaren faaliyetlerini yıllık yatırım ve finansman programları ile şekillendirmektedir. Yıllık program Resmi Gazetede yayımlandıktan sonra kesinleşmekte ve yürürlüğe girmektedir. Program dâhilinde Banka kendi yatırım programını hayata geçirmekte, yatırım ve finansman programları çerçevesinde de yerel yönetimlere kaynaklarını aktarmaktadır.

Ülkemizin gelişimiyle ivme kazanan şehirleşme hareketleri ile Beş Yıllık Kalkınma Planları doğrultusunda İller Bankası, yerel kamu altyapı yatırımlarında etkin bir rol almıştır. Bölgelerin ihtiyaçlarına göre, arıtma ve deniz deşarjı sistemleri de yatırım programına dâhil edilmiştir. Cumhuriyet tarihi içinde, ülkemizin yerel yatırımlarını kamu kaynaklarıyla finanse etmek ve altyapının kamu mekanizması içinde yönetimini sağlamak Banka'nın başlıca görevlerinden olmuştur.

Tarihsel yükümlülüklerini yerine getiren İller Bankası, yatırım faaliyetlerinde çeşitlendirmeler yapmış, proje yelpazesini genişleterek, yerel yönetimlerin ihtiyaç duyduğu raylı sistem, köprülü kavşak, kentsel dönüşüm projeleri, park, bahçe ve peyzaj, meydan ve

çevre düzenlemesi gibi her türlü kentsel projeye kredi vermeye başlamıştır. Gelişen ve büyüyen şehirlerimizin nitelikli, sağlıklı, uzun ömürlü bir altyapı ve üstyapıya kavuşturulması için; İller Bankası yatırım faaliyetlerini sürdürmekte, gerekli fon ihtiyacını karşılama işlevi ve teknik desteği ile yerel yönetimlere hayat vermeye devam etmektedir.

Banka, ülkemizin daha modern bir yapıya kavuşması için elindeki kaynaklardan halkın refahını artırmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli çıktılar elde etmektedir. Banka'nın gelir kaynakları; kredilerden alınan faiz, komisyon ve fon gelirleri, kontrollük ve danışmanlık gelirleri, kaynak geliştirme faaliyetleri sonucunda elde edilen gelirler ve interbank piyasalarından fon transferi yoluyla elde edilen gelirlerdir. Banka, elindeki gelirleri ve özkaynaklarını kullanarak, harita işleri, imar planlama işleri, içme suyu işleri, kanalizasyon ve atık su arıtma işleri, yapı işleri, makine ve sondaj işleri gibi yatırımları gerçekleştirmektedir (İller Bankası ve Yerel Yönetimler: 15).

Şekil 2.1. İlbank A.Ş. hizmet döngüsü (www.ilbank.gov.tr.)

2.1.1. Harita işleri

Ülkemizde 1/500, 1/1000, 1/2000 gibi büyük ölçekli halihazır haritaların yapılması ve yaptırılması çalışmalarına Cumhuriyetin ilk yıllarında başlanmıştır. Cumhuriyetten sonra, ülke savunması ve kalkınmasındaki büyük önemi nedeni ile haritacılık hizmetleri yeniden teşkilatlandırılmış ve 2 Mayıs 1925 tarihinde 657 sayılı "Harita Genel Müdürlüğü Kanunu" çıkarılarak bugünkü Harita Genel Komutanlığı kurulmuştur. Ülkemizde, ilk haritacılık faaliyetlerinde askeri amaçlar ön planda tutulmuştur (DPT, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2001: 20).

Askeri amaçlarla birlikte ülkenin yeniden yapılandırılması ve imar çalışmaları için haritacılık üzerinde yoğun çalışmalar olmuştur. 1933 yılında yürürlüğe giren 2290 Sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu'nun 1. Maddesinde geçen Belediye Kanununun 4. Maddesine göre yapılması lâzım gelen sınır haritalarına ait hükümler belirtilmiştir. Buna göre her belediye, bu kanunun neşri tarihinden itibaren Dâhiliye Vekâletince tayin olunacak müddet içinde beldenin 1/2000 ve 1/500 mikyasında iki kıta hâlihazır haritası ve 1/1000 mikyasında tesviye münhanlı bir harita yaptırmaya ve tasdikli birer suretini vekâlete göndermeye mecburdur (R.G 21.06.1933 tarih ve 2433 Sayı).

Belediyelere hâlihazır haritaların yaptırılması zorunluluğu getirilmesiyle birlikte harita sektöründe yoğun çalışmalara zemin hazırlanmıştır.

1935 yılında çıkarılan 2763 sayılı 14.04.1930 Tarih ve 1580 Sayılı Belediye Kanununa Ek Kanun'un 5. ve 6. Maddelerinde yer alan ifadelerle belediyelere ait halihazır harita ve imar planlarını uzmanlara ihale ederek hazırlatma görevi Belediyeler Bankası'na verilmiştir.

İcabında bu işlerin karşılığı Belediyeler Bankası Kanunu'nun hükümleri çerçevesinde mezkûr Banka'ca kefalet veya ikraz suret ile temin olunur. Belediyeler İmar Heyeti'nin yazılı işlerde fennî muamelâtı Ankara İmar Müdürlüğü'nce ve hesap işleri Belediyeler Bankası'nca görülür ve bunun için imar müdürlüğü teşkilâtına mütehasıs fen memurlar ile şehirci mimar veya mühendisler ilâve olunur (R.G 15.06.1935 tarih ve 3029 Sayı).

Banka, başlangıçta hâlihazır harita yapım işlerinde teknik destekten ziyade mali desteği ile ön planda olmuştur. İçişleri Bakanlığı'na bağlı, belediyelerin harita, imar planı,

içme suyu işlerini yürütmek ve gereken teknik yardımları yapmak üzere Belediyeler İmar Fen Heyeti kurularak Belediyeler Bankası'ndan temin edilen parasal kaynaklarla resmi olarak ilk defa hâlihazır harita yapına başlanmıştır.

1945 yılında, Belediyeler Bankası, İller Bankası Genel Müdürlüğü haline getirilince İmar Fen Heyetinin işleri, İller Bankası Fen Heyetine devredilmiştir. 1949 yılında İller Bankası Fen Heyetinde oluşturulan müdürlüklerden birisi de Harita İşleri Müdürlüğü olmuştur. Gerçek anlamda büyük ölçekli topografik harita yapımına 1959 yılında başlanmıştır (DPT, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2001: 23).

Ülkemizde 1950'li yıllardan itibaren, şehirleşme çabaları yoğunlaşmış, köyden kente göçün sebep olduğu gecekondulaşma sorunları gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Bu duruma kayıtsız kalmayan Banka, 1959 yılında Harita Emanet Komisyonları kurarak haritacılık sektörüne nitelikli elemanlar kazandırmış ve gecekondulaşma sürecinde nitelikli ve hızlı harita üretimi sağlamıştır (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 72).

30 Eylül 1960 tarihinde Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulması ve 1963 yılından itibaren Beş Yıllık Kalkınma Planlarına göre hareket edilmesi sebebiyle, ülkemizde mühendislik faaliyetleri yoğunlaşmış, belediyelerin ve diğer kurumların harita taleplerinde artış olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda, 1949 yılında faaliyete geçen Harita İşleri Müdürlüğü, 1968 yılında değişime ayak uydurmak için Harita Dairesi Başkanlığı olarak yeniden örgütlenmiştir. Bu örgütlenme ile haritaların bütünlenmesi, yenilenmesi, arşivlenmesi, imar planlarının uygulanması işlemleri daha organize bir şekilde yapılmaya başlanmıştır. Belediyelerin ve diğer kurumların harita talepleri, her türlü çoğaltma ve baskı işlemleri için Banka tarafından atölyeler kurulmuştur.

Banka'nın bugün geldiği noktada sahip olduğu ve coğrafi kent bilgi sisteminin temeli durumundaki 1/1000 ölçekli sayısal hâlihazır harita pafta sayısı 20 binlerin üzerindedir. Banka tarafından her yıl ortalama 100 ile 250 adet arasında harita işi ele alınmakta ve tamamlanıp kullanıma sunulmaktadır (Türkiye'nin Mimarı İller Bankası, 2009: 69).

İller Bankası, kuruluşundan günümüze kadar geçen 84 yıllık süre zarfında, teknolojik gelişmeler ışığında hâlihazır harita işlerinde faaliyetlerini artırarak devam etmektedir. Yersel, fotogrametrik veya lidar yöntemi ile hazırlanan imar planlarından

yeraltı ve yerüstü tesislerin yapımına, topografyadan coğrafi bilgi sistemlerine kadar her türlü teknik hizmetlerin üretilmesi ve sunulmasında Banka söz sahibi olmuştur (www.ilbank.gov.tr).

2.1.2 İmar planlama işleri

Ülkemiz, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte yeniden yapılanma çalışmalarına hız vermiştir. Bu çalışmalar içerisinde imar planlama faaliyetleri en temel zorunluluklardan biri haline gelmiştir.

Cumhuriyet'in kent planlama tarihinin başlangıcı genellikle Ankara'nın planlaması ile özdeşleştirildiği halde, kapsamlı bir şehircilik planı hazırlanması için ilk girişim İzmir ilimiz için yapılmıştır (Bilsel, 2009: 12).

Cumhuriyet sonrası inkılap hareketleri çerçevesinde yoğunlaşmaya başlayan imar faaliyetleri içinde ilk çalışmalar, Kurtuluş Savaşı sonrası İzmir'de yıkılmış bölgeler için, bir Fransız mimara yaptırılan mevzii planıdır (1924). 1923-1933 yılları arasında Türkiye'de toplam 14 kadar yerleşmenin imar planı hazırlanabilmiştir (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 82).

Belediyeler Bankası'nın kurulmasıyla birlikte, imar planlama işlerinde aktif rol almaya başlanmış, hayat bulduğu 12 yıllık süre zarfında 9 beldenin imar planları yaptırılmış, 29 şehir ve kasabanın imar planları yüklenicilere ihale edilmiş, 12 şehir ve kasabanın imar planlarını emaneten yaptırmaya başlamıştır (Çoker, 1986: 296).

İmar planlarının, imar faaliyetleri kapsamına giren tüm kentsel altyapı ve sosyal donatım tesislerini kapsadığı gerçeğinden hareketle, Banka'nın görev üstlendiği tüm kentsel hizmetlerde imar planlarının yönlendirici ve programlayıcı temel rolü ortaya çıkmıştır.

Bir yerleşmede kentsel hizmetlerin hayata geçirebilmesi için öncelikle onaylı imar planının bulunması gerekmektedir. Bu noktadan hareketle imar planlarının öncü yasal belge niteliğinde olduğu söylenebilir. İller Bankası'nın yapmakla görevlendirildiği bütün teknik işlerde başlangıç projesi olarak imar planlarının hazırlanması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır (Açıkalm, 2006: 9).

Halkın yaşam düzeyi ve yaşam kalitesinin göstergelerinden olan kentlerin geliştirilmesi ve modern bir seviyeye ulaşması için Banka 1945 yılında İller Bankası'na dönüştürülmesiyle teknik anlamda da sorumluluk altına girmiştir. 1950'li yıllarda özellikle büyükşehirlerdeki kentleşmeyle birlikte karşılaşılan sorunlar karşısında Banka, büyük kentlerin imar planı sorunlarını uluslararası yarışmalarla çözmeye çalışmıştır. İzmir, İstanbul ve Ankara için uluslararası yarışmalar açılmış ve şehircilik pratiğimizde oldukça önemli gelişmeler yaşanmıştır.

16.07.1956 tarihinde yayımlanan 6785 sayılı İmar Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle, yaklaşık 30 yıl sürecek olan planlama ile imar konularını yönlendirecek önemli bir mevzuat ortaya konulmuştur.

1960'lı yıllarda Banka tarafından onlarca imar planı hazırlanmıştır, fakat teknik personel sayısına oranla, imar planı ihtiyacının fazla olmasından dolayı ihale yöntemi ile plan yapılması önem kazanmıştır. Büyük kentlerin imar planlarının hazırlanmasında yarışmalardan faydalanılmaya devam edilmiş; kentlerin fiziki, demografik, sosyoekonomik verilerine dayalı planlarının oluşturulmasında Banka'nın düzenlemiş olduğu yarışmalar önemli rol oynamıştır.

İller Bankası, 1933 yılından 2000 yılına geçen süreçte 4401 adet imar planı işini ele alarak sonuçlandırmıştır. Bunların 3402 adedi ihale, 999 adedi emanet yolu ile elde edilmiştir. Bu rakam Türkiye genelinde % 90,22 gibi çok yüksek bir orana denk gelmektedir (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 87).

Banka, belediyeler adına elde ettiği imar planlarının maddi karşılığını, yatırım programında bulunmak şartı ile Belediyeler Fonu'ndan bağış yoluyla karşılamıştır. Ayrıca bazı bakanlıkların ve ilgili idarelerin talebi doğrultusunda sanayi alanları planları, turizm planları, koruma planları gibi sektör ağırlıklı planlar da kent planları ile uyumlu olarak hazırlanmıştır. Tüm bu hizmetlerin yanında, imar planlarının hazırlanması için gerekli olan hâlihazır haritaların yapımı ve "İmar Planlarının Hazırlanmasına İlişkin Teknik Şartlaşma" gereği mecburi ön çalışmalar arasında sayılan jeolojik etüt ve raporların yapılması da Banka tarafından sağlanmıştır (Kalabalık, 2011: 66-67).

Günümüze kadar biriken bilgi, teknik ve tecrübesiyle imar planlarında ülkemizin lokomotifini sayılabilecek olan İller Bankası her tür ve ölçekte planlar, koruma amaçlı imar

planları, ulaşım ana planları, sektör bazlı planlar, kırsal alan planları, kentsel tasarım-peyzaj projeleri gibi işleri yapmaya devam etmektedir.

2.1.3. İçme suyu işleri

Çevrenin korunması, sağlığın daha fazla iyileştirilmesi ve yoksulluğun azaltılması için güvenilir su kaynakları ve çevre sağlığı yaşamsal bir öneme sahiptir. Güvenilir su ayrıca geleneksel ve kültürel birçok faaliyet için de gereklidir. Gelişmekte olan ülkelerde tüm hastalıkların tahminen %80'ine ve ölümlerin 1/3'ünden fazlasına kirli su tüketimi neden olmaktadır. Her şahsın üretken zamanının ortalama olarak 1/10 kadar yüksek oranda bir bölümü de suya bağlı hastalıklara feda edilmektedir (Çevre Bakanlığı, 1992: 196).

Şehir ve kasabalarımıza temiz içme ve kullanma suyu sağlanması konusu, Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren, ele alınması acil sorunlardan biri olarak kabul edilmiş ve bu önemli görevler belediyelerin sorumluluğunda yürütülmüştür. Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkan 28 Nisan 1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un 1. Maddesiyle, tüm şehir ve kasabalarda kamunun ihtiyacı olan suların sağlanması ve idaresi görevi belediyelerin sorumluluğuna verilmiştir. Kanununun 4. Maddesine göre de, suların tesis, isale ve idame masrafları belediyelerce karşılanması kararlaştırılmıştır (Çoker, 1986: 300).

1930'lu yıllara gelindiğinde içme suyu konusunda sağlık kural ve koşullarının sağlanması belediyelerden istenmiş ve Banka'nın kurulması ile birlikte istenilen koşullara uygun içme suyu temini sağlanabilmesi için belediyelere krediler verilmeye başlanmıştır. Belediyeler Bankası tarafından 1933-1944 yılları arasında 20 adet içme suyu tesisinin bitirilmesi sağlanmıştır.

Belediyeler Bankası'nın ardından Belediyeler İmar Heyeti'nin kurulması, daha sonra da 1945 yılında 4759 sayılı yasa ile İller Bankası'nın kurulması ile belediyelerin çağdaş anlamda sağlıklı bir altyapıya kavuşmalarının yolu açılmıştır.

Köylerden kentlere oldukça geniş bir yelpazede artan göçlerle birlikte, Devlet Su İşleri, İller Bankası ve Köy Hizmetleri tarafından içme suyu faaliyetleri hızlandırılmak istenmiştir. Ancak adı geçen resmi kurumların görev alanları 1968 tarih ve 1053 sayılı yasa ile sınırlandırılarak DSİ'ye nüfusu 100 000'in üzerinde olan şehirlerin içme suyu

temini, İller Bankası'na da 3 000 ile 100 000 nüfus aralığındaki yerleşim yerlerinin içme suyu tesislerini yapma görevleri verilmiştir. 24.05.1983 tarih ve 2824 sayılı kanunla da belediye teşkilatı bulunan ve nüfusu 3000'nin altında bulunan beldelerin ve belediye meclislerinin yetki vermesi halinde nüfusu 100 000'in üzerinde olan kentlerin de içme suyu sağlanmasına yönelik çalışmaların Banka görev kapsamına alınması sağlanmıştır (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 96-97).

Birleşmiş Milletler tarafından 1980'li yıllarda harcanan çabalar sonucunda dünyadaki en yoksul milyonlarca kişiye su ve sağlık koruma hizmeti sunulabilmiştir. Bu çabaların en önemlisi 1977 yılında BM Su Konferansında kabul edilen Mar del Plata Eylem Planı sonucunda, Uluslararası İçme Suyu Temini ve Sağlık Koruma 10 Yılı'nın 1981 yılında başlatılması olmuştur. Kabul edilen temel ilke "gelişme aşaması, sosyal ve ekonomik koşulları ne olursa olsun tüm ulusların, temel gereksinimlerine eşit miktarda ve kalitede içme suyuna erişim hakkına sahip olduğu" şeklinde ifade edilmiştir (Çevre Bakanlığı, 1992: 196).

1983 yılındaki yasa değişikliği, yıllara göre belediye sayısındaki artışın iş hacmini yükseltmesi ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 1981-1990 yıllarını kapsayan sürecin "Uluslararası İçme Suyu ve Sanitasyon 10 Yılı" ilan edilmesi sonucu 1983 yılından itibaren ülkemizde uygulamaya konulmasıyla, Banka'nın içme suyu yatırımlarında belirgin artışlar gözlemlenmiştir.

Şehirleşme faaliyetlerinin ana nedenlerinden olan köyden kente göçün artmasıyla birlikte içme suyu temin çalışmalarına ağırlık veren Banka, suyun araştırılmasından projelendirilmesine, projelerin uygulanmasına ve halka sunulmasına kadar tüm aşamalarda etkin rol üstlenmiştir. Artan nüfus ile sanayileşmenin sonucu olarak yetersiz kalan içme suyu kaynaklarının temininde, yüzeysel su kaynakları kategorisinde yer alan göl, gölet ve barajlardan yararlanılması bir zorunluluk haline gelmiştir. Yüzeysel su kaynaklarının kullanılması için Banka gerekli ekipmanları yurt içi ve yurt dışından temin ederek, içme suyu arıtma tesislerinin inşasına öncülük etmiştir. Pınar kaptajı, drenaj, keson kuyu, derin kuyu gibi kaptaj şekilleri ile birlikte akarsulardan su alma amaçlı regülatör yapılarının tesisinde Banka önemli işlere imza atmıştır.

Banka, yerel yönetimlerin her türlü içme suyu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik modern ve son teknolojiyi içeren proje ve danışmanlık hizmetlerini artırarak devam

etmektedir. Gelen talepler doğrultusunda, arıtma ve su depolama tesisleri ile iletim ve dağıtım hatları kurularak; şehir şebekelerinin değişken su ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterli basınç ve kalitede su sağlanmaktadır.

2.1.4. Kanalizasyon ve atık su arıtma işleri

Altyapı hizmetlerinin temel taşlarından olan kanalizasyon ihtiyacı medeniyetin her evresinde karşımıza çıkmaktadır. Tarihteki ilk uygarlıklardan olan Mezopotamya ve Mısır'da yapılan kazılarda kanalizasyon tesisi kalıntılarına rastlanmış, Romalılar döneminde atık suları taşıyan çok gelişmiş boşaltma sistemleri bulunmuştur. 19. Yüzyıl ortalarında ise temiz ve kirli suyu arıtma yolunda adımlar atılmıştır.

Cumhuriyetin kurulmasıyla, kanalizasyon tesislerinin yapılması ve denetlenmesinin belediyelere verilmiş bir görev olduğu 1930 yılında çıkan 1580 sayılı Belediyeler Kanunu ile 1593 sayılı umumi Hıfzısıhha Kanununda açıkça belirtilmiştir.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde altyapı alanında eksikliklerin yoğun olması, birbirine bağlı olan ihtiyaçların karşılanmasında sorunlar oluşturmuştur. Ülkenin genelinde, özellikle belde ve kasabalarda çözülemeyen fenni içme ve kullanma suyu temin problemi, gerekli kanalizasyon tesislerinin kurulmasını geciktirmiştir. Dağınık yerleşmeye sahip konutlarda bol su bulunmaması, hela durumlarının lağım suyunun oluşmasına engel olması gibi sebeplerden dolayı kanalizasyon sorunları su problemlerinin çözümlenmesinden sonra daha rahat ele alınabilmektedir.

Belediyeler Bankası'nın kurulmasıyla ülkenin altyapı sorunları giderilmeye başlanmıştır fakat Belediyeler Bankası ve devamı olan İller Bankası 1970 yılına kadar kanalizasyon işlerine el atamamıştır. Belediyeler Bankası döneminde içme suyu, elektrik tesisleri, yapı işleri ile harita ve imar planlarına ağırlık verilmiştir.

1945 yılından itibaren İller Bankası kanalizasyonla ilgili ilk proje işlerine başlamışsa da beldelerdeki su şebekelerinin yetersiz olması dolayısıyla 1956 yılında İçme Suyu Proje Yönetmeliği'nde yapılan bir değişiklik sonucunda hazırlanan kanalizasyon projelerinin uygulanmaya konulması birkaç proje dışında imkânsız hale gelmiştir. Bunun üzerine 1957 yılında yeni bir kanalizasyon yönetmeliği yapılmış ve içme suyu sağlanan

kentlerimize, kanalizasyon şebekesi için zorunlu olan su kullanma alışkanlığı yeterli düzeye çıkana kadar İller Bankası kanalizasyon konusunda hiçbir çalışma yapmamıştır. (Çoker, 1986: 312)

Banka yukarıdaki sebeplerden dolayı 1. Beş Yıllık Plan çerçevesinde çalışmalarda bulunamamış, 2. Beş Yıllık Plana dâhil olan 1969 Programına 3 adet kanalizasyon işinin alınmasıyla kanalizasyon sektörüne giriş yapmıştır.

Şehir ve kasabaların fenni kanalizasyon tesislerinin olmayışı, buna karşılık çoğuna yeterli miktarda içme ve kullanma suyu sağlanmış olması ve şehirleşmenin büyük bir hızla artışı göz önünde bulundurularak Banka eliyle 3. Beş yıllık Kalkınma Planından itibaren kanalizasyon sektörüne ağırlık verilmeye başlanmıştır (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 116).

1970'li yılların başından 80'li yılların ortalarına kadar olan dönemde, kanalizasyon sektörünün ihtiyacı olan ana malzeme üretimini de üstlenen Banka, yatırımları arasına malzeme üretimi de eklemiştir. Kanalizasyon tesislerinin temel girdisi olan beton boruların Avrupa ülkeleri standartlarında temini amacıyla şantiyelere özel beton fabrikaları kurulmuştur (Altyapı Yatırımlarında İlbank, 2016: 11).

Banka, kanalizasyon ve yağmur suyu gibi yatırımların hayata geçirilmesinde 1.derece görevli olması nedeniyle çevre koruma amaçlı çalışmaların merkezinde yer alarak günümüze kadar yüzlerce kanalizasyon tesisini hizmete sunmuştur. Bu projelerde, sağlıklı, uzun yıllar hizmet verebilecek kanalizasyon hatları üretmek ve ani ve şiddetli yağışlarda su baskını riskini en aza indirmek için teknik şartnamelere uygun yatırımlar yapan Banka, belediyelerin en küçüğünden en büyüğüne kadar hizmet götürmüş, özellikle küçük belediyeler için işletme ve yapım kolaylığı sağlamıştır.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de meydana gelen kuraklıklar nedeniyle, özellikle tarımsal sulamada, iyi ve kaliteli suların kullanılması yerine alternatif su kaynaklarının devreye sokulması son derece önemlidir. Alternatif su kaynaklarının başında arıtılmış atık sular gelmektedir (Aşık, Avcı ve Balcı: 1997).

1980'li yıllardan itibaren ülkemizdeki kalkınma hamlesi ve sanayileşmenin çevre değerlerinde tahribat oluşturmadan yürütülmesinin sağlanması için Banka kanalizasyon çalışmalarının yanında arıtma tesisi yapımına da yönelmiştir. 1988 yılında 19919 sayılı

Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği'yle, kanalizasyon atık sularının arıtıldıktan veya deniz ortamında yeterli düzeyde seyreltilerek zararlı etkileri giderildikten sonra alıcı ortama deşarj edilmesi gereklilikleri doğrultusunda Banka, 1980'li yılların ikinci yarısından itibaren arıtma tesisi inşaatlarına ağırlık vererek en komplike düzeyde arıtma tesislerini hizmete sunmuştur.

Günümüzde Banka tarafından ülkemizde su kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir su kullanımının sağlanması için, istenilen düzeyde arıtma verimi sağlayacak uygun yatırım ve işletme maliyetine atık su arıtma tesisleri yapılmaktadır. Atık suların geri dönüşümü sağlanarak yerel yönetimlerin çevreye karşı sorumluluklarının yerine getirilmesinde Banka aktif olarak faaliyet göstermekte; çamur ve modifikasyonları, membran sistemleri, yapay sulak alan projeleri ve atık su arıtma tesislerindeki çamurun çürütülmesiyle ortaya çıkan biyogaz kullanarak kendi ihtiyacını karşılayan tesislerin yapımını sürdürmektedir (www.ilbank.gov.tr).

2.1.5. Yapı işleri

Cumhuriyet'in kuruluşu ile başlayan altyapı sorunlarının giderilmesi ve çağdaş şehirler oluşturmaya yönelik çalışmalar, ülkenin ekonomik gücü ve imkânları doğrultusunda zorunlu ihtiyaçlara yönlendirilmiştir. Sanayi ve altyapı yatırımlarının kapladığı alanın büyüklüğü ile sağlık ve eğitim tesislerine verilen destek, Cumhuriyetin ilk yıllarında yerel yönetimlerin yapı tesislerinin devlet tarafından desteklenmesine fazla olanak tanımamıştır. Belediyeler Bankası hüküm sürdüğü 1945 yılına kadar yapı işlerinde belediyelere destek sağlanmaya çalışmış fakat Banka'nın diğer yatırımlarına nazaran yapı tesislerinde önemli bir katkı sağlanamamıştır.

İller Bankası Dönemi'nden Planlı Döneme kadar olan süreçte, Banka'ca su ve elektrik tesislerine öncelik verilmiş ve yalnızca bunları tamamlayan yapı tesisleri olan santral ve trafo binaları ele alınmıştır. Dar bir kadro ile çalışan yapı servisi bu dönemde 69 iş tamamlamıştır, bunun 60 kadarı trafo ve santral binasıdır. Diğerleri çeşitli yapı tesisleri olup, bunlar içinde 2 adet turistik ve 2 adet de gıda sanayiine ait tesis tamamlanmıştır. (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 146).

Planlı Dönem ile birlikte her yıl belirli bir tempo ile yapı işlerine ayrılan ödenekler arttırılmıştır. Belediyeler ve il özel idarelerinin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için Banka'ya müracaat etmeleri ile başlayan süreç, ihtiyaç duyulan tesisin rantabilitesi, alt yapı, arsa, imar planı ve proje durumları ilgili konuların değerlendirilmesi ile devam etmektedir. Tesisin hazır olmasına kadar geçen süreçte Banka'nın Bölge Müdürlükleri aktif rol almaktadır.

Belediyelere sağlanan alt ve üstyapı, imar ve harita, teknik ve finansal hizmetlere ek olarak, kentlerin sağlıklı gelişmesi yönünde “Kentsel Dönüşüm Projeleri” faaliyetleri başlatılmıştır. Bu projelerin nihai hedefi; bozulmuş kentsel bölgelerin rehabilite edilerek, sosyal ve ekonomik gelişmeye katkı verilmesi ve yeniden düzenlenmesi olmuştur (Türkiye'nin Mimarı İller Bankası, 2009: 61).

Banka, yerel yönetimlerin talep ve ihtiyaç durumuna göre kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet binası, kültür tesisleri, otopark, açık ve kapalı pazar yerleri, kültür tesisleri, köy konakları, sosyal tesis, çok amaçlı salonlar, spor tesisleri, raylı ulaşım sistemleri, turizm ve termal tesisleri, eğitim tesisleri, su şifelenme tesisi, et kombinasyonu, kentsel dönüşüm, metro, peyzaj düzenlemeleri, mezbaha, soğuk hava deposu, park, bahçe vb. gibi irili ufaklı birçok alanda üstyapı tesislerinin etüt ve fizibilitesi ile ilgilenmektedir. Bunların yapımında tam denetim, müşterek kontrollük ve izleme denetimi gibi yollarla destek sağlamaktadır. Tesislerin yapım, bakım ve işletmesi gibi konularda, ilgililere teknik destek ve eğitim de vermektedir (İller Bankası ve Yerel Yönetimler: 60).

2.1.6. Makina ve sondaj işleri

Ülkemizde kentleşmenin hızlanması ile birlikte, Banka'nın hizmet verdiği belediye teşkilat sayısında da artış görülmüştür. Artan içme suyu talepleri neticesinde, Banka tarafından yeraltı sularından su temin etmek amacıyla sondaj kuyusu açım işlemlerine 1948 yılında kurduğu “İltemel Limited Şirketi” ile başlanmıştır. Bu şirket ilerleyen zamanlarda Banka içerisinde önce müdürlük, sonra daire başkanlığı olarak hizmet vermeye devam etmiştir.

Çalışmalarda istenilen hız ve kaliteye ulaşabilmek için, sondaj teknolojisindeki gelişmeler yakından takip edilmiş ve geçen yıllar içerisinde emanet sondaj yapan ekiplere

yeni teknolojik özelliklere sahip makineler katılmıştır (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 148).

Banka, sondaj işleri için yapılan talepleri karşılamakla birlikte, yerel yönetimlerin tüm taşra ve merkez teşkilatlarının ihtiyaç duyduğu makina, araç ve teçhizatın alınmasının sağlanması, bu araçların bakım ve onarım işlerinin yürütülmesi gibi işlerde de görev üstlenmektedir.

2.1.7. Enerji işleri

Aydınlanmaya duyulan ihtiyaç tarihin her safhasında farklı çözümler ile giderilmeye çalışılmıştır. Modern anlamda, 19. yy. sonlarına doğru ilk defa Amerika'da ve Avrupa'nın büyük şehirlerinde aydınlatma işleri için elektrik santralleri kurulmuştur. Ülkemizde ilk elektrikleştirmeye 1902 yılında Tarsus'ta rastlanmaktadır. 1910 yılında İstanbul'da elektrik üretim ve dağıtımı için çalışmalar yapılmıştır. (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 155).

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte öncelikle İzmir, Ankara, Adana, Edirne, Balıkesir, Gaziantep ve Tekirdağ illeri elektrik santrallerine kavuşmuştur.

1935 yılında Beş Yıllık Sanayi Planı'nın uygulanması sırasında enerji işlerinin organize edilmesi zorunlu görülmüş, özellikle bölge elektrik işletmelerinin kurulmasına doğru geniş ve kapsamlı bir hareket ortaya çıkmıştır. Bu yıl içerisinde EİE, MTA ve Etibank kurulmuştur. MTA doğal kaynaklardan yararlanma, EİE ise su kaynaklarını araştırma, elektrik üretimine elverişli olanları ayırma, genel elektrik planlaması ve kurulacak tesisleri projelendirme ve Etibank da enerji kaynaklarını işletmek, santrallerini kurmak, hava hatlarını yapmak ve genel olarak enerji dağıtmak için görevlendirilmiştir (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 155).

1933-1945 yılları arasında belediyelerin, sonraki süreçte tüm yerel yönetimlerin altyapı işleri ile diğer işlerinin yanında elektrik üretim ve dağıtım işlerini yürütmek üzere Banka yüklü miktarda fon sağlayarak yatırımların gerçekleştirilmesini sağlamıştır.

Belediyeler Bankası döneminde yapılan yatırımlar arasında enerji sektörü ilk sırada yer almıştır. Bu 12 yıllık süreç içerisinde Belediyeler Bankası tarafından yapılan yatırımların %42,5'lik kısmı Elektrik işlerine harcanmıştır. (Çoker, 1986: 269).

1945'ten sonra da Banka enerji işlerine olan yatırımlarını istikrarlı bir şekilde sürdürmüş, sadece fon sağlamakla kalmayıp teknik anlamda yapım çalışmalarında yer almıştır.

1950'li yıllarda içme suyu, enerji ve harita-plan birimleri ayrı ayrı birimler halinde çalışmıştır. Kuruludan hemen sonra ayrı bir müdürlük gerektiren enerji yatırımları "Elektrik ve Makine Müdürlüğü" eliyle yerine getirilmeye başlanmıştır. Bu dönemde İller Bankası elektriksiz yerleşmelere şebeke tesisi kurmak ve 30 kw'a kadar olan iletim hatlarını inşa etmek ile görevlendirilmiştir. Bu birime orta güçte hidroelektrik santralleri kurmak ve 60 kw'a kadar olan iletim hatlarını yapmak görevi de verilince, 1952 yılında ayrıca "Hidroelektrik İşleri Müdürlüğü" adıyla başka bir birim kurulmuştur. 10 yıl sonra bu iki müdürlük "Enerji İşleri Müdürlüğü" adı altında birleştirilmiştir. Elektrik işi Banka'nın yetki alanından 1970 yılında çıkmaya başlamıştır. Bu tarihte yüksek gerilim iletim hatları TEK'e devredilmiş, Banka alçak ve orta gerilim iletim hatlarından sorumlu tutulmuştur. Enerji işleri 1981 yılında Banka'nın yetki alanından tümüyle çıkarılmış, 1985 yılından itibaren Banka enerji sektöründen bütünüyle ayrılmıştır. 1945 yılında 4 elektrik mühendisiyle başlanılan bu süreç, 1983 yılında gelindiğinde 106'sı teknik olmak üzere toplam 177 personel ile sona ermiştir. (Güler, 1997a: 52).

11.09.1982 tarih ve 17809 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2705 sayılı "1312 Sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, İki Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması, Bazı Madde, Bent ve Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun" ile Bankanın elektrik işleriyle ilgili faaliyetlerinde önemli değişiklikler yapılmış, beldelerin elektrik tesisleriyle ilgili sorumluluklar Türkiye Elektrik Kurumuna yüklenmiştir. 1983 yılından itibaren enerji yatırımları azalmaya başlamış ve 1985 yılından sonra Banka enerji yatırımlarına harcama yapmamıştır.

Banka, enerji sektöründe görevlerini TEK'e devrettiği zamana kadar, yerel yönetimlere sağladığı hizmetlerin başında elektrik tesislerinin yapımı gelmiştir. Mali kaynaklar ve teknik yeterlilik yönünden elverişsiz bir yapıya sahip olan yerel yönetimlerin, elektrik tesislerinin yapımı, şebeke tesislerinin kurulması ve onarılması, sürekli yetersiz

kalan elektrik tesislerinin yenilenmesi ve büyütülmesi gibi işler Banka'nın temel yatırımları arasında yer almıştır. Kuruluş tarihinden enerji yatırımlarını bıraktığı 1985 tarihine kadar yapılan yatırımlar içerisinde Banka, en büyük payı enerji sektörü için ayırmıştır.

2.2. Yatırımların Finansman Kaynakları

Banka'nın yerel yönetimlere sunduğu hizmetlerin başında yapılacak yatırımlara kendi bünyesinden ve dış fonlardan finansman sağlama görevi gelmektedir. Banka, yerel yönetimlerin her çaptaki kentsel ihtiyaçlarının karşılanması için geliştirilen projelerine uygun kaynakların temin edilmesi konusunda belediyeler ve il özel idarelerine yardımcı olmaktadır. Piyasa koşullarına göre yurt içi ve uluslararası kaynaklardan en uygun şartlarda finansman sağlamakta, böylece kefillik ve aracılık görevlerini de yerine getirmektedir. Yerel yönetimlerin her türlü yapım işleri, gereksinim duydukları, makina, malzeme, ekipman, araç - gereç alımları gibi konularda kredi desteği sağlanmaktadır.

Banka yatırımların finansmanını öncelikle kendi özkaynaklarından temin etmektedir. Bununla birlikte; genel bütçeden aktarılan ödenekleri, yurt içi ve yurt dışı kuruluşlardan sağladığı uzun ve kısa vadeli kaynakları da yerel yönetimlere iletmektedir. Banka kaynaklarının etkili, verimli ve ülke ekonomisine faydalı bir şekilde kullanılmasının sağlanması amacıyla yerel yönetimlerin projeye dayalı kredi talepleri, ekonomik, teknik ve mali açılardan değerlendirilerek onaylanmaktadır (İller Bankası 2013-2017 Stratejik Planı, 2012: 20).

Banka'nın geçmiş yıllardaki finansman şekillerine bakıldığında, projelerin hayata geçirilmesinde birtakım kaynak sorunları ile karşılaşıldığı görülmektedir. Bu sorunların temelinde kaynak planlamasında merkezi hükümete olan bağımlılık yatmaktadır. Önceki dönem uygulamalarında Banka'nın sorumluluğunda yürütülen projelerin finansman kaynakları; bugün yürürlükte bulunmayan belediyeler fonu, belediye katkı payları ile Banka kaynaklarından oluşmuştur. Banka zaman içinde alternatif kaynak sağlama girişimleri başlatmıştır. 1950 yılında çıkarılan bonolar ile iç borçlanmaya giderek finansman sağlamıştır (Türkiye'nin Mimarı İller Bankası, 2009: 59).

Belediyeler Fonu

Belediyelerin, İller Bankası'nın Yıllık Yatırım Programına giren harita işleri, imar planlama işleri, alt ve üst yapı tesisleri ve bunlara ait projelerin finansmanını sağlamak üzere Genel Bütçe Vergi Gelirleri tahsilâtından ayrılan paylardan oluşturulan fondur. Yatırımların finansmanında önemli bir role sahip olmuş olan Belediyeler Fonu, belediyeleri mali yönden önemli ölçüde desteklemiş, birçok projede ana kaynaklardan olmuştur.

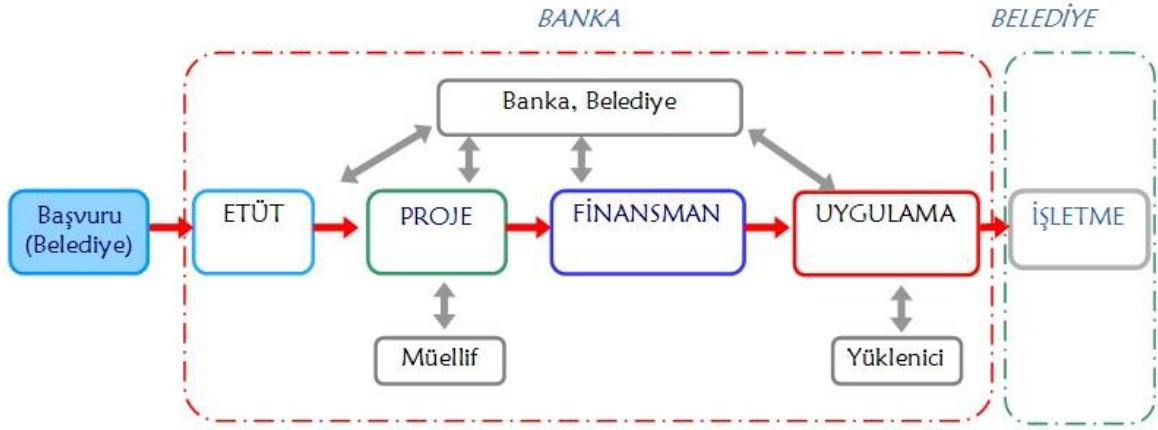
Harita ve imar planlama işleri Belediyeler Fonu'ndan bağış yöntemiyle finanse edilirken, diğer büyük çaplı yatırımlar kredilendirilerek finanse edilmiştir (Çoker, 1986: 159).

Belediyeler Fonu ödeneği 1993 yılından itibaren azaltılarak Banka'ya ulaşmaya başlamıştır. Bu yüzden yerel yönetimlerin yatırımlarında ve kredi ödemelerinde birtakım zorluklar belirlemiştir. Bu zorluklara rağmen 2002 yılında Belediyeler Fonu tamamen ortadan kaldırılmıştır. Belediyeler Fonu'nun yerine belediyelere finansal destek sağlamak amacıyla 2003 yılından itibaren Genel Bütçeye tahsisi "Belediyelere Yapılacak Yardımlara Dair Uygulama Yönetmeliği" ile belirlenen bir ödenek konulmuş fakat yerel yönetimlerin altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasında bu ödenek yetersiz kalmıştır.

Banka tarafından yapılan girişimler sonucunda 2003-2008 yılları arasında yerel yönetimlere Genel Bütçeden temin edilen kaynaklardan hibe finansman katkısı sağlanmıştır. Bu finansman katkıları; Deniz, Göl ve Akarsuların Korunmasına Yönelik Projeler, Özel Önem Taşıyan Su Projeleri ve Çevre Korumaya Yönelik Projeler adı altında belediyelerin kanalizasyon, içme suyu ve atık su arıtma tesislerine yönelik kullanılmıştır (İller Bankası 2013-2017 Stratejik Planı, 2012: 29-30).

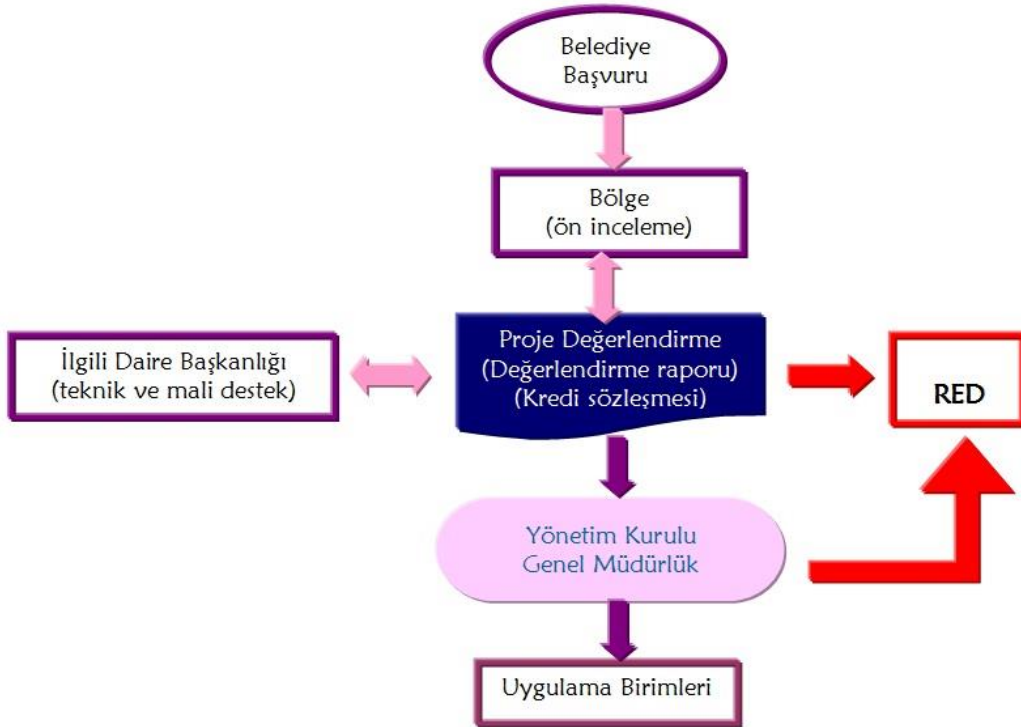
Yatırımların halka ulaşması için belediyelerin ve Banka'nın yapması gereken işlemler Şekil 2.2.'de gösterilmiştir.

Şekil 2.2. İlbank A.Ş. hizmet akış şeması (www.ilbank.gov.tr.)

Hizmetlerin yerine getirilebilmesi için kredi sağlama süreci içerisinde atılması gereken adımlar incelendiğinde; belediyeler, başvuru formu ile müracaatlarını bağlı oldukları Bölge Müdürlüklerine yapmaktadır. Bölge Müdürlüklerince değerlendirme raporu hazırlanarak İlbank A.Ş Genel Müdürlüğüne iletilir. Krediye konu olacak yatırımın teknik, ekonomik, çevresel ve mali değerlendirmesi Proje Değerlendirme Dairesi Başkanlığınca yapılarak, Genel Müdürlük veya Yönetim Kuruluna sunulur ve sonuca varılmaktadır.

Şekil 2.3. İlbank A.Ş. kredilendirme süreci akış şeması (www.ilbank.gov.tr.)

Yerel yönetimlere kredi tahsis edilmesi bazı şartlara bağlı olarak gerçekleşmektedir. Yerel yönetimlerin yasal payları, öz gelirleri ve daha önceden tahsis edilmiş krediler dikkate alınarak yerel yönetimlerin kredibilitesi hesaplanmaktadır. Uluslararası kredi kuruluşlarından temin edilecek kaynaklar için de kreditor kuruluşların istediği asgari finansal koşulların sağlanması gerekmektedir. Bunlar, kredi talep eden yerel yönetimin finansal durumunu gösteren detaylı fizibilite raporu ve Hazine Müsteşarlığı'nın finansal kapasite ile ilgili vereceği olumlu görüşten oluşmaktadır (İller Bankası ve Yerel Yönetimler: 33).

2.2.1. Katkı payı krediler

Belediyelere, il özel idarelerine Banka eliyle dağıtılan kanuni paylardan Banka'ya olan borçlar kesildikten sonra artan ve belediye ve özel idarelere gönderilecek miktarlar üzerinden verilen kısa vadeli borçlardır (Tortop, 1988; 308).

Bu kredilerin alınabilmesi için; mahallin ihtiyaç ve yararı gözetilerek, ana programlarına uygun şekilde meydana getirecekleri tesis, yapı ve işlerle ilgili olmalıdır. Yerel idarelerin Banka'da birikecek hisseleri borcun süresi içerisinde ödenmesine elverişli olmalıdır (Çoker, 1986: 230).

Bankanın yatırım programında yer alan işler için; yıl içerisinde ihtiyaç duyulan ödeneğin karşılanması ve proje veya yapı işlerinin daha kısa sürede tamamlanmasını sağlamak amacıyla belediyelerden tahsil edilmesi gereken katkı paylarının belediyesince yatırılmaması nedeniyle Banka tarafından dağıtılan kanuni paylardan tutularak kredilendirilen miktarlardan oluşan kredilerdir. 2005 yılından itibaren kullanımına son verilen katkı payı krediler, kullanıldığı dönemlerde "kısa avans" olarak adlandırılmıştır (Türkiye'nin Mimarı İller Bankası, 2009: 66).

2.2.2. Genel bütçeden aktarılan hibe kaynakları

Belediyelerin altyapısının desteklenmesi projesi (BELDES)

BELDES ile nüfusu 10 000'nin altında yer alan belediyelerin (büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyeleri dâhil olmak üzere) altyapı sorunlarının çözülmesi ve bu

belediyeler tarafından yerel halka sunulan mahalli müşterek nitelikli hizmetlerin kalite ve standartlarının yükseltilmesi amaçlanmıştır.

BELDES kapsamında, kaliteli içme suyu şebekelerinin Türkiye çapında geliştirilmesi hedeflenmiş ve Banka bu konuda aktif rol üstlenmiştir. Proje, 1 Mart 2007 tarih ve 2007/6 sayılı ve 22 Haziran 2007 tarih ve 2007/36 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararları ile başlatılmış ve finansmanı genel bütçeden hibe fon olarak kullanılmak üzere İller Bankası'na aktarılmıştır. BELDES kapsamında nüfusu 10 000'nin altında bulunan, şebekeli içme suyu olmayan veya yetersiz içme suyuna sahip belediyelere ait içme suyu tesisleri; Banka tarafından projelendirilmekte ve inşaatı yapılmaktadır (İller Bankası 2014 Faaliyet Raporu, 2015).

BELDES kapsamında Genel Bütçeden İller Bankası'na aktarılan 74 650 000 TL ile 65 adet projenin inşaatı bitirilmiş, 2 adet inşaatı ihale aşamasında olan ve 2 adet de inşaatına başlanan iş olmak üzere toplam 69 adet belediyenin içme suyu tesisinin yapımı gerçekleştirilmektedir (İller Bankası 2016 Faaliyet Raporu, 2017).

Su ve kanalizasyon altyapı projesi (SUKAP)

10 Mayıs 2011 tarih ve 2011/11 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı doğrultusunda SUKAP Projesi başlatılmıştır. Proje kapsamında nüfusu 25 000'nin altında bulunan belediyelerin içme suyu, yağmur suyu, kanalizasyon ve şebeke arıtma tesislerinin yapımının %50'si SUKAP ödeneğinden hibe, %50'si de İller Bankası tarafından kredi yoluyla finanse edilmektedir. İşler Banka tarafından yürütülmektedir.

Nüfusu 25 000'den fazla olan belediyelerin kredi temin taleplerinde ise 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'ndaki borç stoku limitine uyma şartı aranmadan Banka tarafından kredi sağlanmaktadır (İller Bankası 2014 Faaliyet Raporu, 2015).

31.12.2016 tarihi itibarıyla SUKAP kapsamında olan toplam 1166 iş için belediyelere içme suyu ve atık su işlerinde kullanmak amacıyla 2 979 223 000 TL hibe, 4 532 630 000 TL kredi olmak üzere toplam 7 511 853 000 TL kaynak tahsis edilmiştir. SUKAP kapsamında olan 1166 işin 730'u tamamlanmış, 247 işin inşaatı devam etmekte, 63 iş sözleşme aşamasında ve 126 iş de ihale aşamasındadır (İller Bankası 2016 Faaliyet Raporu, 2017).

2.2.3. Banka kârından ayrılan ödenekler

8 Şubat 2011 tarihinde kabul edilen 6107 sayılı İller Bankası A.Ş Kanunu'nun 13. maddesinin 3. fıkrası gereği Banka kârından ödenek ayrılmaktadır. Banka yıllık safi kârının %51'i il özel idareleri tarafından yerine getirilen, köylerin ihtiyaç duyduğu teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı ile nüfusu 200 000'nin altında olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, kent bilgi sistemi gibi projelerin finansmanında kullanılmaktadır.

Belediyelere ait harita, imar planı, içme suyu, atık su arıtma tesisi, deniz deşarjı, jeotermal enerji tesisi, kent bilgi sistemi, etüt ve proje işlerinin finansmanı %50 oranında Banka kârından ayrılan ödenek ile hibe şeklinde karşılanmaktadır. Geri kalan %50'lik kısım ise Banka tarafından kredi verilerek karşılanmaktadır (İller Bankası 2016 Faaliyet Raporu, 2017).

81 il'e 150 adet park projesi

Banka ile Banka'nın ilgili bakanlığı olan T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ortaklığı ile nüfusu 5 000 ile 25 000 arasında olan il ve ilçelere 150 adet park yapılması projesidir.

Altyapı projelerini destekleme projesi (ÇEVDES)

Banka ile T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında 8 ağustos 2014 tarihinde imzalanan protokol gereği nüfusu 200 000'in altında olan belediyelerin, altyapı projelerinin fizibilite çalışmalarının yapılmasını kapsamaktadır. ÇEVDES ile yapılacak olan altyapı işlerinin finansmanı %50'si Bakanlığın döner sermaye gelirlerinden karşılanırken, %50'si de Banka'nın yıllık safi karından ayrılan hibe ile karşılanmaktadır. Projelerin onama ve denetim işleri Banka tarafından yürütülmektedir.

Yerel yönetimlerin kentsel düzenlemelerini destekleme protokolü (KENT-DES)

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Banka arasında 24.10.2016 tarihinde imzalanan protokol gereği 53 adet belediyenin yol, park ve her türlü çevresel projelerine destek vermek hedeflenmektedir. Bu projenin finansmanı %100 hibe olarak karşılanmakta olup, %50'si Banka kârından ayrılan ödenekten hibe, kalan %50'si de T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hibe kaynağından tahsis edilmektedir.

Havzaları destekleme protokolü

Banka ve Bakanlık arasında imzalan protokol üzerine Büyük Menderes, Küçük Menderes, Ceyhan, Seyhan, Doğu Akdeniz, Batı Akdeniz ve Kuzey Ege Havzalarında yer alan yerel yönetimlerin yaptıracağı atık su altyapı tesislerini destekleme projesidir. Projenin hedefi; belirtilen havzalar ve çevresinin daha yaşanılabilir bir hale gelmesi, havzalardaki canlı hayatının korunmasıdır. Bu işler için ihtiyaç duyulan kaynağın faiz desteği için Banka kârından 25 000 000 TL, Bakanlık tarafından da 25 000 000 TL olmak üzere 50 000 000 TL ödenek ayrılmıştır (İller Bankası 2016 Faaliyet Raporu, 2017).

2.2.4. Özkaynaklardan karşılanan orta ve uzun vadeli ihtisas kredileri

Yerel yönetimlerin kamu hizmetleri ile ilgili olarak Kalkınma Bakanlığı'na (DPT) İller Bankası Programına alınan çeşitli proje ve tesisleri için 5-10 yıl vadeli olarak açılan kredilerdir. 2005 yılından itibaren Banka'nın ve yerel yönetimlerin yatırım programında yer alan, Banka ya da yerel yönetimlerce yapılan veya ihale yoluyla yaptırılan, kanalizasyon, içme suyu, raylı ulaşım sistemi, yol yapımı, kavşak düzenlemesi, alt ve üst geçitler, kentsel dönüşüm gibi işlerin fonlanmasında Banka'nın özkaynakları kullanılmaktadır (İller Bankası 2011 Faaliyet Raporu, 2012).

Kredilerin verilebilmesi için; Banka tarafından istenilen tüm belge ve dokümanlara ek olarak, kapsam ve şekli Banka Yönetim Kurulu'na tespit edilen bazı belgelere ihtiyaç duyulmaktadır. Belediyeler için cari yılda alınmış ve kesinleşmiş Belediye Meclis Kararı, İl Özel İdareleri için ise borçlanmaya yetkili meclisin, diğer idareler için de yetkili organlar tarafından alınan borçlanmaya yetki kararının ibrazı gerekmektedir (İller Bankası A.Ş. Mevzuatı, 2013: 133).

2.2.5. Özkaynaklardan karşılanan kısa vadeli krediler

1 Temmuz 2008 tarihine kadar 2380 sayılı kanun gereğince verilen kısa vadeli krediler, bu tarihten sonra 5779 sayılı “İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun” çerçevesinde verilmeye başlanmıştır. Banka tarafından dağıtılan bu paylar karşılığında yerel yönetimlere kefalet dolayısıyla ve belediyelerin kendi yatırım programlarında bulunan işler için verilen kredilerdir. (İller Bankası 2011 Faaliyet Raporu, 2012).

2007 yılından itibaren pek kullandırılmayan kısa vadeli kredilerin bazı istisnai durumlarda kullanımı söz konusu olmaktadır. Yerel yönetimler Banka dışındaki finans kuruluşlarından da borçlanmaktadır ve kullanacakları krediler için İller Bankası'nın kefaleti gerekmektedir. Bu yüzden yerel yönetimler için İller Bankası'nca teminat mektupları düzenlenmektedir. Borçlu yerel yönetimler tarafından borç taksitlerinin muhatap kuruma ödenmemesi durumunda, kefalet gereği bu tutarlar Banka tarafından karşılanmakta, yapılan bu ödemeler de kısa vadeli kredi olarak yerel yönetimlerin hesaplarına yansıtılmaktadır.

Banka'nın kredi kullanıcısı lehine verdiği kefalet veya aracılık ettiği teminat mektubu kredilerinde, kefaletin verildiği veya teminat mektubunun kullandırıldığı tarihten başlamak üzere, tahakkuk ettirilen komisyonlar 3'er aylık dönemlerin başında peşin tahsil edilir (İller Bankası A.Ş. Mevzuatı, 2013: 135). Tahsil edilen bu komisyon tutarları da kısa vadeli kredi olarak yerel yönetimlerin hesaplarına yansıtılırlar (İller Bankası 2011 Faaliyet Raporu, 2012).

2.2.6. Dünya Bankası kredileri

Ülkemizin çevre altyapısının iyileştirilmesine dış finansman katkısının da sağlanması için Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ve Kalkınma Bakanlığı ile birlikte hareket eden Banka, 2003 yılında Dünya Bankası Kredileri'nin kullanılmasına öncülük etmiştir. Belediye Hizmetleri Projesi adı altında yürütülen çalışmalar kapsamında, 8 Şubat 2006 tarihinde Hazine Müsteşarlığı'nın garantörlüğünde İller Bankası ile Dünya Bankası arasında 212 900 000 Euro'luk Kredi Anlaşması imzalanmıştır. Bu proje ile atık su ve katı atık sektöründe ihtiyaç duyulan yatırımların gerçekleştirilmesi, sürdürülebilir bir

finansman mekanizmasının oluşturulması ve Banka'nın kurumsal olarak güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Banka Muğla, Ödemiş, Bergama, Denizli, Polatlı, Gelibolu, Kütahya, Ilıca, Elbistan Belediyeleri ile MESKİ(Mersin) ve ASAT(Antalya) İdareleri ile Alt-Kredi Anlaşmaları imzalayarak kredi tutarının yaklaşık %98,4'lük tutarını kullandırmıştır. Kredi 31 Aralık 2012 tarihinde kullanıma kapanmıştır (İller Bankası 2016 Faaliyet Raporu, 2017).

Belediye Hizmetleri Projesi'nin devamı niteliğinde 29 Haziran 2010 tarihinde Hazine Müsteşarlığı'nın garantörlüğünde Banka ile Dünya Bankası arasında 178 200 000 Euro'luk Ek Kredi Anlaşması imzalanmıştır. Belediye Hizmetleri Projesi II kapsamında Kayseri, Denizli, Kırşehir, Beypazarı Belediyeleri ile ASAT(Antalya), MESKİ (Mersin) ve İSKİ(İstanbul) İdareleri kredilerden faydalanmıştır.

Banka'nın Dünya Banka'sı ile olan işbirliği devam etmektedir. Bu kapsamda yeni krediler gündeme gelmiş ve farklı sektörlerle de fon sağlamak hedeflenmiştir. Su, atık su ve katı atık sektörüne ek olarak enerji verimliliği, yenilenebilir enerji ve kent içi ulaşım sektörlerini içine alan "Sürdürülebilir Şehirler Projesi" 26 Aralık 2016 tarihinde Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde Banka ile Dünya Bankası arasında imzalanan Kredi Anlaşması ile hayata geçirilmiştir. Proje için 121 200 000 Euro'luk kredi temin edilmiş ve 28 Aralık 2016'da imzalanan Alt Kredi Anlaşmaları ile Muğla ve Denizli şehirlerinin ihtiyaçlarına yönelik olarak hizmete sunulmuştur.

2.2.7. Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) kredileri

Yerel altyapının daha modern hale gelmesi ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla, özellikle kanalizasyon ve atık su arıtma sistemlerinin yaygınlaştırılması, alıcı ortamın su kalitesinin artırılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda Banka ile JICA arasında 22 Haziran 2011 tarihinde Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde "Belediye Kanalizasyon Şebeke ve Atık su Arıtma Tesislerinin Geliştirilmesi" projesi Kredi Anlaşması imzalanmıştır. 89 523 000 Euro (12 784 000 000 Japon Yeni) tutarında olan bu kredi 9 adet alt anlaşma ile ilgili yerel yönetimlere fon sağlamak amacıyla kullanılmış, altyapı yatırımları desteklenmiştir.

Ülkemizin güney sınırında meydana gelen siyasi olaylar sonucu ülkemizde geçici koruma sağlanan Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı yerlerde altyapı sektöründe ihtiyaçlar

artış göstermiştir. Bu ihtiyaçların giderilmesi için Banka tarafından dış kaynaklardan fon temini sağlanmış ve 15 Mayıs 2015 tarihinde Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde Kredi Anlaşması imzalanmıştır. 45 Milyar Japon Yen'i tutarındaki kredinin 11 milyar JPY'lik kısmı Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi'ne (GASKİ), 5 milyar JPY'lik kısmı Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi'ne (HATSU), 4 milyar JPY'lik Adana Su ve Kanalizasyon İdaresi'ne (ASKİ) alt kredi anlaşmaları ile aktarılmaktadır (İller Bankası 2015 Faaliyet Raporu, 2016).

2.2.8. Avrupa Yatırım Bankası (AYB) kredileri

Çevre düzenlemeleri ve altyapı konusunda yatırımları arttırmayı hedefleyen Banka, AYB ile işbirliği içerisine girmiştir. Ülkemizin Avrupa Birliği Üyelik Müzakerelerinde öncelik verdiği sektörlerden olan çevre konusunda, su, atık su ve katı atık gibi alanların problemlerinin çözümü ve bu alanların düzenlenmesi amacıyla 28 Haziran 2012 tarihinde Banka ile AYB arasında 150 000 000 Euro tutarında Hazine Müsteşarlığı'nın garanti vermesiyle Kentsel Altyapı Projeleri Kredi Anlaşması imzalanmıştır. Kredi kapsamında Erbaa (Tokat) Belediyesi ile 13 900 000 Euro, Bolu Belediyesi ile 13 800 000 Euro, Burdur Belediyesi ile 11 500 000 Euro ve Malatya Su ve Kanalizasyon İdaresi (MASKİ) ile 8 000 000 Euro'luk alt kredi anlaşmaları imzalanmış ve yatırımların finansmanı gerçekleştirilmiştir.

Bu anlaşmaya ek olarak AYB'den hibe kaynak da sağlanmış, 8 500 000 Euro değerindeki hazine kaynağının kullanılmasına 27 Ağustos 2013 tarihinde başlanmıştır. Sağlanan hibe kaynak teknik yardım, proje hazırlanması ve kentsel altyapı projelerinde sürdürülebilirliğin artırılması gibi konularda kullanılmaktadır.

Kentsel altyapı projelerindeki gelişime ek olarak kentsel ulaşımın da kalkındırılması ve finanse edilmesi amacıyla Banka ile AYB arasında kredi anlaşması imzalanmıştır. 6 Ekim 2015 tarihinde imzalanan anlaşma, Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde ve 250 000 000 Euro tutarındadır. İller Bankası Kentsel Ulaşım ve Çevre Kredisi kapsamında imzalanan anlaşma ile kamu sağlığı ve çevreyi iyileştirmek hedeflenmiş, bu bağlamda projelerin yapımına başlanmıştır.

2.2.9. İslam Kalkınma Bankası kredileri

Kent içi ulaşım problemleriyle yüzleşmekte olan yerel yönetimlerin, bu problemlerine çözüm sağlanması için Banka tarafından “Kent İçi Ulaşım Projeleri” hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda Banka ile İslam Kalkınma Bankası arasında 29 Ağustos 2016 tarihinde 150 000 000 Euro tutarında kredi anlaşması imzalanmış olup, aynı tarihte Hazine Müsteşarlığı ile İslam Kalkınma Bankası arasında garantörlük anlaşması yapılmıştır.

Bu kredinin 39 588 000 Euro’luk kısmı için Antalya Büyükşehir Belediyesi ile Alt Finansman Anlaşması imzalanarak; Antalya 2. Aşama Meydan – Havaalanı-Expo Raylı Sistem Araç Alımı ve İlave İnşaat İşleri finanse edilmektedir.

Uluslararası Finans Kurumlarından Kredi Sağlama Süreci

Banka, yerel yönetimlerin ihtiyaçlarına göre yukarıda belirtildiği gibi Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı ve İslam Kalkınma Bankası gibi yurtdışı kuruluşlarından da fon sağlamaktadır. Yerel yönetimlerin daha düşük faizli krediler edinmesi için çeşitli işbirliklerine giren Banka, aracılık ve kefaletlerle kredi temin etmektedir.

Banka modern kentlerin geliştirilmesine öncülük etmek ve hizmet kalitesi kanıtlanmış uluslararası bir yatırım bankası olma hedefleri doğrultusunda, sektöründe faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlar ile mevcut çalışma ve temaslarını arttırarak projelerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Bu kredilerin temin edilebilmesi için Banka ile uluslararası finans kuruluşu arasında kredi anlaşmasının imzalanması ile süreç başlamaktadır. Banka bünyesinde hizmet veren Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı tarafından yerel yönetimlere kredi ile ilgili tanıtım ve bilgilendirme toplantıları düzenlenmekte ve yerel yönetimlerin kredi talepleri bu daire başkanlığına iletilmektedir. Yerel yönetimlerin hazırlayacağı proje ve detaylı fizibilite raporu dikkate alınarak, Banka tarafından uygun görülen başvurulara Kalkınma Bakanlığı ve ilgili uluslararası finans kuruluşunun da uygun görüş vermesi ile dış kredi tahsis edilmektedir (İller Bankası ve Yerel Yönetimler: 30).

3. İLBANK A.Ş'YE YÖNELİK SERMAYE DÜZENLEMELERİ (ARTIRIMLARI) VE YATIRIMLARA ETKİSİ

3.1. Planlı Kalkınma Döneminden (1963) Önce Yapılan Sermaye Artırımları

15 000 000 TL sermaye ile kurulan Belediyeler Bankası'nın yerini alan İller Bankası; iş hacminde kaydedilen gelişmeler, her yıl artan kalkınma ve imar hareketlerinin takip edilmek istenmesi ve mahalli idarelerin yatırımlarının finansmanını daha kolay ve uygun faizlerle sağlamak için belirli dönemlerde sermaye artırılması yoluna gitmiştir. Banka'nın paydaşları ve aynı zamanda müşterileri olan yerel yönetimlerin finansal ihtiyaçlarının karşılanması, daha fazla kredi, hibe ve teknik yardım ulaştırılması için Banka özkaynaklarını güçlendirmiştir.

Belediyelerin, Banka yatırım programında bulunan alt yapı tesislerinin yıl içi yatırımları ile İller Bankası Kanunu Uygulama Yönetmeliği Hükümlerine göre, mahalli kamu hizmetlerinin ifası için talep ettikleri krediler çoğunlukla Banka özkaynaklarından karşılanmaktadır. Yatırım programında yer alan işlerin planlanan sürede tamamlanarak hizmete sunulabilmesi ve belediyelerin mahalli kamu hizmetleri için ihtiyaç duyacakları mali kaynakların zamanında karşılanabilmesi Banka özkaynaklarının artırılmasına bağlı bulunmaktadır. Bankanın en önemli özkaynak kalemini oluşturan sermayenin artırılması, kaynak sıkıntısı çeken mahalli idarelerin yatırımlarının şekillenmesinde ve hayata geçirilmesinde önemli bir yer kaplamaktadır. Yerel yönetimlerin sağlıklı hizmet verebilmesi; yatırımlarının finansmanı ve hak ediş konularında İller Bankası tarafından gerekli ve yeterli ölçüde mali desteğin sağlanması ile gerçekleşebilmektedir. Kuruluşundan günümüze kadar geçen süre içerisinde defalarca artırılan sermaye birikimi sayesinde Banka, yerel yönetimlerin mali ihtiyaçlarını karşılamıştır.

Planlı Kalkınma Dönemi'nden önce herhangi bir yatırım programına göre hareket edilmemiş, yerel yönetimlerin talep ettikleri ihtiyaçlara göre yatırımlar şekillendirilmiştir. 1963 Planlı Kalkınma Dönemi ile birlikte gelişen ekonomik ve teknik yapısıyla Banka, DPT (günümüzde Kalkınma Bakanlığı) tarafından hazırlanan yatırım programlarına göre sistematik bir şekilde yatırımcı görevini yerine getirmiştir.

İlbank A.Ş için; kurulmuş olduğu 1933 yılından 2017 yılına kadar geçen 84 yıllık süre içerisinde, yerel yönetimlerin yatırımlarını finanse edebilmek için Planlı Kalkınma

Dönemi'nden önce 6, Planlı Kalkınma Dönemi'nden sonra 14 kez olmak üzere toplam 20 kez sermaye artırımını yapmıştır.

3.1.1. Belediyeler Bankası 24.06.1933 yılı kuruluş sermayesi

11.06.1933 tarih ve 2301 sayılı yasa ile kurulan Belediyeler Bankası'nın sermayesi 15 000 000 TL olarak belirlenmiştir. 1933 yılında bütçesi 170 000 000 TL olan Türkiye Cumhuriyeti'nin, 15 000 000 TL sermaye ile bir Banka kurması, Cumhuriyet yönetiminin ülkenin bayındırlaşmasına ve modernleşmesine verdiği önemi gözler önüne sermektedir. Kuruluş tarihinden 1944 yılına kadar sermaye tahsilatı yaparak ödenmiş sermayesini artıran Banka, 1944 yılında 16 852 000 TL ödenmiş sermaye birikimine ulaşarak nominal sermaye miktarını aşmıştır.

Tablo 3.1. Belediyeler Bankası sermaye birikimi (Çoker, 1986: 3) ve (Tortop, 1988: 292)

(Bin TL)				
YIL	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE
Kur. Öncesi	-	1 576	1 576	13 424
1933	15 000	749	2 325	12 675
1934	15 000	1 057	3 382	11 618
1935	15 000	885	4 267	10 733
1936	15 000	1 090	5 357	9 643
1937	15 000	1 109	6 466	8 534
1938	15 000	1 314	7 780	7 220
1939	15 000	1 099	8 879	6 121
1940	15 000	1 133	10 012	4 988
1941	15 000	1 340	11 352	3 648
1942	15 000	1 317	12 669	2 331
1943	15 000	1 986	14 655	345
1944*	30 000	2 197	16 852	13 148

(*) Sermayesi 1944 yılında 30 milyon liraya yükseltilen Belediyeler Bankası faaliyetine 1945 yılına kadar devam etmiştir (Tortop, 1988:292).

Belediyeler Bankası'nın ödenmiş sermayesi Tablo 3.1.'de görüldüğü üzere, kuruluş yılından itibaren, sermaye kaynaklarından sağlanan gelirlerle artış göstermiştir. 1944 yılında nominal sermayeyi aşan ödenmiş sermaye, 1944 yılı artırımına zemin hazırlamıştır. Yapılan fazla tahsilatlar Banka'nın ilgili hesaplarına alacak olarak kaydedilmiş ve yapılan sermaye artırımını sonucu ödenmiş sermaye hesabına aktarılmıştır. Banka'nın sermayesinin artışı kredi verme imkânlarını genişletmiş, bu da yapılan yatırım harcamalarının artışına neden olmuştur.

Belediyeler Bankası'nca yalnızca belediyelere verilen paralarla 1933-1944 yılları arasında şu yatırımlar gerçekleştirilmiştir.

Su tesisleri için 4 784 000 TL, elektrik tesisleri için 5 284 000 TL, İstanbul için 5 000 000 TL, yapı ve çeşitli işler için 2 320 000 TL, diğer işler için 2 643 000 TL olmak üzere toplam 20 031 000 TL'lik yatırım yapılmıştır (Çoker, 1986:5).

3.1.2. Belediyeler Bankası 1944 yılı sermaye artırımını

Kuruluş kanunda belirtilen sermaye kaynaklarından tahsil edilen paralarla özkaynaklarını güçlendiren Belediyeler Bankası 2. Dünya Savaşı'nın oluşturduğu ekonomik sıkıntılara rağmen belediyelere kredi vermeyi sürdürmüştür. Verilen kredilerle yerel yönetimlerin özellikle içme suyu, elektrik tesisleri ve yapı işleri gibi ekonomik olarak yüklü kaynaklar gerektiren altyapı yatırımları finanse edilmiş ve yurdumuza birçok tesis kazandırılmıştır. 1944 yılında sermaye kaynaklarından tahsil edilen 2 197 000 TL ile Belediyeler Bankası'nın ödenmiş sermayesi 15 000 000 TL'nin üzerine çıkmıştır. Banka'nın sermayesi 30 000 000 TL'ye yükseltilmiştir (Tortop, 1988:292).

3.1.3. İller Bankası 23.06.1945 yılı kuruluş sermayesi

13.06.1945 tarihinde kabul edilen 4759 Sayılı İller Bankası Kanunu ile Belediyeler Bankası'nın devamı niteliğinde bir Banka olan İller Bankası kurulmuştur. 1944 yılında sermayesi 30 000 000 TL olan Belediyeler Bankası'nın sermayesi, 1945 yılında kurulan İller Bankası'yla 3 katın üzerinde artarak 100 000 000 TL'ye yükseltilmiştir.

İller Bankası'nın yalnızca belediyelere değil; tüm mahalli idarelere kredi ve destek verecek olması, sermaye bakımından güçlü olmasını zorunlu kılmıştır. Bu yüzden Banka'nın kuruluş sermayesi, bulunulan ekonomik koşullara rağmen çok yüksek bir meblağ olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren şehirleşmeye, bayındırlaşmaya ve yerel yönetimlere verdiği önem, 1933 yılından 1945 yılına gelindiğinde daha da artmıştır.

Tablo 3.2. Belediyeler Bankası ve İller Bankası'nın kuruluş sermayelerinin devlet bütçesindeki yeri (Çoker, 1986: 13)

(BİN TL)			
YIL	DEVLET BÜTÇESİ TAHSİLATI	İLLER BANKASI SERMAYESİ	İLLER BANKASI SERMA. DEVLET BÜT. ORANI
1933	174 200	15 000	%8,6
1945	537 800	100 000	%18,6

Tablo 3.2.'de görüldüğü üzere, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, ülkemizin yeniden imarı için devlet bütçesine oranla 1933 yılında Belediyeler Bankası'na %8,6 ve 1945 yılında İller Bankası'na %18,6 gibi bulunulan koşullar içerisinde hatırı sayılır bir pay ayırmıştır. Yerel halkın temel ihtiyaçlarının giderilmesi öncelikli hedeflerden olmuştur.

3.1.4. İller Bankası 17.09.1949 yılı sermaye artırımını

İller Bankası'nın kuruluş kanunu olan 4759 sayılı kanunun 2. maddesinde Banka'nın sermayesi ve bu sermayenin nasıl artırılabileceği açıkça belirtilmiştir. Banka'nın sermayesi aynı idarelerce sağlanmak üzere, Bakanlar Kurulu Kararı ile bir misline kadar artırılabilir. Banka'nın başka kaynaklardan elde edeceği gelirler de bu sermayeye eklenir. Belli bir tahsis yeri gösterilmeksizin veya sermayeye katılmak üzere yapılmış olan bağışlar sermaye haddi doluncaya kadar, birinci fıkradaki nispetlere göre sermaye hesabına ve bu had dolduktan sonra ihtiyat akçesi hesabına geçirilir (R.G 23.06.1945 tarih ve 6039 Sayı).

Banka'nın sermayesi kuruluş yasasının vermiş olduğu yetki sonucu 3/9713 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile iki kat artırılarak 100 000 000 TL'den 200 000 000 TL'ye yükseltilmiştir. Sermaye artırımını; İçişleri Bakanlığı'nın 25.04.1949 tarihli ve 611-146/6111

sayılı yasası ve Maliye Bakanlığı'nın 07.07.1949 tarihli ve 5245/4/25100 sayılı mütalaası üzerine, 4759 sayılı kanunun 2'nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nun 15.08.1949 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır (R.G 17.09.1949 tarih ve 7309 Sayı).

3.1.5. İller Bankası 22.03.1954 yılı sermaye artırımını

1950'li yıllarda Banka'nın ödenmiş sermayesi nominal sermaye seviyesine yaklaşmış ve köyden kente göç ile artan yatırım ihtiyaçlarının finanse edilebilmesi için sermaye artırılması yoluna gidilmiştir. 11.03.1954 tarihinde kabul edilen 6407 Sayılı Kanun ile Banka'nın sermayesi 300 000 000 TL'ye yükseltilmiştir.

13.06.1945 tarihli ve 4759 sayılı İller Bankası Kanunu'nun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Banka'nın sermayesi 300 000 000 TL'dir. Bu sermayenin 120 000 000 TL'si il özel idareleri, 120 000 000 TL'si belediyeler, 60 000 000 TL'si de köyler tarafından sağlanır (R.G 22.03.1954 tarih ve 8664 Sayı).

3.1.6. İller Bankası 03.03.1959 yılı sermaye artırımını

İller Bankası'nın 300 000 000 TL olarak tespit edilmiş bulunan sermayesinin 4759 sayılı kanunun 6407 sayılı kanunla muaddel ikinci maddesinde tadat edilen idarelerce ve bu maddede tayin olunan nispetlerle sağlanmak suretiyle 600 000 000 TL'ye iblâğı uygun görülmüştür. İmar ve İskân Vekâletinin 27.11.1958 tarihli ve 5147 sayılı yazısı ve Maliye Vekâletinin 03.02.1959 tarihli ve 5245-8/6403 sayılı muvafık mütalâası üzerine, mezkûr maddeye göre, İcra Vekilleri Heyeti'nce 17.02.1959 tarihinde kararlaştırılmıştır (R.G 03.03.1959 tarih ve 10149 Sayı).

Kuruluş yılı olan 1933'ten itibaren Banka; istikrarlı bir şekilde 1945 yılına kadar Belediyelere krediler vermiş, 1945'ten sonra ise İller Bankası Dönemi'yle de tüm yerel yönetimlere kredi ve teknik destek vererek altyapı yatırımlarının hayata geçirilmesinde öncü olmuştur. Bu rolün altından kalkabilmek için sermaye artırımlarına giden Banka Planlı Kalkınma Dönemi'nin başlatıldığı 1963 yılına kadar birçok alanda yatırımlar yapmıştır.

Tablo 3.3. PKD öncesi Banka'ya yönelik sermaye düzenlemeleri (Resmi Gazeteler ve Tortop, 1988: 292)

(Bin TL)						
YILLAR	1933	1944	1945	1949	1954	1959
NOMİNAL SERMAYE	15 000	30 000	100 000	200 000	300 000	600 000

Kuruluş yılı olan 1933 yılında 15 000 000 TL sermaye ile kurulan Banka'nın 1959'a kadar geçen 26 yıllık sürede nominal sermayesi 40 kat arttırılmış ve yerel yatırımların finansmanı için özkaynaklar güçlendirilmiştir.

Tablo 3.4. PKD öncesi Banka tarafından yapılan yatırımlar (Çoker, 1986)

(Bin TL)					
YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR PLANLAMA	İÇME SUYU İŞLERİ	YAPI İŞLERİ	ENERJİ İŞLERİ
1933-1945	- (*)	- (*)	4 784	2 320	5 284
1945-1962	13 637	5 105	463 399	317 917	646 551

(*) Belediyeler Bankası Dönemi'nde harita ve imar planlama işlerinde yapılan yatırımlar Belediyeler İmar Fen Heyeti tarafından gerçekleştirilmiş, Banka yatırımları kredi vererek desteklemiştir.

Tablo 3.4.'te Banka'nın 1963 yılına kadar yapmış olduğu yatırımlar kümülatif olarak verilmiştir. Banka'nın 1945 yılından sonra yapmış olduğu yatırımların miktar olarak yüksek olmasında, sermaye artırımları, belediyelere ek olarak il özel idarelerine ve köylere de mali ve teknik desteğin sağlanması belirleyici faktörler olmuştur. Artan sermaye ile Banka'nın özkaynakları kuvvetlenmiş, özkaynaklardan ve yabancı kaynaklardan kredi temini kolaylaşmıştır. Belediyeler Bankası ve İller Bankası Dönemlerinde, enerji işleri yatırımlardan en büyük payı alırken, ikinci büyük pay ise içme suyu işlerinin olmuştur.

3.2. Planlı Kalkınma Döneminden (1963) Sonra Yapılan Sermaye Artırımları ve Yapılan Yatırımlar

1950-1960 yılları arasında ekonomide liberal politikalar kabul görmüştür. Devletin ekonomik hayattaki etkinliğini sınırlandırma hedefine uygun olarak, kalkınma için plan yapma tercihi ortaya çıkmamıştır. 1950'li yılların sonlarına doğru ise finansal göstergelerdeki bozulmalar, dış kaynak tahsis eden kuruluşların da etkisiyle, kalkınmanın

bir plan dâhilinde yürütülmesi gerekliliği gün yüzüne çıkmıştır (Takım, 2011: 156). Bu sebeple, ekonomide devletin üstlendiği sorumlulukları icra eden KİT'lere çeşitli vazifeler yüklenmiş, iktisadi ve sosyal hayata planlama düşüncesi hâkim olmuştur. Planların icrası için de DPT kurulmuştur (Kuyucuklu, 1993:199).

1963 yılında Banka'nın nominal sermayesi 1959 yılı artırımını sebebiyle 600 000 000 TL'dir ve Planlı Kalkınma Dönemi'nin başlangıcı olan bu yılda sermaye tavanına henüz ulaşmamış olan Banka 361 857 000 TL'lik bir ödenmiş sermaye gücüyle yatırımların finansmanını sağlamıştır.

Tablo 3.5. 1963-1967 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (1973 Yılı İller Bankası Genel Kurul Toplantı Tutanağı; 1974)

(Bin TL)					
YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI(*)
1963	600 000	-	361 857	238 143	-
1964	600 000	16 111	377 968	222 032	%4,45
1965	600 000	96 112	474 080	125 920	%25,43
1966	600 000	49 668	523 748	76 252	%10,48
1967	600 000	51 605	575 353	24 647	%9,85

(*)Sermaye tahsilat oranı, yıllık sermaye tahsilat miktarının bir önceki yıl ödenmiş sermaye miktarına bölünmesiyle hesaplanmıştır.

İller Bankası, ülkemizde Planlı Kalkınma Dönemi'nin başlatıldığı, KİT'lere belirli görevlerin yüklendiği 1963 yılından günümüze kadar faaliyetlerini yıllık yatırım programları uyarınca sürdürmeye başlamıştır. Planlı Kalkınma Dönemi ile birlikte yapılacak olan yatırımlar Başbakanlık DPT Müsteşarlığı'nın program hazırlama esaslarına uygun olarak yıllık yatırım programına teklif edilmektedir. Resmi Gazetede yayımlanarak kesinleşen yıllık programlarda yer alan işlerin yapımına, yerel yönetimlerin borçlanmaya yetkili meclis kararını Banka'ya iletmeleriyle başlanmakta ve işler halkın kullanabileceği aşamaya gelinceye kadar Banka tarafından yürütülmektedir (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 44).

Tablo 3.5.'teki verilere göre 1965 yılında %25,43'lük sermaye tahsilatı yapılarak ödenmiş sermayeye 1963-1967 döneminin en büyük katkısı yapılmıştır. 1967 yılına

gelindiğinde 24 647 000 TL’lik küçük bir miktar ödenmemiş sermaye kalmış, 1968 yılında yeni bir sermaye artırımı Bakanlar Kurulu tarafından kararlaştırılmıştır.

Tablo 3.6. 1963-1967 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası’nın 67 Yılı, 2000)

(Bin TL)

YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR PLANLAMA	İÇME SUYU İŞLERİ	YAPI İŞLERİ	ENERJİ İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM(*) (%)
1963	6 500	2 100	61 200	14 000	106 200	190 000	-
1964	5 500	2 700	66 900	7 100	109 100	191 300	%0,7
1965	8 400	3.100	64 700	10 200	135 000	221 400	%15,7
1966	9 400	4 600	101 300	11 600	138 100	265 000	%19,7
1967	9 600	7 000	125 800	22 700	194 900	360 000	%35,8

(*) Tabloda ifade edilen değişim, bir önceki yıla göre toplam yatırımda gerçekleşen artış veya azalış oranını ifade etmektedir.

1963-1967 yılları arasında yatırımlar sürekli artış göstermiş ve en büyük artış %35,8’lik oranla 1967 yılında gerçekleşmiştir. Enerji ve içme suyu sektörleri 1963-1967 yıllarında yapılan yatırımlar içerisinde en çok desteklenen sektörler olmuşlardır.

3.2.1. İller Bankası 27.01.1968 yılı sermaye artırımı ve yapılan yatırımlar

25.05.1965 tarihinde kabul edilen 618 sayılı “İller Bankası Kanunu’nun 2. Maddesinin Değiştirilmesi 3. Maddesine Bir Fıkra ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanunda” Banka’nın sermayesine yönelik yapılacak düzenleme açıkça belirtilmiştir.

“Madde 1- 13.04.1945 tarih ve 4759 sayılı Kanun’un 11.03.1954 tarih ve 6407 sayılı Kanunla değişik 2’nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 2- Banka’nın sermayesi 600.000.000 TL’dir. Bu sermaye Bakanlar Kurulu Kararı ile bir misline kadar artırılabilir.

Madde 3 - Aynı kanunun 3 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Yukarda D, E, F, G, fıkralarında belirtilen gelirler, banka sermayesi tamamlandıktan sonra, ihtiyat akçesi hesabına geçirilir.

Geçici Madde - 4759 sayılı Kanunun bu kanunla tadil edilen 2’nci maddesindeki eski hüküm gereğince tahsil edilip bankaca muvakkat hesaba alınmış ve alınacak olan paylar, bu kanunun yürürlüğe girmesini müteakip ortaklık payları olarak banka sermayesine eklenir” (R.G 07.06.1965 tarih ve 12016 Sayı).

Bakanlar Kurulu yukarıda belirtilen 618 Sayılı kanunun vermiş olduğu yetkiye dayanarak; 27.01.1968 tarih ve 6/9413 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Banka'nın sermayesini bir misli artırarak 1 200 000 000 TL'ye çıkarmıştır.

Tablo 3.7. 1968-1974 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (1973 Yılı İller Bankası Genel Kurul Toplantı Tutanağı; 1974) ve (İller Bankası 1983 Faaliyet Raporu, 1984)

(Bin TL)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1968	1 200 000	70 803	646 156	553 844	%12,31
1969	1 200 000	60 417	706 573	493 427	%9,35
1970	1 200 000	72 164	778 737	421 263	%10,21
1971	1 200 000	83 212	861 949	338 051	%10,69
1972	1 200 000	88 660	950 609	249 391	%10,29
1973	1 200 000	126 538	1 077 147	122 853	%13,31
1974	1 200 000	122 853	1 200 000	0	%11,41

1968 yılında ödenmiş sermayesi 646 156 000 TL olan Banka her yıl birbirine yakın oranlarda sermaye tahsilatları yaparak 1974 yılında nominal sermaye seviyesine ulaşmıştır. Bu 6 yıllık süre zarfında 1973 yılında yapılan sermaye tahsilatı hem miktarsal hem de oransal yönden diğer yılların önüne geçmiştir.

Tablo 3.8. 1968-1974 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000)

(Bin TL)

YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR PLANLAMA	İÇME SUYU İŞLERİ	YAPI İŞLERİ	ENERJİ İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
1968	15 000	9 300	156 700	29 500	253 000	463 500	%28,8
1969	13 900	6 800	130 200	15 800	251 800	418 500	%-9,7
1970	8 100	3 800	123 500	19 500	207 300	362 200	%-13,5
1971	11 800	6 800	191 200	46 800	188 700	445 300	%22,9
1972	13 300	5 100	219 300	68 700	195 800	502 200	%12,8
1973	20 000	9 300	405 200	132 500	247 600	814 600	%62,2
1974	32 000	9 400	691 700	201 700	478 000	1 412 800	%73,4

Yapılan sermaye artırımıyla doğru orantılı olarak Banka'nın yapmış olduğu yatırımların da yıllar içerisinde artış gösterdiği görülmektedir. Bazı yıllarda ise yapılan yatırımlar, önceki yıllara göre artış göstermemiş, gerilemiştir. 1969 yılında %-9,7 ve 1970 yılında %-13,5'lik düşüşler gerçekleşmiştir. Yatırım miktarlarındaki düşüşün başlıca nedeni ülkenin içerisinde bulunduğu ekonomik ve siyasi kaos ortamı ile toplumsal olaylar neticesinde yatırımlara gereken önemin verilememesidir. Bu dönemlerde ülke olarak kalkınma ve büyüme sınırlı düzeyde olmuştur. 12 yıllık süre zarfında yapılan yatırımlar içerisinde en büyük paya önceki yıllardaki gibi enerji sektörü sahip olmuştur. Yatırım miktarlarında en büyük sıçrama ise 1973 yılı yatırımlarına göre %73,4'lük bir artış ile 1974 yılında gerçekleşmiştir.

3.2.2. İller Bankası 24.01.1975 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

1973 yılında Banka'nın ödenmiş sermayesi 1 077 147 000 TL olup, nominal sermaye tutarına 1974 yılında sermaye kaynaklarından 122 853 000 TL'nin tahsil edilmesiyle 1 200 000 000 TL'ye ulaşılmıştır (İller Bankası 1983 Faaliyet Raporu, 1984).

1823 sayılı 1974 yılı Bütçe Yasası'nın 81. Maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu'nun 24.01.1975 tarih ve 7/9366 sayılı Kararnamesi ile Banka'nın sermayesi 2 000 000 000 TL'ye yükseltilmiştir. Her yıl tahsil edilen sermaye payları ile artan ödenmiş sermaye tutarlarının 1975-1980 yılları arasındaki değişimi aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 3.9. 1975-1980 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1983 Faaliyet Raporu, 1984)

(Bin TL)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1975	2 000 000	178 770	1 378 770	621 230	%14,90
1976	2 000 000	175 477	1 554 247	445 753	%12,73
1977	2 000 000	223 991	1 778 238	221 762	%14,41
1978	2 000 000	221 762	2 000 000	0	%12,47
1979	2 000 000	363 603	2 000 000	0	%18,18
1980	2 000 000	551 133	2 000 000	0	%27,56

Tablo 3.9.'da görüldüğü üzere 1978 yılında yapılan 221 762 000 TL'lik sermaye tahsilatı ile Banka nominal sermaye seviyesine ulaşmıştır. Bu tarihten sonra yapılan sermaye tahsilatları, bir sonraki sermaye artırımına kadar Banka tarafından sermaye hesabına aktarılmak üzere muvakkat hesaba alınmıştır. (İller Bankası 1983 Faaliyet Raporu, 1984).

Sermaye artırımını ile özkaynaklarını güçlendiren Banka, yerel yönetimlerin yatırımlarının finansmanını kuruluş amaçları doğrultusunda sürdürmeye devam etmiştir. 1975-1980 yıllarında bankanın sağlamış olduğu kredi ve hibelerle altyapı sektörünün geliştirilmesine yönelik yatırımlar artarak devam etmiştir.

Tablo 3.10. 1975-1980 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000)

(Bin TL)

YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR PLANI	İÇME SUYU İŞLERİ	YAPI İŞLERİ	ENERJİ İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
1975	41 300	13 400	1 008 800	419 700	709 000	2 192 200	%55,2
1976	48 400	18 900	1 385 900	459 200	1 145 800	3 058 100	%39,5
1977	77 900	24 000	2 025 800	815 500	1 567 300	4 554 900	%48,9
1978	99 700	39 000	1 490 000	521 500	1 945 100	5 274 600	%15,8
1979	129 000	51 500	1 754 800	644 000	2 505 500	6 966 100	%32,1
1980	197 000	82 600	4 657 000	1 311 600	6 156 700	16 153 000	%131,9

1978 yılına kadar, altyapı sektörünün ana yatırımlarından olan içme suyu işleri ile kanalizasyon işleri birlikte yürütülmüş ve yapılan harcamalar içme suyu işlerine dâhil edilerek verilmiştir. 1978 yılında ise iki sektör birbirinden ayrılmıştır. 1978 yılından itibaren kanalizasyon işleri için;

1978 yılında 1 118 300 000 TL, 1979 yılında 1 646 000 000 TL ve 1980 yılında 3 370 600 000 TL yatırım harcaması yapılmıştır. Elektrik makine gereçleri ve diğer yatırımlar için 1977 yılında 35 300 000 TL, 1978 yılında 70 000 000 TL, 1979 yılında 235 200 000 TL ve 1980 yılında 397 500 000 TL harcama yapılmış olup, tabloda gösterilen toplam yatırım miktarına yansıtılmıştır (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 45).

Banka'nın yatırımlarında tıpkı sermaye artışlarında olduğu gibi sürekli bir artış olmuştur. Tablo 3.10.'da görüldüğü gibi en büyük sıçrama %131,9'luk bir artış ile 1980 yılında gerçekleşmiştir. Yatırım miktarlarında düzensizlik, dalgalı artışlar ve bazı yıllarda Banka'nın sermaye miktarını yüklü miktarda aştığı görülmektedir. 1980 yılında nominal sermaye 2 000 000 000 TL olduğu halde yapılan yatırım miktarı 16 153 000 000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında Banka'nın yerel yönetimlerin yatırımlarının finansmanı için yurt içi bankalardan sağladığı ve aracılık yaptığı krediler etkili olmuştur. Yani yatırımların finansmanında yalnızca özkaynaklar kullanılmamış, uzun ve kısa vadeli yabancı kaynaklar ve genel bütçeden aktarılan fonlar da kullanılmıştır.

3.2.3. İller Bankası 25.06.1981 yılı sermaye artırımı ve yapılan yatırımlar

Banka'nın 2 000 000 000 TL olan sermayesinin tamamı 1978 yılında ödenmiş vaziyettedir. 1978 yılından 1981 yılına kadar tahsil edilen 1 674 542 000 TL'lik sermaye tutarı, sermaye artırımı tarihine kadar muvakkat hesapta tutulmuştur.

23.06.1981 tarih ve 2480 sayılı Kanun ile "Banka'nın Sermayesi 20 000 000 000 TL'dir. Bu sermaye Bakanlar Kurulu Kararı'yla bir misline kadar artırılabilir" (R.G 25.06.1981 tarih ve 17381 Sayı) hükmüyle sermaye artırımı gerçekleştirilmiştir. Banka'nın sermayesi önceki artırımlardan farklı olarak 10 kat arttırılmıştır.

Tablo 3.11. 1981-1987 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1990 Faaliyet Raporu, 1991)

(Bin TL)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1981	20 000 000	759 806	3 674 542	16 325 458	%37,99
1982	20 000 000	1 559 725	5 234 267	14 765 733	%42,45
1983	20 000 000	2 012 000	7 246 000	12 754 000	%38,44
1984	20 000 000	3 163 000	10 409 000	9 591 000	%43,65
1985	20 000 000	22 596 000	20 000 000	0	%217,08
1986	20 000 000	33 125 000	20 000 000	0	%165,63
1987	20 000 000	29 158 000	20 000 000	0	%145,79

1984 yılına kadar düşük miktarlarla yapılan sermaye tahsilatları, 1985 yılında gerçekleştirilen 22 596 000 000 TL’lik tahsilat ile büyük meblağlara ulaşmıştır. Yaklaşık olarak ödenmiş sermayenin 2 katından daha fazla bir sermaye tahsilatı yapılmıştır. Bu yıl yapılan tahsilatla Banka nominal sermaye seviyesini aşmıştır. Altyapı yatırımlarının istenilen düzeyde yapılması için Banka’nın özkaynakları katlanarak artırılmaya devam edilmiş, altyapının kalkınması hızlandırılmıştır.

Tablo 3.12. 1981-1987 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası’nın 67 Yılı, 2000)
(Milyon TL*)

YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANAL.	YAPI İŞLERİ	ENERJİ İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
1981	276	89,1	6 705,1	3 001,7	2 592,6	12 258,5	25 528,1	%58,0
1982	277	113,2	8 534,9	8 739,1	1583, 1	14 404,2	34 604,3	%35,6
1983	516,8	158,8	13 446,9	8 142,2	2 404,3	13 986, 3	39 199,8	%13,3
1984	542,9	203,7	22 150	15 874,5	6 350,1	11 826,5	73 429,2	%87,3
1985	955,6	352,1	49 987	33 087,2	12 717	18 047,3	115 146,2	%56,8
1986	2 386,5	475,3	99 136	64 630,2	20 197	-	186 825,9	%62,3
1987	3 067,7	646,6	131 090,7	84 922,3	63 972	-	283 699,3	%51,9

(*) Yapılan yatırım miktarlarının büyüklüğü sonucu rakamlar milyon TL olarak verilmiştir.

Elektrik makine gereçleri ve diğer yatırımlar için 1981 yılında 604 500 000 TL, 1982 yılında 952 800 000 TL, 1983 yılında 544 500 000 TL ve 1984 yılında 16 481 500 000 TL’lik harcama yapılmıştır. Belirtilen harcamalar gösterilen toplam yatırım miktarına yansıtılmıştır (İller Bankası’nın 67 Yılı, 2000: 45).

1980’li yıllardan itibaren enerji sektöründe “1312 Sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, İki Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması, Bazı Madde, Bent ve Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun” gereği Banka enerji sektörüne yönelik faaliyetlerini yavaşlatmaya başlamıştır. Enerji sektörü yatırımlarının Türkiye Elektrik Kurumu’na devredilmesiyle birlikte 1985 yılından itibaren Banka tarafından yatırım harcaması yapılmamıştır. Banka yatırımları içerisinde en büyük pay sahibi enerji sektörü olmuştur.

3.2.4. İller Bankası 17.11.1988 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

10.11.1988 tarihinde 3496 sayılı kanun ile Banka'nın sermayesi 300 000 000 000 TL'ye yükseltilmiştir. 3496 sayılı kanunda "Bu sermaye Bakanlar Kurulu Kararı'yla bir misline kadar artırılabilir. Bu kanunun yürürlüğünden önce 4759 sayılı Kanunun 2. maddesi gereğince tahsil edilip Banka tarafından muvakkat hesaba alınmış ve alınacak paylar, bu kanunun yürürlüğe girmesini müteakip ortaklık payları olarak Banka sermayesine eklenir". (R.G 17.11.1988 tarih ve 19992 Sayı) ifadesiyle tahsil edilen sermaye tutarlarının ödenmiş sermayeye ekleneceği belirtilmiştir. Yatırımların finansmanı ve dışarıdan kredi teminini kolaylaştırmak için Banka'nın özkaynakları 15 kat artırılmıştır.

Tablo 3.13. 1988-1989 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1990 Faaliyet Raporu, 1991)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	(Milyon TL*)
					SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1988	300 000	60 349	155 638	144 362	%301,75
1989	300 000	80 817	236 455	63 545	%51,93

(*) Sermaye miktarlarının büyüklüğü sonucu rakamlar milyon TL olarak verilmiştir.

Nominal sermayenin 15 kat artırılması sonucu, geçmiş yıllarda miktar ve yüzde bakımından kısıtlı yapılan sermaye tahsilatı 1988 yılında %301,75'lik rekor bir orana ulaşmıştır. 1987 yılında ödenmiş sermayesi 20 000 000 000 TL olan Banka için 1988 yılında yapılan 60 349 000 000 TL'lik sermaye tahsilatı, yerel yönetimlerinin ihtiyaçlarının finansmanı için devletin gereken desteği sağlamak için çalıştığını göstermektedir.

Tablo 3.14. 1988-1989 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000)

YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANALİZASYON	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	(Milyon TL)
							DEĞİŞİM (%)
1988	5 298,3	1 332,8	184 999,1	111 199	52 272	357 048,4	%25,9
1989	7 517	1 739	278 555	152 878	53 479	494 168	%38,4

1988 yılında diğer yatırımlar için yapılan 1 947 200 000 TL'lik harcama toplam yatırım miktarına yansıtılmıştır. (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000: 45). İçme suyu sektörü yapılan yatırım harcamalarında en yüksek paya sahip sektör olmuştur.

3.2.5. İller Bankası 07.06.1990 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

10 Kasım 1988 yılında kabul edilen 3496 sayılı kanun ile Bakanlar Kurulu'na Banka'nın sermayesini bir misline kadar artırma yetkisi verilmiştir. Bu yetkiye dayanarak 07.06.1990 tarihinde 90/557 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla Banka'nın sermayesi 600 000 000 000 TL'ye çıkarılmıştır.

Tablo 3.15. 1990-1991 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1991 Faaliyet Raporu, 1992)

(Milyon TL)					
YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1990	600 000	133 461	369 916	230 084	%56,44
1991	600 000	161 082	530 999	69 001	%43,55

Banka'nın sermayesi 1990 yılında %56,44, 1991 yılında ise %43,55 oranında artırılarak Banka'nın pasif yapısı kuvvetlendirilmiş ve krediler için fon oluşturulmuştur.

Tablo 3.16. 1990-1991 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000)

(Milyon TL)							
YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANALİZASYON	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
1990	15 765	5 424	458 242	266 858	101 602	847 891	%71,6
1991	39 626	5 483	713 518	452 103	107 484	1 318 214	%55,5

1990 ve 1991 yılları yatırımlarında içme suyu işleri ve kanalizasyon işleri toplam yatırım içerisinde ağırlık verilen yatırımlar olarak dikkat çekmektedir.

3.2.6. İller Bankası 03.07.1992 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

19.06.1992 tarih ve 3822 sayılı kanun ile Banka'nın sermayesi 1 200 000 000 000 TL'ye çıkarılmıştır. Ayrıca bu kanun ile Banka'nın onaylanan bilançosuna göre meydana çıkan safi kazancın %10'u adi ihtiyat akçesine, %5'i olağanüstü ihtiyat akçesine, %30'u köy sermayesi payı olarak sermaye hesabına ayrılması öngörülmüştür. Geriye kalan %55'inin köy gelirlerini artırarak köylerin kalkınmalarına yardım etmek için, köy tüzel kişiliği adına ve hesabına geçirileceği belirtilmiştir (R.G 03.07.1992 tarih ve 21273 Sayı).

Tablo 3.17. 1992 yılında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1992 Faaliyet Raporu, 1993)

(Milyon TL)					
YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1992	1 200 000	455 364	986 363	213 637	%85,76

Tablo 3.18. 1992 yılında yapılan yatırımlar (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000)

(Milyon TL)							
YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANALİZASYON	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
1992	59 400	12 851	1 221 094	919 700	186 778	2 399 823	%82,1

Banka'nın yapmış olduğu yatırım harcamaları sürekli artış göstermektedir. En yüksek artışlardan birisi de %82,1'lik artışla 1992 yılında meydana gelmiştir. Önceki yıllarda ve 1992 yılı yatırım harcamalarında görülen dalgalanmaların, hatta banka özkaynaklarından daha fazla yatırım harcaması yapılabilmesinin ana sebeplerinden birisi Banka'nın özkaynaklarıyla birlikte yurtiçi ve yurtdışı kaynaklardan sağladığı krediler olmuştur.

1992 yılı ele alındığında aynı yılın bilançosunda yer alan verilere göre; Banka'nın ödenmiş sermayesi 986 363 073 726 TL'dir. Yapılan yatırım harcamaları 2 399 823 000 TL olup, Banka'nın özkaynaklar toplamı olan 1 160 016 265 284 TL'nin iki katından fazladır. Burada Banka'nın yerel yönetimler için sağladığı krediler etkili olmuştur. Yurt

içinden alınan diğer krediler 1 057 423 150 098 TL, yurt dışından alınan diğer krediler 603 175 818 136 TL olmak üzere 1 660 598 968 284 TL kredi sağlanarak yatırımların finansmanı için yerel yönetimlere kullanılmıştır. (R.G 21.05.1993 tarih ve 21587 Sayı).

3.2.7. İller Bankası 17.05.1993 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

Yapılan yatırım harcamalarının daha uygun koşullarda sağlanması için 17.05.1993 tarih ve 93/4422 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Banka'nın sermayesi 3 600 000 000 000 TL'ye yükseltilmiştir.

Tablo 3.19. 1993-1994 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1994 Faaliyet Raporu, 1995)

(Milyon TL)					
YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1993	3 600 000	1 118 134	2 104 497	1 495 503	%113,36
1994	3 600 000	1 138 943	3 243 440	356 560	%54,12

1993 yılında %113,36 ve 1994 yılında %54,12'lik sermaye tahsilatı yapılmıştır. Banka her yıl artış yaparak sermayesini dolayısıyla da özkaynaklarını güçlendirmiştir.

Tablo 3.20. 1993-1994 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000)

(Milyon TL)							
YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANALİZASYON	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
1993	155 881	20 856	1 771 772	1 102 703	306 676	3 357 888	%39,9
1994	183 217	24 882	3 927 227	1 663 697	552 924	6 351 947	%89,2

1993 ve 1994 yıllarında Banka yatırımlarında ağırlık verdiği içme suyu ve kanalizasyon sektörünü desteklemeye devam etmiştir. Bu iki sektörün genel olarak yatırımlarda en büyük payları almasında ülkenin ihtiyaç duyduğu tesislerinin su ve kanalizasyon sektöründe olması ile bu sektörlerde ihtiyaç duyulan araç-gereç ve ekipmanların maliyetli olması etkili olmuştur.

3.2.8. İller Bankası 16.11.1995 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

13.11.1995 tarih ve 4132 sayılı kanunda “Banka’nın sermayesi 10 800 000 000 000 TL’dir. Bu sermaye Bakanlar Kurulu Kararı ile üç misline kadar artırılabilir” ifadesiyle sermaye artırım yapılmıştır. (R.G 16.11.1995 tarih ve 22465 Sayı).

Tablo 3.21. 1995-1996 yıllarında Banka’nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1996 Faaliyet Raporu, 1997)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	(Milyon TL)
					SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1995	10 800 000	2 506 961	5 750 401	5 049 599	%77,29
1996	10 800 000	4 512 344	10 262 745	537 255	%78,47

1995 ve 1996 yıllarında yaklaşık %79’luk sermaye artışları gerçekleştirilmiştir. 1996 yılında nominal sermayesi 10 800 000 000 000 TL olan Banka’nın ödenmemiş sermayesi ise 537 255 000 000 TL’lik küçük bir miktar olarak kalmıştır. Yani Banka’nın nominal sermayesinin %4,97’lik kısmı ödenmemiştir.

Tablo 3.22. 1995-1996 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası’nın 67 Yılı, 2000)

YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANAL.	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	(Milyon TL)
							DEĞİŞİM (%)
1995	415 680	78 859	5 185 124	2 523 233	967 232	9 170 128	%44,4
1996	573 992	111 056	14 783 397	4 897 271	2 073 827	22 439 543	%144,7

1995 ve 1996 yıllarında tüm altyapı yatırımlarda artış olmuş, en büyük harcama içme suyu ve kanalizasyon sektöründe olmuştur. 1996 yılında yatırımlar %144, 7 oranında artış göstermiştir.

3.2.9. İller Bankası 23.09.1997 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

Ülkenin kalkınma ve imar hareketlerini izlemek ve mahalli idarelere daha fazla kredi ve teknik yardım yapabilmek için Banka’nın sermayesinde artırıma gidilmiştir. (İller Bankası 1999 Faaliyet Raporu, 2000: 28)

23.09.1997 tarih ve 97/10086 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Banka'nın sermayesi 43 200 000 000 000 TL'ye yükseltilmiştir.

Tablo 3.23. 1997-1999 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 1999 Faaliyet Raporu, 2000)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	(Milyon TL)
					SERMAYE TAHSİLAT ORANI
1997	43 200 000	9 733 223	19 995 968	23 204 032	%94,84
1998	43 200 000	22 795 588	42 791 556	408 444	%114
1999	43 200 000	52 322 220	43 200 000	-	%122,27

31.12.1999 tarihi itibarıyla Banka'nın nominal sermayesinin tamamı ödenmiş olup, 52 322 220 000 000 TL fazla sermaye tahsilatı yapılmıştır. Yapılan fazla sermaye tahsilatı İller Bankası Kanunu gereğince muvakkat hesaba alacak yazılmıştır. Banka'nın sermaye artırımını gerçekleştireceği zaman sermaye hesabına aktarılacaktır (İller Bankası 1999 Faaliyet Raporu, 2000: 28).

Tablo 3.24. 1997-1999 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası'nın 67 Yılı, 2000)

YILLAR	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANAL.	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	(Milyon TL)
							DEĞİŞİM (%)
1997	1 019 337	148 064	30 532 231	12 185 928	3 559 923	47 445 483	%111,4
1998	2 131 664	253 947	61 883 391	32 899 092	8 551 279	105 719 373	%122,8
1999	5 314 000	463 274	82 081 989	53 786 087	11 248 438	152 893 788	%44,6

Banka'nın yapmış olduğu yatırımlar 1997-1998 ve 1999 yıllarında, önceki yıllarda olduğu gibi artış göstermiştir. 1998 yılında yapılan yatırımlar Banka'nın 1998 yılı nominal sermayesinin 2 katından fazla, 1999 yılında yapılan yatırımlar ise ilgili yılın nominal sermayesinin yaklaşık 3,5 katı olarak gerçekleşmiştir. Banka'nın 1999 yılı bilançosu incelendiğinde, aktif = pasif büyüklüğü 595 259 807 000 000 TL olduğu ve 60 135 893 000 000 TL ile özkaynakların bilançoda küçük bir alan kapladığı görülmektedir. Banka, kendi özkaynakları ile yatırım finansmanını sağlarken yurtiçi ve yurtdışı kredilere aracılık

yaparak da yerel yönetimlere fon sağlamıştır. 105 070 000 000 000 TL yurtiçi krediler, 6 328 892 000 000 TL de yurtdışı krediler olarak yerel yönetimlere sunulmuştur (İller Bankası 1999 Faaliyet Raporu, 2000: 81).

3.2.10. İller Bankası 04.03.2000 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

Yapılan sermaye tahsilatı ile birlikte 1999 yılında Banka'nın ödenmiş sermayesi nominal sermaye sınıra ulaşmış ve geçmiştir. 01.03.2000 tarih ve 4543 sayılı kanun ile Banka'nın sermayesi 300 000 000 000 000 TL'ye çıkarılmıştır (R.G 04.03.2000 tarih ve 23983 Sayı).

Tablo 3.25. 2000 yılı Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 2000 Faaliyet Raporu, 2001)

(Milyon TL)					
YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
2000	300 000 000	91 453 820	186 567 596	113 432 404	%96,15

Banka'nın sermayesini güçlendirmek için 2001 yılında ödenmiş sermayenin %96,15'i kadar sermaye tahsilatı yapılmış ve ödenmiş sermaye hesabına eklenmiştir.

Tablo 3.26. 2000 yılında yapılan yatırımlar (İller Bankası 2000 Faaliyet Raporu, 2001: 29)

(Milyon TL)							
YIL.	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANAL.	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
2000	14 120 452	697 387	151 208 796	139 839 014	23 636 025	329 501 674	%115,5

2000 yılında yerel yönetimler adına yapılan 329 501 674 000 000 TL yatırımın, 31 585 144 000 000 TL'si belediyeler katılım payı olarak Belediye Hisselerinden, 47 800 000 000 000 TL'si Belediyeler Fonu Bütçe ödeneğinden karşılanmıştır. 250 116 530 000 000 TL'lik en büyük kaynak ise Banka'nın özkaynakları olmuştur (İller Bankası 1999 Faaliyet Raporu, 2000: 79).

Banka yapılan yatırımları finanse etmek için güçlendirmiş olduğu özkaynaklarını sonuna kadar seferber etmiş ve 2000 yılı yatırımlarının %75,91'lik kısmı özkaynaklardan karşılanmıştır.

Marmara ve Düzce Depremlerinin hasarlarını sarmak amacıyla Banka deprem bölgelerindeki çalışmalarda aktif olarak yer almıştır. Banka tarafından harita, içme suyu, kanalizasyon gibi sektörlerde kullanılmak üzere Afetler Fonu'ndan sağlanan 114 471 436 000 000 TL'lik nakit yatırım yapılmıştır. Afetler Fonu ve deprem ödeneğinden yapılan bu yatırımlar Tablo 3.26.'daki toplam yatırıma dâhil edilmemiştir.

3.2.11. İller Bankası 22.11.2001 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

Banka'nın sermayesi, 4759 sayılı İller Bankası Kanunu'nun 01.03.2000 tarih ve 4543 sayılı Kanunla değişik 2. maddesi ile 300 000 000 000 000 TL olarak tespit edilmiştir. Aynı maddenin Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye dayanarak 22.11.2001 tarihli ve 2001/3365 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 900 000 000 000 000 TL'ye (dokuz yüz trilyon) çıkarılmıştır.

Tablo 3.27. 2001-2003 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 2003 Faaliyet Raporu, 2004)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	(Milyon TL)
					SERMAYE TAHSİLAT ORANI
2001	900 000 000	145 892 409	322 460 005	567 539 995	%78,2
2002	900 000 000	160 726 579	493 186 584	406 813 416	%48,34
2003	900 000 000	256 152 571	749 339 155	150 660 845	%51,94

Kalkınma ve imar faaliyetlerinin temel taşlarından olan Banka, 2001-2003 yılları arasında sermaye tahsilat miktarlarını artırarak ödenmiş sermayesini güçlendirmiştir.

Tablo 3.28. 2001-2003 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası 2001, 2002, 2003 Faaliyet Raporları)

(Milyar TL*)

YIL.	HARİTA İŞLERİ	İMAR P.	İÇME SUYU İŞLERİ	KANAL.	YAPI İŞLERİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
2001	14 465	2 148	191 684	186 395	21 373	417 245,4	%26,6
2002	3 603	801,7	157 996	180 760	12 970	359 204	%-13,9
2003	19 188	4 562	136 832	311 391	9 855	484 262	%34,8

(*) Yapılan yatırım miktarlarının büyüklüğü sonucu rakamlar milyar TL olarak verilmiştir.

2001 yılında katı atık projeleri ve bilgi işlem merkezi yapımı için yapılan harcamalar ile 2002-2003 yılında jeotermal enerji, jeoteknik araştırmalar ve bilgi işlem merkezi için yapılan harcamalar yatırım miktarına eklenerek toplam yatırım miktarındaki değişime yansıtılmıştır.

2002 yılında yatırım miktarının bir önceki yıla göre azalmasında deprem bölgeleri için yapılan 111 057 800 000 000 TL harcanmanın, Banka aracılığıyla Afet Fonundan karşılanmasından dolayı toplam yatırıma eklenememesi etkili olmuştur. Deprem bölgesi yatırımları çerçevesinde, Gölcük, Adapazarı ve Afyon'a kalıcı konutlar inşa edilmiş, deprem neticesinde hasar gören kanalizasyon ve içme suyu şebekeleri yenilenmiştir.

Banka'nın 2003 yılında yaptığı 484 262 000 000 000 TL tutarındaki yatırım harcamalarının; 28 651 000 000 000 TL'si belediye katkısı olarak Belediye hisselerinden, 42 691 000 000 000 TL'si deprem yatırımları için Afet Fonundan, 50 000 000 000 000 TL'si Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Bütçesine konulan "Belediyelere Yapılacak Yardımlar" ödeneğinden, geri kalan 362 920 000 000 000 TL'si ise Banka'nın özkaynaklarından karşılanmıştır (İller Bankası 2003 Faaliyet Raporu, 2004).

3.2.12. İller Bankası 22.05.2004 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

18.05.2004 tarihinde kabul edilen 5173 sayılı "İller Bankası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile Banka'nın sermayesi 3 000 000 000 000 000 TL'ye yükseltilmiştir (R.G 22.05.2004 tarih ve 25469 Sayı).

Tablo 3.29. 2004-2006 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 2006 Faaliyet Raporu, 2007)

(Milyon TL)					
YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
2004	3 000 000 000	342 919 520	1 092 258 675	1 907 741 325	%45,76
2005	3 000 000 000	454 163 735	1 546 422 410	1 453 577 590	%41,58
2006	3 000 000 000	629 007 313	2 175 429 723	824 570 277	%40,67

2004-2006 yıllarında Banka %40 - %50 arası sermaye tahsilatları yaparak özkaynaklarını kuvvetlendirmiştir.

Tablo 3.30. 2004-2006 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası 2004, 2005, 2006 Faaliyet Raporları)

(TL)							
YIL.	HARİTA İŞLERİ	YERLEŞME-ŞEHİRLEŞME	İÇME SUYU İŞLERİ	KANAL.	BELEDİYE HİZMET.	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
2004	14 474 000	2 918 000	84 188 000	312 142 000	8 774 000	424 358 000	%-12,4
2005	18 693 000	4 980 000	86 265 438	404 713 600	13 925 064	528 797 002	%24,6
2006	36 714 000	3 566 000	99 782 863	371 126 931	28 640 387	540 245 322	%2,2

(*)30.01.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun gereği TL'den 6 adet sıfır atılmıştır. 2005 yılından itibaren yapılan yatırımlarda ilgili kanun gereği 6 sıfır kullanılmamıştır.

2004 yılında jeotermal enerji için 108 000 000 000 TL, jeoteknik araştırmalar için 29 000 000 000 TL ve bilgi işlem hizmetleri için 1 725 000 000 000 TL harcama yapılmış olup, toplam yatırım olan 424 358 000 000 000 TL içerisinde yer almaktadır.

2005 yılı yatırımlarında imar planları yerleşme-şehircilik yatırımları arasına dâhil edilerek yatırımlara devam edilmiştir. Belediye hizmetleri kapsamında belediye yapıları, katı atık tesisleri, jeotermal enerji tesisleri, jeoteknik araştırmalar ve bilgi işlem hizmetleri eklenmiş ve yapı işleri yelpazesi daha da genişletilmiştir. 2005 yılında Banka imalat ve gıda sektöründe de faaliyetlerde bulunmuş 219 000 TL nakit harcama yapmıştır.

2006 yılında imalat ve gıda sektörü için yapılan 415 141 TL'lik yatırım ile 2006 yılı yatırımları 540 245 322 TL'ye ulaşmıştır.

3.2.13. İller Bankası 01.10.2007 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

Banka'nın 3 000 000 000 TL olan nominal sermayesi 01.10.2007 tarih ve 2007/12827 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 9 000 000 000 TL'ye çıkartılmıştır (İller Bankası 2009 Faaliyet Raporu, 2010)

Tablo 3.31. 2007-2013 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 2013 Faaliyet Raporu, 2014)

YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
2007	9 000 000 000	766 866 000	2 942 296 000	6 057 704 000	%35,25
2008	9 000 000 000	881 269 000	3 823 565 000	5 176 435 000	%29,95
2009	9 000 000 000	864 963 000	4 688 528 000	4 311 472 000	%22,62
2010	9 000 000 000	1 216 366 000	5 904 894 000	3 095 106 000	%25,94
2011	9 000 000 000	1 040 512 000	6 945 406 000	2 054 594 000	%17,62
2012	9 000 000 000	789 784 000	7 735 190 000	1 264 810 000	%11,37
2013	9 000 000 000	793 125 000	8 528 315 000	471 685 000	%10,25

(*)30.01.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun gereği TL'den 6 adet sıfır atılmıştır.

2004 - 2006 yıllarında %40 - %50 arasında yapılan sermaye tahsilatları, 2007 yılından itibaren azalmaya başlamıştır. En büyük tahsilat oranı %35,25 ile 2007 yılında, en düşük tahsilat oranı ise %10,25 ile 2013 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo 3.32. 2007-2013 yıllarında yapılan yatırımlar (İller Bankası 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 Faaliyet Raporları)

							(TL)
YIL.	HARİTA İŞLERİ	YERLEŞME-ŞEHİRLEŞME	İÇME SUYU İŞLERİ	KANAL.	BEL. HİZMET.	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)
2007	34 855 808	4 983 213	114 435 812	306 930 900	61 065 707	523 997 065	%-3,0
2008	16 178 017	5 230 196	116 259 918	252 118 043	63 940 063	453 741 327	%-13,4
2009	10 937 000	5 628 000	123 838 000	241 495 000	26 352 000	409 136 000	%-9,8
2010	15 400 000	4 398 000	108 080 000	192 434 000	13 813 000	334 462 000	%-18,3
2011	13 670 000	4 182 000	37 551 000	83 137 000	836 000	139 376 000	%-58,3
2012	4 033 000	1 639 000	25 668 000	30 278 000	1 743 000	63 361 000	%-54,5
2013	1 102 000	516 000	16 653 000	72 997000	7 175 000	98 443 000	%55,4

(*)Toplam yatırımlara Dünya Bankası Belediye Hizmetleri Projesi kapsamında yapılan harcamalar ile dış krediler dâhil edilmiştir.

2007 yılında özkaynaklardan 1 725 625 TL imalat ve gıda sektörü için yatırım yapılmıştır. Özkaynaklardan ve Dünya Bankası Proje harcamalarından karşılanan yatırım miktarına, içme suyu için 12 212 201 TL ve kanalizasyon yatırımı için 4 490 000 TL dış kredi miktarları eklenerek Banka'nın 2007 yılı yatırımı olan 523 997 065 TL'lik toplam yatırıma ulaşılmıştır. Banka tarafından 2007 yılında 665 adet iş üzerinde faaliyette bulunulmuş, bunlardan 282 adet iş bitirilerek belediyelerin hizmetine sunulmuştur.

2008 yılında imalat ve gıda sektörü için yapılan 15 090 TL ile birlikte toplam fiziki harcama 411 569 142 TL olarak gerçekleşmiştir. Dış kredilerden de içmesuyu için 6 374 185 TL, kanalizasyon için 35 798 000 TL harcama yapılmıştır. Toplam yatırım harcaması 453 741 327 TL olmuştur. Banka tarafından 2008 yılında 688 adet iş yürütülmüş, bu işlerden 256 adet iş sonuçlandırılmıştır.

2009 yılında özkaynaklardan ve Dünya Bankası Belediye Hizmetleri Projesi kapsamında 239 452 000 TL harcama yapılmış olup, ek olarak dış kredilerden de 169 684 000 TL'lik harcama meydana gelmiştir. 2009 yılında toplam 409 136 000 TL nakit yatırım harcaması yapılmıştır.

2010 yılında yapılan 334 462 000 TL'lik toplam yatırım harcamasının 184 671 000 TL'lik kısmı dış kredilerden karşılanmıştır. Dış kredilerden yapılan finansman özkaynaklar ile yapılan finansmanı geçmiştir.

2011 yılında yatırımları 139 376 000 TL olmuştur, bu yatırımların 77 174 000 TL'si özkaynaklar ile karşılanmış, 62 202 000 TL'lik kısmı ise dış kredilerden sağlanmıştır.

2012 yılında 63 361 000 TL olarak gerçekleşen yatırımlarda özkaynaklardan 27 431 000 TL nakit harcama yapılmış, geri kalan 35 930 000 TL dış kredilerden sağlanmıştır.

2013 yılında 2012 yılına oranla özkaynaklardan karşılanan yatırımlar azalmış, 15 897 000 TL olmuştur. Dış kredi miktarı 82 546 000 TL'ye yükselmiş ve toplam yatırım harcaması 98 443 000 TL olmuştur.

İller Bankası Dönemi Yatırım ve Finansman Programında Yürütülen İşler

İller Bankası yatırımlarını kendi yatırım programına uygun şekilde yerine getirmekte, Banka Yatırım ve Finansman Programına göre de yerel yönetimlerin yatırımlarına fon sağlamaktadır. Tablo 3.32.'de verilen yatırım miktarları, İller Bankası'nın kendi yatırım programı içinde yer alan yatırım harcamalarını göstermektedir. Ama Banka, kendi yatırım programı haricinde Yerel Yönetimlerin Yatırım Programında Belediyeler ve İl Özel İdarelerince yürütülen işler için finansman sağlamaktadır. Banka'nın kendi yatırım programında yer alan, bizzat kendi kontrollüğünde yürüttüğü yatırımlarda azalmalar görülmesine rağmen, belediyeler ve il özel idarelerinin yapmış olduğu işlerde artışlar görülmektedir. Banka'nın doğrudan yatırımlarında düşüşler görülürken, dolaylı yoldan yani sadece finansal açıdan desteklediği yatırımlarda artışlar görülmektedir. Banka'nın etkilediği toplam yatırımlar artış eğiliminde devam etmiştir.

2008 yılında, Banka Yatırım ve Finansman Programında yürütülen işler için toplam 1 249 862 253 TL kredi kullanılmıştır (İller Bankası 2008 Faaliyet Raporu, 2009: 18). Kullanılan krediler ile yatırım ve finansman programında %93'lük gerçekleştirme sağlanmıştır.

2009 yılında Banka Yatırım ve Finansman Programında yürütülen işler için toplam 1 082 610 000 TL kredi temin edilmiş ve yatırımlarda %85'lik gerçekleştirme sağlanmıştır (İller Bankası 2009 Faaliyet Raporu, 2010: 18).

2010 yılında Banka, belediyeler ve il özel idareleri kendi yatırım programında yer alan işler ile yerel yönetimlere malzeme, ekipman ve araç gereç alımı için 938 426 000 TL kredi ve hibe sağlamıştır. Bu miktar Banka'nın yatırım programı ile Banka yatırım ve finansman programındaki işler için harcanmıştır (İller Bankası 2010 Faaliyet Raporu, 2011: 15).

İlbank A.Ş. Dönemi Yatırım ve Finansman Programında Yürütülen İşler

Tablo 3.33. 2011-2013 yıllarında Yatırım ve Finans Programı kapsamında yapılan harcamalar ve verilen krediler (İller Bankası 2011, 2012 ve 2013 Faaliyet Raporları)

(TL)

YIL	2011	2012	2013
BANKA YATIRIM PROGRAMI HARCAMALARI	77 174 000	27 431 000	15 897 000
YEREL YÖNETİMLER PROGRAMI HARCAMALARI	1 997 178 000	2 857 357 000	4 872 011 000
YATIRIM VE FİNANSMAN PROGRAMI TOPLAM HARCAMA	2 074 352 000	2 884 788 000	4 887 908 000
YATIRIM VE FİNANSMAN PROGRAMI GERÇEKLEŞME ORANI	%111,95	%104,08	104,70%
BANKA ÖZKAYNAKLARINDAN VERİLEN KREDİLER	1 886 720 000	2 535 331 000	4 115 867 000

2011 yılında A.Ş. statüsüne kavuşan İller Bankası yerel yönetimlerin ihtiyaçlarının karşılanmasında proje ve teknik destek bazında hizmetlerine devam etmektedir. Tablo 3.33.'te görüldüğü üzere Banka'nın kendi yatırım programında yaptığı harcamalar azalma eğilimindedir. Buna rağmen yatırım ve finansman programı dâhilinde yapılan işlerde yapılan harcamalar ve bu harcamaların gerçekleşmesinin ana faktörü olan İller Bankası kredileri artış göstermektedir. Banka özkaynaklarının kuvvetlenmesi, vermiş olduğu kredilerin tahsil edilerek tekrar kredi olarak yerel yönetimlere kullanılması gibi etkenlerle yerel altyapı ve üstyapı yatırımlarının finansmanında yüklü miktarlarda kredi ve destek sağlamıştır.

2011 yılında yatırım ve finansman programı dâhilinde yapılan 2 074 352 000 TL harcamaının 187 632 000 TL'si hibe kaynaklardan, 1 886 720 000 TL'si İller Bankası kredileriyle gerçekleştirilmiştir. Program harcamalarının %90,95'lik kısmı özkaynaktan karşılanan kredilerle finanse edilmiştir.

2012 yılında yatırım ve finansman programı dâhilinde gerçekleştirilen 2 884 788 000 TL harcamanın 229 337 000 TL'si genel bütçe hibe kaynaklarından, 83 906 000 TL'si Banka kârı hibe kaynaklarından, 36 214 000 TL'si dış kredilerden ve 2 535 331 000 TL'si İller Bankası özkaynak kredileriyle hayat bulmuştur. Yapılan harcamalarda Banka kredisi %87,89'luk bir paya sahip olmuştur.

2013 yılında ise yapılan 4 887 908 000 TL'lik harcamanın; 456 718 000 TL'si genel bütçe hibelerinden, 75 723 000 TL'si Banka kârı hibelerinden, 141 963 000 TL'si kaynak geliştirme faaliyetleri için ve 97 637 000 TL'si dış kredi sağlanmıştır. Geri kalan 4 115 867 000 TL'lik ve %84,21'lik kısmı Banka özkaynaklarından karşılanmıştır.

3.2.14. İlbank A.Ş. 15.03.2014 yılı sermaye artırım ve yapılan yatırımlar

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 19.02.2014 tarih ve 3907 sayılı yazısı üzerine, 24.02.2014 tarihinde 2014/6045 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla İller Bankası Anonim Şirketi'nin 9 000 0000 000 TL olan sermayesi 18 000 000 000 TL'ye yükseltilmiştir (R.G 15.03.2014 tarih ve 28942 Sayı).

Tablo 3.34. 2014-2016 yıllarında Banka'nın sermaye hareketleri (İller Bankası 2016 Faaliyet Raporu, 2017)

(Bin TL)					
YILLAR	NOMİNAL SERMAYE	SERMAYE TAHSİLATI	ÖDENMİŞ SERMAYE	ÖDENMEMİŞ SERMAYE	SERMAYE TAHSİLAT ORANI
2014	18 000 000	874 065	9 402 380	8 597 620	%10,25
2015	18 000 000	1 081 365	10 483 745	7 516 255	%11,50
2016	18 000 000	1 207 004	11 690 749	6 309 251	%11,51

2014 yılından 2016 yılına kadar geçen 3 senelik süreçte sermaye tahsilatları %10 - %11'lik düzeylerde olmuştur. 2016 yılında yapılan %11,51'lik son tahsilatla birlikte, 31.12.2016 itibarıyla Banka'nın ödenmiş sermayesi 11 690 749 000 TL olarak günümüze ulaşmıştır. Banka ödenmiş sermaye tutarları sıralamasında ülkemizde faaliyet gösteren bankalar arasında ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 3.35. 2014-2016 yıllarında Yatırım ve Finans Programı kapsamında yapılan harcamalar ve verilen krediler (İller Bankası 2014, 2015 ve 2016 Faaliyet Raporları)

(TL)

YIL	2014	2015	2016
BANKA YATIRIM PROGRAMI HARCAMALARI	2 454 000	1 053 000	901 000
YEREL YÖNETİMLER PROGRAMI HARCAMALARI	3 120 813 000	3 902 129 000	6 293 500 000
YATIRIM VE FİNANSMAN PROGRAMI TOPLAM HARCAMA	3 123 267 000	3 903 182 000	6 294 401 000
YATIRIM VE FİNANSMAN PROGRAMI GERÇEKLEŞME ORANI	%81	%38,71	%52,43
BANKA ÖZKAYNAKLARINDAN VERİLEN KREDİLER	2 460 949 000	2 997 756 000	5 387 664 000

2014 yılında yatırım ve finansman programı dâhilinde yapılan 3 123 267 000 TL harcamanın 451 174 000 TL'si genel bütçe hibe kaynaklardan, 73 686 000 TL'si Banka kârı hibelerinden, 2 372 000 TL'si kaynak geliştirme faaliyetleri için ayrılan ödenekten ve 135 086 000 TL'si de dış kredilerden karşılanmıştır. Program dâhilinde yapılan harcamanın %78,79'una denk gelen 2 460 949 000 TL ise Banka özkaynaklarından açılan kredilerden sağlanmıştır.

2015 yılında gerçekleşen yatırım ve finansman programı dâhilinde 3 903 182 000 TL harcamanın 333 733 TL'si genel bütçe hibe kaynaklardan, 182 086 000 TL'si Banka kârı hibelerinden, 165 746 000 TL'si kaynak geliştirme faaliyetleri için ayrılan ödenekten ve 223 861 000 TL'si de dış kredilerden karşılanmıştır. 2015 yılı Programı dâhilinde yapılan harcamanın %76,80'ine denk gelen 2 997 756 000 TL ise Banka özkaynaklarından açılan kredilerden yerel yönetimlerin yatırımlarının finansmanı için kullanılmıştır. Özkaynaktan açılan bu krediler; nakit destek kredileri, kefalet kredileri ile malzeme, ekipman ve araç gereç alımları için de kullanılmıştır.

2016 yılı yatırım ve finansman programı dâhilinde yapılan 6 294 401 000 TL harcamanın 309 992 000 TL'si genel bütçe hibe kaynaklardan, 141 949 000 TL'si Banka kârı hibelerinden, 186 137 000 TL'si kaynak geliştirme faaliyetleri için ayrılan ödenekten ve 268 659 TL'si de dış kredilerden karşılanmıştır. Program dâhilinde yapılan harcamanın %85,59'una denk gelen 5 387 664 000 TL ise Banka özkaynaklarından açılan kredilerden sağlanmıştır.

Anonim Şirket statüsü kazanmasıyla birlikte bankacılık fonksiyonları daha da ön plana çıkan Banka, güçlenen özkaynaklarıyla yerel yönetimlerin her zaman yanında olmuştur. Banka ve yerel yönetimlerin yatırım ve finansman programının ödeneklerinin temel taşı konumunda olan Banka; program dâhilinde yapılan yatırımların 2011 yılında %90.95, 2012 yılında %87.89, 2013 yılında %84.21, 2014 yılında %78.79, 2015 yılında %76.80 ve son olarak 2016 yılında %85.59'luk kısmını kendi özkaynaklarından karşılamıştır. Yerel yatırımcı kuruluşların ilk adresi olan Banka; sunmuş olduğu kredi ve hibe imkânlarıyla yatırım programlarının gerçekleşmesinde etkin bir yer edinmiş, özellikle A.Ş statüsü kazandığı dönemden itibaren finansal desteğini artırmıştır.

Banka'nın kendi yatırım programı ve yerel yönetimlerin yatırım programı çerçevesinde üstlenmiş olduğu rolü daha iyi analiz etmek için, 2011 yılı Anonim Şirket oluşundan itibaren yerel yönetimlere sağlamış olduğu toplam kredilerin Banka bilançosunda kapladığı alanı analiz etmek gerekmektedir.

Tablo 3.36. 2011-2016 yıllarında Banka tarafından sağlanan krediler ve Banka özkaynak hareketleri (İller Bankası 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 ve 2016 Faaliyet Raporları)

(TL)

YIL.	KREDİ VE ALACAKLAR	KREDİLER DEĞİŞİM (%)	BANKA ÖZKAYNAKLARI	ÖZKAYNAK DEĞİŞİM (%)	KREDİLER / ÖZKAYNAKLAR ORANI (%)
2011	7 784 913 000	%16,72	8 439 629 000	%14,41	%92,24
2012	8 949 749 000	%14,96	9 306 492 000	%10,27	%96,17
2013	11 358 967 000	%26,92	10 191 035 000	%9,50	%111,46
2014	11 477 528 000	%1,04	11 334 883 000	%11,22	%101,26
2015	12 884 980 000	%12,26	12 557 062 000	%10,78	%102,61
2016	16 227 877 000	%25,94	14 116 874 000	%12,42	%114,95

Banka bilançosu incelendiğinde özkaynakları oluşturan en önemli kalemin ödenmiş sermaye olduğu dikkat çekmektedir. Sermaye yedekleri ve kar yedekleri de özkaynakların içerisinde pay sahibi olmasına rağmen Banka özkaynakları denildiği zaman akla ilk olarak ödenmiş sermaye gelmektedir. 2011 yılında ödenmiş sermayesi 6 945 406 000 TL, 2012 yılında 7 735 190 000 TL, 2013 yılında 8 528 315 000 TL, 2014 yılında 9 402 380 000 TL, 2015 yılında 10 483 745 000 TL ve 2016 yılında 11 690 749 000 TL'dir. Tablo 3.36'da yer

alan Banka özkaynakları ile Banka'nın ödenmiş sermayesi karşılaştırıldığında, ödenmiş sermayenin Banka'nın özkaynaklarında kapladığı yer ve önem ortaya çıkmaktadır.

Banka'nın 2011 – 2016 yılları arasında özkaynaklarında yaklaşık %9 - %15 gibi oranlarda artış olduğu görülmektedir. 2011 yılında 8 439 629 000 TL olan özkaynaklar, 2016 yılında 14 116 874 000 TL'ye çıkmıştır. Aynı tarihler arasında yerel yönetimlere sağlanmış olan kredi ve alacaklar kalemi incelendiğinde, her yıl artan kredilerle beraber 2011 yılında 7 784 913 000 TL olan Banka alacakları 2016 yılına gelindiğinde 16 227 877 000 TL'ye ulaşmıştır. %1 - %27 arası oranlarda artışlar gerçekleşmiştir. Son 4 yılda verilen kredi ve alacaklar, Banka özkaynaklarını geçmiştir. Bu durumun oluşmasında Banka'nın kendi özkaynaklarının yanında, genel bütçeden, yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan yerel yönetimler için sağladığı kredi ve hibeler etkili olmuştur.

Banka yerel yönetimlere sunmuş olduğu uygun faizli kısa ve uzun vadeli kredilerle, elinde bulunan maddi kaynakları atıl duruma getirmeden yatırıma dönüştürmüştür. 2011 – 2016 dönemi kredilerin özkaynaklara oranı incelendiğinde, Banka'nın tüm kaynaklarının yerel yönetimlere ulaştırıldığı, yatırım programlarındaki fiziki gerçekleştirmelerle de yerel halkın refahı için hizmete sunulduğu görülmektedir.

İller Bankası A.Ş. başta en önemli paydaşı belediyeler olmak üzere, tüm yerel yönetimlere özellikle mali konularda olan desteğini artırarak sürdürmektedir. Uygun faiz ve vade şartlarında, ihtiyaç duyulan farklı alanlarda kredi temini sağlayan Banka, kontrollük ve danışmanlık hizmetleriyle başta küçük belediyeler olmak üzere tüm yerel yönetimlerin faydalandığı kalkınma ve yatırım bankası olma görevine başarıyla devam etmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada 1933 - 1945 yılları arasında belediyelere mali destek sağlayan, 1945'ten günümüze kadar da tüm yerel yönetimlere teknik ve mali destek veren İller Bankası A.Ş'nin sermaye düzenlemeleri ve bu düzenlemelerin yatırımlar üzerinde yaptığı etki incelenmiştir. Geçmişten günümüze kadar geçen süreçte yerel yönetimler için birçok görev ve sorumluluk üstlenen Banka'nın, özellikle sermaye – yatırım ilişkisi üzerinde araştırma yapılmış olup, yatırım fonksiyonu ve bankacılık fonksiyonu değerlendirilmiştir.

Sermaye kaynaklarından her yıl yapmış olduğu düzenli sermaye tahsilatları ile ödenmiş sermayesini artıran Banka; dönem net kârı, sermaye yedekleri ve kâr yedekleri kalemleriyle de özkaynaklarını güçlendirmiştir. Güçlü sermaye ve özkaynak yapısıyla ülkemizin kalkınması, modern kentlerin geliştirilmesi sürecine öncülük eden Banka, yapılan altyapı ve üstyapı yatırımlarında doğrudan ve dolaylı yollarla etkin olmuştur. Özkaynaklarına eklenen her sermaye; Banka ve yerel yönetimler tarafından içme suyu, kanalizasyon, imar planı, harita, atık su arıtma, derin deniz deşarjı, üst yapı gibi önemli sektörlerde yatırıma dönüştürülmüştür.

Çalışmada; 1933 yılından günümüze kadar 20 kez sermaye artırımı yapıldığı ve her yıl ödenmiş sermayenin belirli miktarlarda artırıldığı görülmüştür. Banka yatırımları büyük ölçüde özkaynaklarından finanse ettiği için, sermaye artırımları ile yapılan yatırımlar arasında pozitif yönlü ve kuvvetli bir ilişkinin olduğu sayısal veriler ışığında ortaya çıkmıştır. 1963 yılından 2000'li yıllara doğru geçen süreçte yalnızca 1969 ve 1970 yıllarında yapılan yatırımlarda bir azalma söz konusudur. Geri kalan tüm yıllarda sermaye artışlarıyla bağlantılı olarak yatırımlar da artış göstermiş, yer yer Banka'nın özkaynaklarını geride bırakacak derece yüksek yatırımlar yapılmıştır. Burada Banka'nın güçlü sermaye yapısından dolayı özkaynaklarından kullandırmış olduğu kredi ve hibeler ile üstlenmiş olduğu aracılık görevleri doğrultusunda sağladığı iç ve dış krediler etkili olmuştur.

2000'li yılların başlarında Banka özkaynaklarıyla büyümeye devam ederken toplam yatırımları da aynı şekilde artış göstermiştir. Kalkınma Bakanlığı'nın hazırladığı Beş Yıllık Kalkınma Planları ve yıllık yatırım programları doğrultusunda hareket eden Banka'nın Anonim Şirket olma yolunda atılan adımlarla görevlerinde birtakım fonksiyonel değişiklikler meydana gelmiş, Banka'nın doğrudan yatırımlarını gerçekleştirdiği kendi yatırım programları azaltılırken, mali yönden yatırımları desteklediği yerel yönetimlerin

yatırım programlarında yüklü artışlar gözlenmiştir. Anonim Şirket statüsüne kavuştuğu 2011 yılından itibaren Banka'nın tam kontrollük yaptığı; teknik, mali ve hukukî sorumluluğu Banka'ya ait, kendi yatırım programı dâhilinde olan işleri giderek azalmıştır. Buna rağmen müşterek kontrollük ve izleme denetim yolu ile yürütülen işler, yani yerel yönetimlere verilen krediler ile yapılan işler günümüze kadar artış göstererek ilerlemiştir. Banka'nın sağlamış olduğu kaynaklar yerel yönetimler tarafından yatırımlara dönüştürülmüştür.

Yerel yönetimlerin yatırım programında yer alan işlerin artmasında, 12.11.2012 tarih ve 6360 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kurulmasına Dair Kanun ile artan büyükşehir belediye sayıları da etkili olmuştur. Artan büyükşehir belediyeleri ile belediyelerin ihtiyaç duyduğu teknik personelleri kendi bünyesinde istihdam etmeye başlaması, altyapı işlerinde büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin sorumluluklarının artması gibi nedenlerle Banka teknik desteğinden çok mali desteği ile yatırımlara yön vermiş, yani sağlamış olduğu krediler aracılığıyla bankacılık fonksiyonunu ön plana çıkarmıştır.

Kurulduğu günden itibaren yerel altyapı ve üstyapı yatırımlarında her zaman söz sahibi olan İller Bankası Anonim Şirketi, ülkemizin bayındırlaşmasında ve modern bir yapıya kavuşmasında "Türkiye'nin Yapıcı Gücü" olmayı sürdürmektedir. 1933-1945 Belediyeler Bankası döneminde bankacılık fonksiyonunu yerine getirip, sağladığı kredilerle yatırımları destekleyen Banka, 1945'ten sonra daha çok yatırım bankacılığı fonksiyonu ile sahalara inmiş, verdiği kredi ve hibelerin yatırımlara dönüşmesinde teknik anlamda da aktif ve etkin bir rol üstlenmiştir. Günümüzde kalkınma ve yatırım bankası olarak görev yapan Banka, eldeki verilerden de anlaşıldığı üzere bankacılık fonksiyonunu yatırım fonksiyonuna oranla biraz daha ön plana çıkarmış, özellikle özkaynaklarından sağlamış olduğu krediler ile yatırımları finanse etmiştir.

Kalkınma ve yatırım bankası olarak daima yerel yönetimlerin yanında olan, plan ve projelerin hazırlanmasından, ihalelerin düzenlenmesine; kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesinden, yatırımların hizmete sunulmasına kadar her adımda emeği olan Banka; güçlü sermayesi ile güçlü yatırımlara ön ayak olmuştur.

Banka'nın yatırımlarının daha kısa sürede ve daha sağlıklı bir şekilde halka ulaşabilmesi için; özkaynak yeterliliğinin ve devamlılığının sağlanması şarttır ve verilen krediler zamanında tahsil edilip ihtiyacı olan yerel yönetimlere tekrar tahsis edilmelidir.

Banka'nın nominal ve ödenmiş sermayesi ülkemizdeki bankalar arasında ilk sırada yer almasına rağmen; sermaye daha yüksek meblağlarda artırılarak, yerel yönetimlere sunulan kredi miktarları da artırılmalı, vade ve faizlerde düzenlemeler yapılarak paydaşlarına daha uygun koşullarda krediler sağlanmalıdır. Bu artırımlar ve düzenlemeler; finansman sıkıntısı çeken yerel yönetimler için uzun vadede çözüm olacak ve yüklü mali kaynak isteyen altyapı yatırımlarının kısa sürede hizmete geçmesinin önünü açacaktır.

Cumhuriyetimizin ilk çağdaş kuruluşlarından biri olan İller Bankası A.Ş üzerine yüklenen görev ve sorumlulukları, ülkemizin içinde bulunduğu kriz dönemlerini de kapsamak üzere her dönemde layıkıyla yerine getirmiş bir kurum olarak yerel altyapı ve üstyapı yatırımlarının lokomotifini sürdürmektedir. Belediyeler Bankası olarak çıktığı yolda İller Bankası olarak ciddi mesafeler kateden, ülkemizin altyapı ve imar problemlerine çözümler üreten, günümüzde de İlbank A.Ş olarak yoluna devam eden Banka, çağın gerekliliklerine göre kendini düzenleyerek yerel yönetimlerin en büyük destekçisi olma görevine devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- 1580 Sayılı Belediye Kanunu, Md.131, Resmi Gazete. 14.04.1930, Sayı:1471.
- 1580 Sayılı Belediye Kanununa Ek Kanun, Resmi Gazete. 15.06.1935, Sayı: 3029.
- 2014/6045 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, Resmi Gazete. 15.03.2014, Sayı:28942.
- 2290 Sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu, Resmi Gazete. 21.06.1933, Sayı: 2433.
- 2301 Sayılı Belediyeler Bankası Kanunu, Resmi Gazete. 24.06.1933, Sayı: 2435.
- 2480 Sayılı Kanun, Resmi Gazete. 25.06.1981, Sayı:17381.
- 3/9713 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, Resmi Gazete. 17.09.1949, Sayı:7039.
- 3496 Sayılı Kanun, Resmi Gazete. 17.11.1988, Sayı:19992.
- 3822 Sayılı Kanun, Resmi Gazete. 03.07.1992, Sayı:21273.
- 4/11309 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, Resmi Gazete. 03.03.1959, Sayı:10149.
- 4132 Sayılı Kanun, Resmi Gazete. 16.11.1995, Sayı:22465.
- 4543 Sayılı Kanun, Resmi Gazete. 04.03.2000, Sayı:23983.
- 4759 Sayılı İller Bankası Kanunu, Resmi Gazete. 23.06.1945, Sayı:6039.
- 5173 Sayılı Kanun, Resmi Gazete. 22.05.2004, Sayı:25469.
- 6107 Sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun, Resmi Gazete. 08.02.2011, Sayı: 27840.
- 618 Sayılı Kanun, Resmi Gazete. 07.06.1965, Sayı:12016.
- 6407 Sayılı İller Bankası Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmi Gazete. 22.03.1954, Sayı:8664.
- Açıklan, M.A. (2006). İmar planı çalışma süreci, *Bizim İller Dergisi*, Sayı 8, 4-19.
- Aşık, Ş., Avcı, M., & Balcı, A. (1997). Atık suların sulamada kullanım stratejileri, *6. Ulusal Kültürteknik Kongresi*, 5-8.
- Bilsel, C. (2009). İzmir'de Cumhuriyet Dönemi planlaması (1923-1965): 20. yüzyıl kentsel mirası ve kamusal mekânlar, *Ege Mimarlık Dergisi*, 4(71), 12-17.
- Çevre Bakanlığı (1992). Rio Deklarasyonu, *Gündem 21, Orman Prensipleri, Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı Raporu*. Çevre Bakanlığı.
- ÇOKER, Z. (1986). *İller Bankası ve Mahalli İdareler*, Ankara: İller Bankası Yayını.

- Eroğlu, N. (2014). Atatürk Dönemi iktisat politikaları (1923-1938). *MU İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2), 63-73.
- Güler, B. A. (1996). Kentsel altyapı finansmanı: Belediyeler Bankası 1933-1945. *Amme İdaresi Dergisi*, 29(1), 87-105.
- Güler, B. A. (1997). Yerel altyapı yatırımı ve finansmanı: İller Bankası: 1945–1995. *Amme İdaresi Dergisi*, 30(1), 43-67.
- Güler, B. A. (1997). Yerel yönetimler ve dış borçlanma. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 6(2), 20-30.
- İller Bankası. *İller Bankası ve Yerel Yönetimler Kitapçığı*, Ankara.
- İller Bankası (1974). İller Bankası 1973 Yılı Hesap Dönemi Bilanço Kar ve Zarar Hesabı, *Genel Kurul Toplantı Tutanağı*, Ankara.
- İller Bankası (1984). *İller Bankası 1983 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (1991). *İller Bankası 1990 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (1992). *İller Bankası 1991 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (1993). *İller Bankası 1992 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (1993). *Kuruluşundan Bugüne İller Bankası 1933-1993*. Ankara: İller Bankası Vakıf Matbaası.
- İller Bankası (1995). *İller Bankası 1994 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (1997). *İller Bankası 1996 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2000). *İller Bankası 1999 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2000). *İller Bankası'nın 67 Yılı*, Ankara: İller Bankası Vakıf Matbaası.
- İller Bankası (2001). *İller Bankası 2000 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2002). *İller Bankası 2001 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2003). *İller Bankası 2002 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2004). *İller Bankası 2003 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2005). *İller Bankası 2004 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2006). *İller Bankası 2005 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2007). *İller Bankası 2006 Faaliyet Raporu*, Ankara.
- İller Bankası (2008). *İller Bankası 2007 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2009). *İller Bankası 2008 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2009). *Türkiye'nin Mimarı İller Bankası*, Ankara.

İller Bankası (2010). *İller Bankası 2009 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2011). *İller Bankası 2010 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2012). *İller Bankası 2011 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2012). *İller Bankası 2013-2017 Stratejik Planı*, Ankara.

İller Bankası (2013). *İller Bankası 2012 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2013). *İller Bankası Anonim Şirketi Mevzuatı*, Ankara.

İller Bankası (2014). *İller Bankası 2013 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2015). *İller Bankası 2014 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2016). *Altyapı Yatırımlarında İlbank Kitapçığı*, Ankara.

İller Bankası (2016). *İller Bankası 2015 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası (2017). *İller Bankası 2016 Faaliyet Raporu*, Ankara.

İller Bankası 1992 Yılı Bilançosu. Resmi Gazete. 21.05.1993, Sayı:21587.

İnternet: İlbank A.Ş. Banka Hizmet Döngüsü. URL:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.ilbank.gov.tr%2Findex.php%3FSayfa%3Diceriksayfa%26icId%3D342&date=2018-03-01>

Son Erişim Tarihi: 03.01.2018

İnternet: İlbank A.Ş. Bölge Müdürlükleri. URL:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.ilbank.gov.tr%2Findex.php%3FSayfa%3Dharita&date=2018-03-01>

Son Erişim Tarihi: 03.01.2018

İnternet: İlbank A.Ş. Proje Finansmanı ve Kredilendirme. URL:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.ilbank.gov.tr%2Findex.php%3FSayfa%3Diceriksayfa%26icId%3D341&date=2018-03-01>

Son Erişim Tarihi: 03.01.2018

İnternet: İlbank A.Ş. Tanıtım Kitapçığı, *Atık su Arıtma Çalışmaları*. URL:

<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fonline.anyflip.com%2Ffiwxj%2Funlh%2Fmobile%2Findex.html%23p%3D60&date=2017-11-04>

Son Erişim Tarihi: 04.11.2017.

İnternet: İlbank A.Ş. Tanıtım Kitapçığı, *Hâlihazır Harita Çalışmaları*. URL:
<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fonline.anyflip.com%2Ffiwxj%2Funlh%2Fmobile%2Findex.html%23p%3D49&date=2017-11-04>
Son Erişim Tarihi: 04.11.2017.

Kalabalık, H. (2011). *İmar hukuku dersleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Kestane, D. (1996). *İller Bankası ve yerel yönetimlerle ilişkileri Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu*; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Ankara.

Kuyucuklu, N. (1993). *Türkiye İktisadı*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

SERTER, G. (2015). Belediyeler Bankasından İlbank A.Ş'ye bir dönüşümün öyküsü, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 24(4), Ekim 2015, 1-26.

Takım, A. (2011). Türkiye'de 1960-1980 yılları arasında uygulanan kalkınma planlarında maliye politikaları, *Maliye Dergisi*, 160, 154-176.

Teşkilatı, D. P, & Komisyonu, H. T. C. U. Ö. İ. (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Harita Tapu Kadastro Coğrafi Bilgi ve Uzaktan Algılama Sistemleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. DPT.

TODAİE, (1993), *İller Bankası Reorganizasyon Araştırma Raporu*, TODAİE.

TORTOP, N. (1988). *Mahalli İdareler*, Ankara: İlk – San Matbaası Yayını, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : DOYRAN Oğuz
Uyruğu : T.C.
Medeni Hali : Evli
Doğum yılı ve yeri : 23.11.1989 BAYAT
Telefon : 554 467 70 50
e-mail : doyranoguz19@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Kastamonu Üniversitesi, Finansal Raporlama ve Denetim Bölümü	Devam Ediyor
Lisans	Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme (İngilizce)	2013
Lise	Çorum Anadolu Lisesi	2007

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2014-Halen	İller Bankası A.Ş., Kastamonu Bölge Müdürlüğü	Uzman Yardımcısı

Yabancı Dil

İngilizce

İL BANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ